UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul European de Dezvoltare Regională

Regio PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL SUD-EST

Instrumente Structurale 2014-2020

DOCUMENT CADRU PENTRU STRATEGIA DE SPECIALIZARE INTELIGENTA A REGIUNII DE DEZVOLTARE SUD-EST

Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est

www.inforegio.ro
Organism Intermediar POR ADR SE
Adresa: Strada Anghel Saligny nr.24, Braila
Tel/Fax: 0339 401.018; 0339 401.017
E-mail: adrse@adrse.ro
Web: www.adrse.ro

Cuprins

Introducere 2
1. Analiza contextului regional și a potențialului de inovare 3
a) Activele regionale, în special analiza infrastructurii tehnologice 3
b) Legături/ relații cu restul lumii și poziționarea regiunii în UE/ economia globală 28
c) Dinamica mediului antreprenorial 42
d) Domeniile prioritare de Specializare Inteligentă ale Regiunii de Dezvoltare Sud-Est 57
i. Inginerie și transport naval 61
ii. Industria confecțiilor 62
iii. Industria agro-alimentară și pescuit 63
iv. Biotehnologii 65
v. Eco-tehnologii 67
vi. Turism: 68
vii. TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate 73
2. Guvernarea regională: asigurarea participării și a asumării 77
3. Elaborarea unei viziuni globale pentru viitorul regiunii 79
4. Identificarea priorităților 84
5. Definirea mixului de politici și a planului de acțiune 96
6. Integrarea mecanismelor de monitorizare și evaluare 102
Concluzii 108

Introducere

O abordare strategică nouă în această perioadă de programare constă în necesitatea elaborării strategiilor de specializare inteligentă (RIS 3) de către state membre/regiuni, ca o condiționalitate ex-ante anterioară alocării resurselor din Fondul european de dezvoltare regională către sectorul cercetării şi inovării.

Conform Ghidului de elaborare a Strategiilor de Cercetare, Inovare și Specializarea Inteligentă (RIS3), adoptarea unei abordări integrate și strategice în domeniul inovării reprezintă un factor esențial care maximizează potențialul de cercetarea și inovarea la nivel european, național și regional.

Conceptul de specializare inteligentă la nivel regional (RIS3) are rolul de a oferi contextul necesar fundamentării investițiilor realizate în domeniile cercetare, dezvoltare și inovare realizate prin politica de coeziune a UE. Specializarea inteligentă se bazează pe un proces de „descoperire antreprenorială", respectiv de identificare a unor domenii în care o regiune excelează sau are potențialul de a excela în viitor.

O condiționalitate prealabilă a strategiilor de dezvoltare regională este reprezentată de identificarea caracteristicilor şi atuurilor unice ale fiecărei ţări şi regiuni, evidenţierea avantajelor competitive ale fiecărei regiuni, precum şi cooptarea părţilor interesate şi a resurselor de la nivel regional în jurul unei viziuni axate pe criteriul excelenţei asupra viitorului acestora.

În conformitate cu Anexa la POR 2014-2020 care prezintă modul de implementare al Axei prioritare 1, se prevede necesitatea realizării unui Document Cadru pentru Strategia de Cercetare și Inovare Regională pentru Specializare Inteligentă – denumit în continuare Document Cadru Regional (Concept Note), agreat în cadrul procesului de negociere cu Comisia Europeană.

Obiectivul principal al acestui document este de a contribui la fundamentarea procesului de planificare strategică a dezvoltării Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2014-2020, prin analizarea stadiului actual al dezvoltării economice a regiunii, cu accent pe identificarea celor mai performante sectoare economice de la nivel regional, care prezintă avantaje competitive. În urma elaborării Strategie de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est s-au stabilit domeniile prioritare în care se vor concentra investiţiile în următoarea perioadă de programare 2014-2020, precum şi cadrul necesar dezvoltării unui mediu economico-social performant la nivel regional.

Documentul Cadru oferă o imagine completa a situației actuale a infrastructurii de cercetare-dezvoltare inovare si transfer tehnologic la nivel regional care fundamentează domeniile de specializare inteligenta la nivel teritorial și va orienta intervențiile Axei Prioritare 1 – Promovarea Transferului Tehnologic, POR 2014-2020.

1. Analiza contextului regional și a potențialului de inovare

a) Activele regionale, în special analiza infrastructurii tehnologice

Avantajele comparative ale Regiunii Sud-Est

În vederea măsurării avantajelor comparative ale Regiunii Sud-Est, s-a avut în vedere analiza unui set de indicatori care să ofere o imagine de ansamblu asupra volumului importurilor și exporturilor, balanței comerciale și Indicele de avantaj comparativ – ICA (Revealed Comparative Advantage – RCA) propus de Balassa. Toate datele necesare în calculul indicatorilor au fost preluate de la Institutul Național de Statistică.

Soldul balanței comerciale

La nivelul județelor Regiunii Sud-Est s-au preluat datele lunare din Tempo Online a Institutului Naţional de Statistică, primul an disponibil fiind 2011.

Figura nr. 1 Soldul BC FOB/CIF la nivel județean în perioada 2011-2015

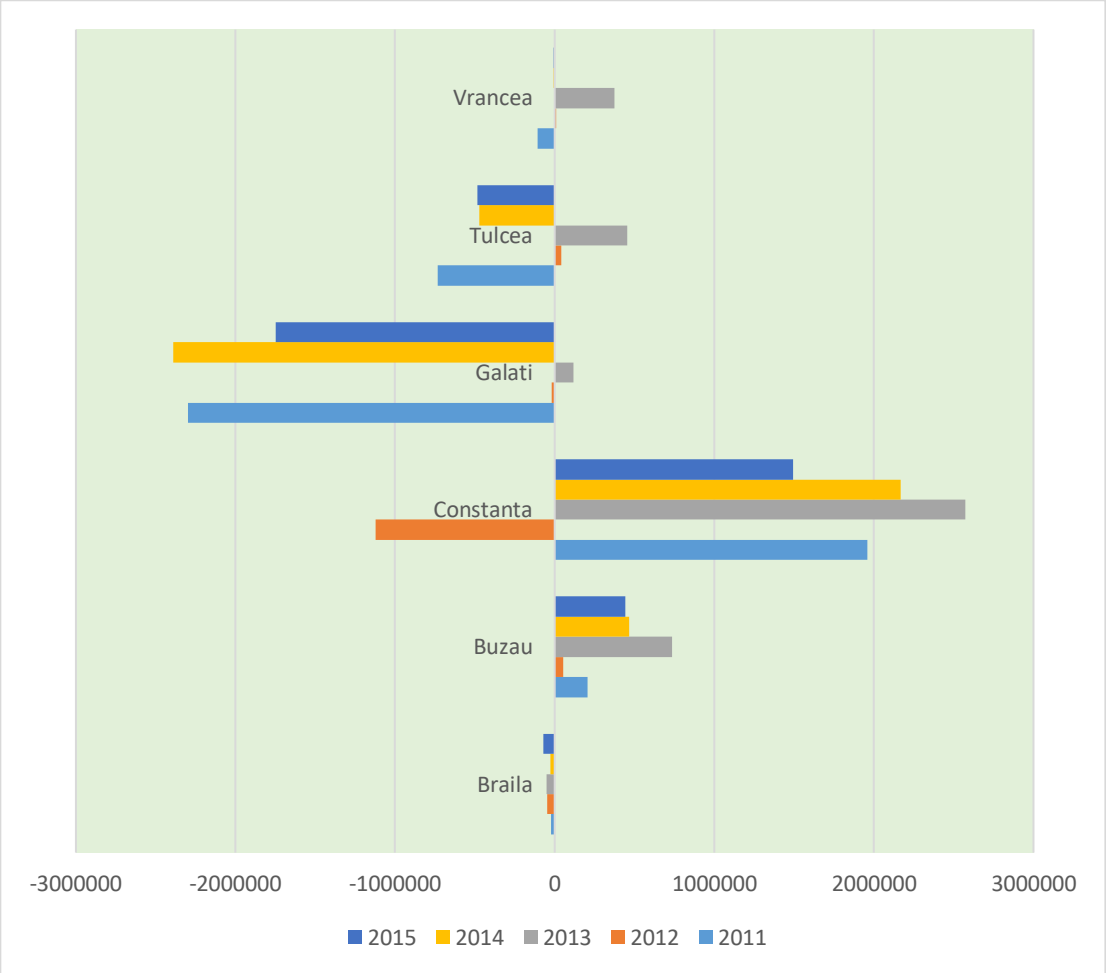

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Din analiza graficului de mai sus rezultă că:

- Brăila are o balanță comercială deficitară pentru toți anii analizați;
- Buzău se află într-o situație diametral opusă, balanța sa comercială fiind excedentară;
- Județul Constanța înregistrează doar în anul 2012 o balanță comercială deficitară;
- Galați și Tulcea au un sold excedentar al balanței comerciale doar în anul 2013;
- Vrancea prezintă un singur an un sold excedentar și anume în 2013.

Avantajul comparativ al regiunii a fost analizat cu ajutorul Indicelui de Avantaj Comparativ – IAC (Revealed Export Advantage – RXA), iar în urma analizei volumului exporturilor (FOB) la nivel de regiune și la nivel național pe județe și secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC) pentru perioada ianuarie – decembrie 2016, au fost extrase următoarele concluzii:

- La nivelul anului 2016, Regiunea Sud-Est înregistrează avantaje comparative pe următoarele grupe de produse conform Nomenclatorului Combinat (NC): 01. Animale vii; 02. Carne și măruntaie comestibile; 03. Pește și crustacee; 08. Fructe comestibile; 10. Cereale; 11. Produse ale industriei morăritului; 12. Seminte și fructe oleaginoase; plante industriale sau medicinale; 14. Materiale pentru împletit; 15. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale; 18. Cacao și preparate din cacao; 23. Reziduuri ale industriei alimentare; 25. Sare; sulf, pietre; ipsos, var și ciment; 27. Combustibili și uleiuri minerale; materii bituminoase; 28. Produse chimice anorganice; 37. Produse fotografice sau cinematografice; 39. Materiale plastice și articole din material plastic; 43. Blănuri și articole din blană; 51. Lână; 55. Fibre sintetice sau artificiale discontinue; 62. Articole și accesorii din îmbrăcăminte altele decât tricotate sau croșetate; 70. Sticlă și articole din sticlă; 72. Fontă, fier și oțel; 79. Zinc și articole din zinc; 83. Articole diverse din metale comune; 89. Vapoare, nave și structuri plutitoare.
- Este important de menționat că în **Regiunea Sud-Est**, indicatorul RXA > 1 doar în cazul categoriilor de produse:
    - 01. Animale vii;
    - 14. Materiale pentru împletit;
    - 15. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale;
    - 23. Reziduuri ale industriei alimentare;
    - 55. Fibre sintetice sau artificiale discontinue;
    - 27. Combustibili și uleiuri minerale; materii bituminoase;
    - 89. Vapoare, nave și structuri plutitoare;
    - 37. Produse fotografice sau cinematografice;
    - 72. Fonta, fier și otel;
- În județul **Brăila**, potrivit indicatorului RXA, nu există produse cu avantaj comparativ. Acest lucru este discutabil și se recomandă alte analize suplimentare, întrucât nu toate datele prevind exporturile pe diverse categorii de produse sunt disponibile prin baza de date Tempo Online a INS.
- În județul **Buzău**, se observă că din perspectiva indicelui de avantaj comparativ RXA, există avantaje comparative pentru produsele: 02. Carne și măruntaie comestibile; 08. Fructe comestibile; 15. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale; 23. Reziduuri ale industriei alimentare; 51. Lână; 55. Fibre sintetice sau artificiale discontinue; 70. Sticlă și articole din sticla; 83. Articole diverse din metale comune;
- În județul **Constanța**, se înregistrează avantaje comparative în cazul produselor: 01. Animale vii; 10. Cereale; 11. Produse ale industriei morăritului; 12. Semințe și fructe oleaginoase; plante industriale sau medicinale; 18. Cacao și preparate din cacao; 25. Sare; sulf, pietre; ipsos, var și ciment; 27. Combustibili și uleiuri minerale; materii bituminoase; 39. Materiale plastice și articole din material plastic; 89. Vapoare, nave și structuri plutitoare.

- În județul **Galați**, regiunea înregistrează avantaje comparative pentru produsele: 15. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale; 37. Produse fotografice sau cinematografice; 72. Fontă, fier și oțel; 79. Zinc și articole din zinc; 89. Vapoare, nave și structuri plutitoare.
- În județul **Tulcea**, se înregistrează avantaje comparative în cazul produselor: 03. Pește și crustacee; 14. Materiale pentru împletit; 28. Produse chimice anorganice; 89. Vapoare, nave și structuri plutitoare;
- La nivelul județului **Vrancea**, principalele avantaje comparative pot fi observate pentru produsele: 43. Blănuri și articole din blană; 62. Articole și accesorii din îmbracăminte altele decât tricotate sau croșetate.

Cheltuielile cu activitatea de cercetare-dezvoltare

Regiunea Sud–Est a realizat cel mai mic procent al cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea din România, în anul 2014 acest procent fiind de doar 0,06%, iar la nivel european doar regiunea Ciudad Autónoma de Ceuta (ES) (0,06%) a declarat un procent la fel de mic.

Figura nr. 2 Cheltuieli cu activitatea de cercetare-dezvoltare la nivel de regiuni de dezvoltare - România, % PIB

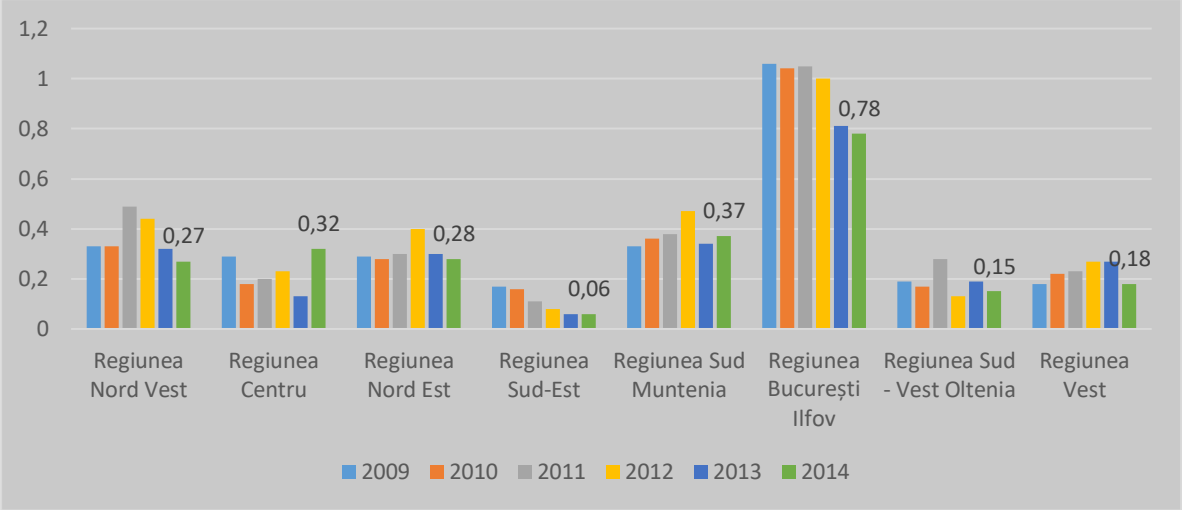

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Cheltuielile totale din activitatea de cercetare–dezvoltare pe regiuni de dezvoltare au cunoscut în perioada 2010–2015 un trend ușor ascendent cu excepția Regiunii Sud–Est. Se observă din figura de mai jos faptul că în Regiunea Sud–Est, în perioada 2010–2015, cheltuielile cu activitatea de cercetare–dezvoltare au scăzut de la 89.095 mii lei în 2010 la doar 63.871 mii lei în anul 2015. De altfel, așa cum se observă și din figură, Regiunea Sud-Est este regiunea cu cele mai mici cheltuieli de cercetare–dezvoltare din România. Printre principalele explicații ale acestei situații, care se pot indentifica fără a face o analiză detaliată a factorilor cauzali, se numără: numărul redus al instituțiilor al căror obiect principal este activitatea de cercetare – dezvoltare, numărul mic de cercetători și personal implicat în activități de cercetare, numărul redus al competițiilor pentru obținerea finanțării activităților de cercetare, interesul scăzut al firmelor din mediul de afaceri din regiune pentru activități de cercetare – dezvoltare.

În ceea ce privește divizarea cheltuielilor pe cheltuieli curente și de capital, între 2010 și 2014 ambele categorii de cheltuieli au cunoscut un trend descendent și, așa cum se observă în figura următoare cheltuielile curente predomină.

Figura nr. 3 Cheltuieli totale din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe regiuni de dezvoltare - prețuri curente, 2010 – 2015

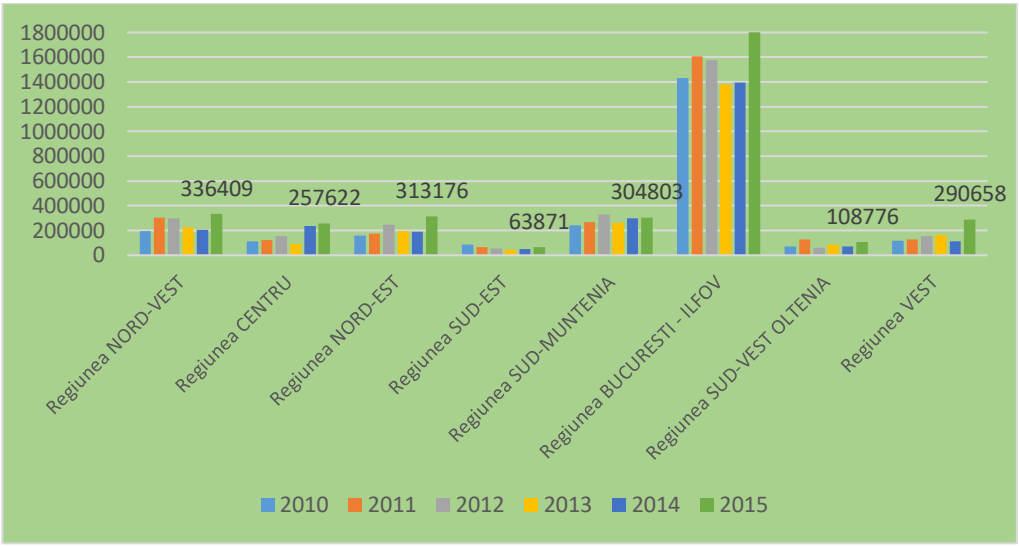

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Figura nr. 4 Cheltuieli curente și cheltuieli de capital din activitatea de cercetare – dezvoltare în Regiunea Sud – Est, 2010 – 2015

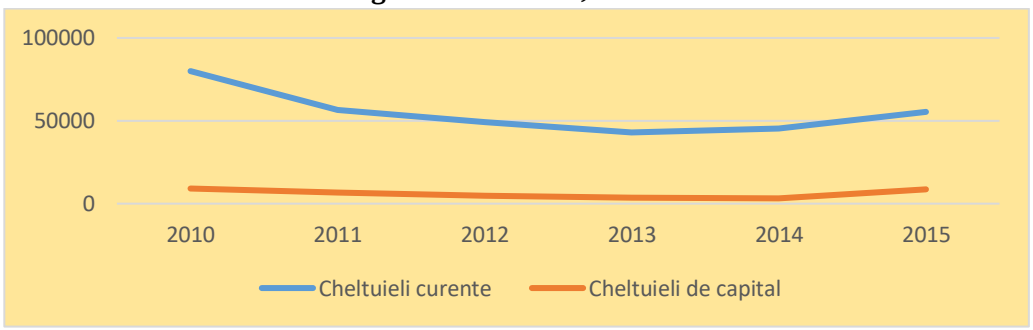

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Din analiza volumului cheltuielilor totale din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe județele Regiunii Sud–Est, se poate observa că județele cu un volum mai mare al cheltuielilor cu CD sunt Constanța, Galați și Tulcea. Vrancea este județul care înregistrează cele mai mici cheltuieli cu activitatea de cercetare–dezvoltare. În județul Galați, comparativ cu anul 2010, cheltuielile cu activitatea de CD au scăzut dramatic, de la 38.196 mii lei în anul 2010 la doar 8.443 mii lei în anul 2015. Printre cauzele posibile se numără reducerea accesului la finanțarea prin fonduri europene în perioada de după 2013, dar și o scădere a cheltuielilor de cercetare – dezvoltare în companiile mari din județ pe fondul crizei economice și a unor dificultăți din business. Singurele județe din regiune care se află pe un trend ascendent în ceea ce privește acest indicator sunt Constanța și Tulcea. În aceste două județe există un număr semnificativ de clustere, universități și institute și stații de cercetare care au găsit modalități de a atrage fonduri pentru activități de cercetare – dezvoltare.

Figura nr. 5 Cheltuieli totale din activitatea de cercetare-dezvoltare, pe județe - prețuri curente, 2010 – 2015

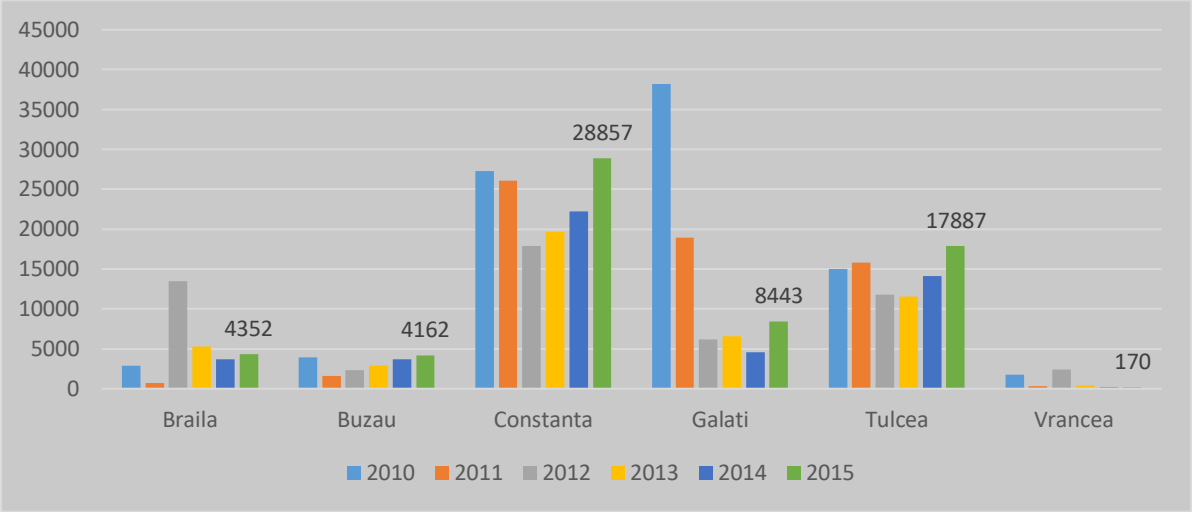

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În concluzie, se poate afirma că, în ceea ce privește cheltuielile cu activitatea de cercetare–dezvoltare, România încă alocă un buget extrem de redus acestei activități în comparație cu alte țări din Uniunea Europeană, fapt ce are consecințe directe asupra calității cercetării științifice din țara noastră, a calității resursei umane din cercetare și a rezultatelor activității de cercetare – dezvoltare și inovare. Regiunea Sud–Est alocă doar 0,06% din PIB cercetării–dezvoltării, fiind la nivelul anului 2014 (pentru care există date Eurostat), cel mai mic procent din Uniunea Europeană.

Situația personalului din activitatea de cercetare–dezvoltare

La nivel regional, între anii 2010 și 2014, numărul personalului angajat în activități de cercetare–dezvoltare a rămas relativ constant, cu o ușoară creștere în regiunile Nord–Vest, Centru și Vest și o reducere mai semnificativă în Regiunile Sud-Muntenia, București-Ilfov și Sud–Vest Oltenia. În ceea ce privește Regiunea Sud–Est, numărul personalului angajat în activități de cercetare–dezvoltare s-a redus de la 996 persoane în 2010, la 797 persoane în anul 2014.

Figura nr. 6 Total personal și cercetători angajați în C&D la nivel regional, 2010 – 2014

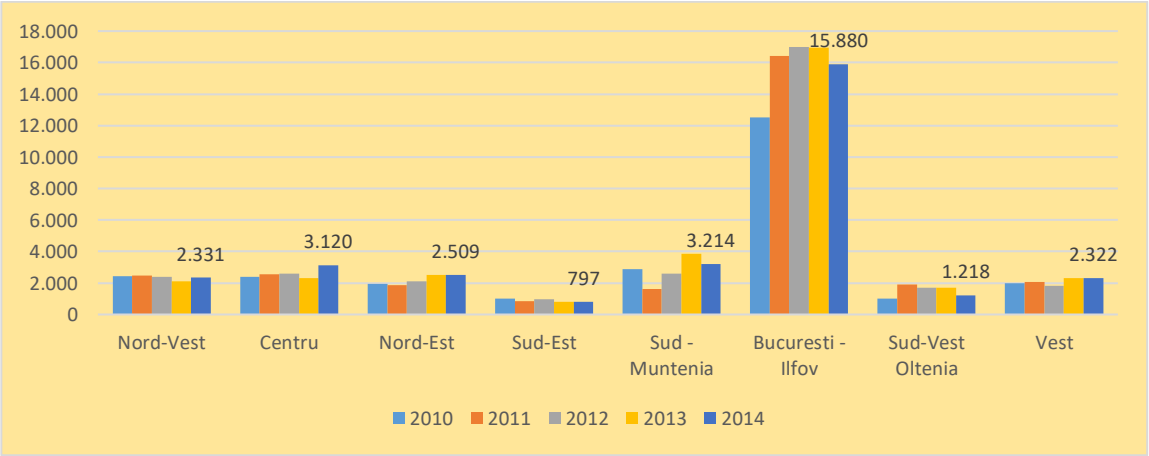

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

La nivel de regiuni, numărul cercetătorilor în perioada 2010–2015 a crescut în Regiunea Nord-Est de la 2.966 persoane în 2010 la 3.470 cercetători în anul 2015 și în Regiunea Sud-Est de la 1.302

cercetători la 1.364 persoane în anul 2015. O scădere a numărului de cercetători între 2010 și 2015 s-a înregistrat în regiunile Nord–Vest, Centru, Sud Muntenia, București–Ilfov, Sud–Vest Oltenia și Vest.

În ceea ce privește numărul de tehnicieni și asimilați din cercetare-dezvoltare, în Regiunea Sud-Est se poate observa un trend ușor descendent între 2010 și 2014, cu o ușoară creștere în anul 2015 când a fost înregistrat un număr de 209 salariați. Interesant este faptul că numărul altor categorii de salariați din cercetare–dezvoltare din Regiunea Sud–Est s-a triplat între anii 2010 - 2015, de la 142 de persoane în 2010 la 450 în anul 2015.

Figura nr. 7 Numărul salariaților din activitatea de cercetare – dezvoltare după ocupație la nivelul Regiunii Sud-Est, 2010 – 2015

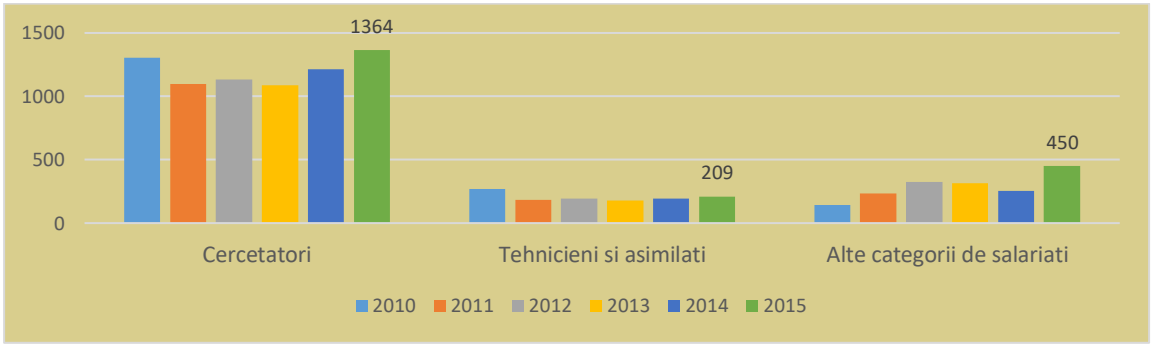

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Analizând situația județelor din Regiunea Sud–Est, se observă că cel mai mare număr de cercetători la nivelul anului 2015 se înregistra în județul Constanța (815 persoane), urmat de județul Galați (413 persoane) și Tulcea (74 de persoane). În județele Brăila, Buzău și Vrancea, numărul de cercetători este semnificativ mai mic nefiind nici centre universitare.

Figura nr. 8 Numărul cercetătorilor pe regiuni de dezvoltare, 2010 – 2015

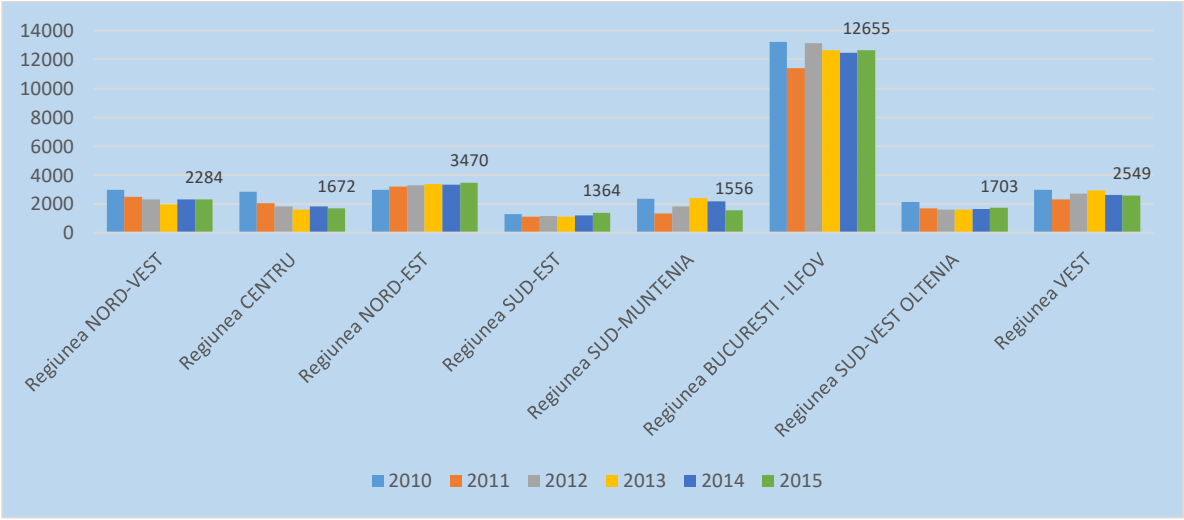

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Figura nr. 9 Numărul cercetătorilor pe județe ale Regiunii Sud-Est în perioada 2010 – 2015

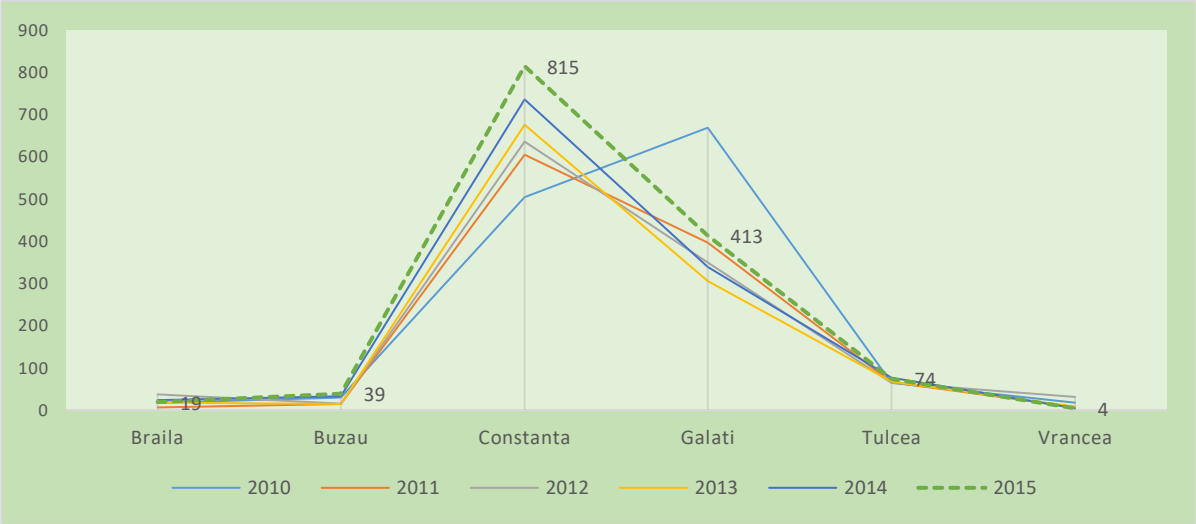

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Unități care se ocupă cu activitatea de cercetare–dezvoltare din Regiunea Sud–Est

La nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2014, 26 de unități locale desfășurau activități de cercetare–dezvoltare și inovare, reprezentând doar 3,27% din numărul total înregistrat la nivel național. Regiunea Sud-Est este astfel ultima regiune la nivel național ca număr de unități CDI.

a. Institute naţionale de cercetare-dezvoltare.

La nivelul Regiunii Sud–Est funcționează următoarele institute naționale de cercetare:

- **Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării" - INCDDD Tulcea**
  - Obiectul principal de activitate cuprinde:
    - cercetare – dezvoltare privind structura, evoluția, funcționarea și modelarea ecosistemelor, zonelor umede; valorificarea durabilă a resurselor biologice;
    - evaluarea și reducerea impactului antropic;
    - refacerea ecosistemelor;
    - reconstrucție ecologică;
    - refacerea populațiilor speciilor aflate in declin;
    - armonizarea intereselor economice și sociale;
    - agricultură ecologică;
    - managementul resurselor zonelor umede, dezvoltare și aplicații GIS;
- **Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Cercetări Marine "Grigore Antipa" - INCDM Constanţa**
  - Obiectul principal de activitate al acestui institut cuprinde activități CDI în domeniul:
    - ecologiei și protecției mediului marin, oceanografiei, ingineriei marine, gestionarea resurselor;
    - cercetări privind structura, funcționarea, evoluția, modificarea, modelarea ecosistemelor marine;
    - productivitatea ecologică.

- tehnologii și soluții de prevenire a eroziunii litorale;
- reabilitarea și redresarea ecologică;
- investigarea mediului marin;
- acvacultură și industrializarea resurselor;
- pescuit. Realizează echipamente de explorare și valorificare a resurselor;
- strategii, consultanță, asistență, expertize, metodologii.

- **Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie Marina – GeoEcoMar** reprezintă polul naţional de excelenţa în cercetarea și consilierea geologică, geofizică și geoecologică marină, costieră și a apelor interioare, precum și un centru de referinţă pentru Ştiinţele Mării și ale Pământului.

b) Institute, centre sau staţiuni de cercetare ale Academiei Române şi de cercetare-dezvoltare ale academiilor de ramură

În ceea ce privește institutele, centrele și fundațiile aflate în subordinea Academiei Române, la nivelul Regiunii Sud – Est există următoarele stațiuni de cercetare:

- Staţiunea de Cercetări Ecologice Sulina (Aparţine Institutului de Biologie al Academiei Române)
- Staţiunea pentru Cercetarea Hazardelor Naturale Pătârlagele (Aparţine Institutului de Geografie al Academiei Române)

c) Institute de învăţământ superior acreditate sau structuri ale acestora

Din punct de vedere al distribuției regionale, 17 instituții/159 de facultăți se află în Regiunea București-Ilfov, în Regiunea Nord-Vest 15 instituții/96 facultăți, în Regiunea Centru 13 instituții/73 de facultăți, Regiunea Nord Est -14 instituții/70 facultăți, în Regiunea Sud-Est -7 instituții/53 facultăți, în Regiunea Sud Muntenia – 4 instituții/39 facultăți, în Regiunea Vest - 12 instituții/65 facultăți în Regiunea Sud-Vest Oltenia – 4 instituții/35 de facultăți.

Regiunea Sud–Est beneficiază de prezența a 7 instituții de învățământ superior. Acestea sunt clasificate conform tabelului următor:

Tabel nr. 1 Instituții de învățământ superior la nivelul Regiunii Sud – Est

Institute de învăţământ superior acreditate sau structuri ale acestora	
Instituții de învățământ superior de stat civile:	UNIVERSITATEA "OVIDIUS" DIN CONSTANŢA UNIVERSITATEA MARITIMĂ DIN CONSTANŢA UNIVERSITATEA "DUNĂREA DE JOS" DIN GALAŢI
Instituții de învățământ superior de stat militare:	ACADEMIA NAVALĂ "MIRCEA CEL BĂTRÂN" DIN CONSTANŢA
Instituții de învățământ superior particulare acreditate:	UNIVERSITATEA "DANUBIUS" DIN GALAŢI UNIVERSITATEA "ANDREI ŞAGUNA" DIN CONSTANŢA
Instituții de învățământ superior particulare autorizate să funcționeze provizoriu	FUNDAŢIA "GAUDEAMUS" - UNIVERSITATEA "TOMIS" DIN CONSTANŢA

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

De asemenea, potrivit PDR Sud-Est 2014–2020, la nivelul Regiunii Sud–Est funcționau filiale ale unor universități de stat sau private astfel:

Tabel nr. 2 Filiale ale unor universități de stat sau private la nivelul Regiunii Sud-Est

Județ	**Filiale/centre teritoriale**
Brăila	Universitatea ”Constantin Brâncoveanu” Pitești
Buzău	Academia de Studii Economice din București, Centrul Teritorial de Invățământ Economic Deschis la Distanță Buzău Universitatea din București – Facultatea de Psihologie și Științele Educației Universitatea Bioterra - Inginerie și Management în Alimentatie Publica și Agroturism Institutul Militar ”Aurel Vlaicu”
Vrancea	Universitatea Bioterra - Inginerie și Management în Alimentatie Publica și Agroturism – Focsani Universitatea ”Dunărea de Jos” – Centrul teritorial ID Universitatea ”Transilvania” Brașov - Centrul teritorial ID Universitatea din București Universitatea ”Danubius” din Galați Universitatea Bioterra Universitatea ”Spiru Haret” București Universitatea ”Petre Andrei” Iași
Tulcea	Universitatea Ecologică din București

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În ceea ce privește oferta educațională a instituțiilor de stat și private privind numărul de facultăți, domenii și programe de studii de licență, în anul universitar 2014/2015, la nivelul Regiunii Sud-Est se poate constata că există un număr total de 42 de facultăți, 216 programe de licență ce pot acoperi un număr maxim de 15.223 studenți.

Tabel nr. 3 Oferta educațională a instituțiilor de stat și private privind numărul de facultăți, domenii și programe de studii de licență anul universitar 2014 - 2015

Instituția de învățământ superior	**Nr. facult.**	**Nr. domenii licență**	**Nr. programe de licență**	**Nr. maxim de studenți care pot fi școlarizați**
Universitatea "Ovidius" Constanța	16	49	87	5996
Universitatea Maritimă Constanța	2	6	13	1240
Universitatea "Dunărea De Jos" Galați	14	55	81	4912
Academia Navală "Mircea Cel Bătrân" Ct	2	4	9	595
Universitatea "Andrei Șaguna" Constanța	4	9	9	805
Universitatea "Danubius" Galați	3	7	15	1400
Fundația "Gaudeamus" - Universitatea "Tomis" Constanța	1	2	2	275

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În categoria unităţilor şi instituţiilor de drept public se află și institute, centre sau staţiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca instituţii publice.

Astfel, la nivelul Regiunii Sud-Est, mai există următoarele, institute de cercetare–dezvoltare și stațiuni de cercetare aflate în subordinea Academiei de Științe Agricole și Silvice „Gheorghe Ionescu-Șișești”:

- Staţiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Constanţa;
- Statiunea de Cercetare-Dezvoltare Agricola Valu lui Traian;
- Staţiunea de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Brăila;
- Staţiunea de Dezvoltare pentru Cultura Cartofului, județul Tulcea;
- Staţiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Bujoru, Jud. Galați;
- Staţiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Murfatlar, Jud. Constanța;
- Staţiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Odobești, Jud. Vrancea;
- Staţiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Legumicultură Buzău, județul Buzău (Instituţie publică cu finanţare integral din venituri proprii (extrabugetare));
- Staţiunea de Cercetare - Dezvoltare pentru Creșterea Bovinelor Dulbanu, județul Buzău;
- Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Creșterea Ovinelor și Caprinelor Palas, județul Constanța;
- Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Ecologie Acvatică, Pescuit și Acvacultură Galați.

Potrivit platformei ERRIS (Angajarea în sistemul infrastructurii de cercetare românesc) în sistemul de cercetare-dezvoltare al Regiunii Sud-Est sunt cuprinse şi următoarele unităţi şi instituţii:

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
SC CEPROHART SA - Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Industria de Celuloza si Hartie din Romania Județul: Brăila Statutul juridic: Societate comercială pe acțiuni cu 58,76 % capital de stat și 41,24 % capital privat	Societatea realizează servicii de cercetare - dezvoltare calificate pentru industria de celuloza și hârtie și pentru alte domenii conexe. Produce și comercializeaza sortimente papetare cu utilizari speciale: plăci filtrante pentru lichide alimentare, hartii securizate pentru documente de valoare, hartie pentru ambalaj alimentar, hartie de filtru calitativa, hârtii electroizolante, hârtii și cartoane speciale pentru copiere si imprimare. Lista infrastructuri: 1. CEPROHART - Laborator de testare fizică și mecanică celulozei, hârtie și carton - de laborator încercari mecanice pentru celuloze fizico, hartii si cartoane; 2. CEPROHART - Laborator de preparare și stoc aditivare dozele - laborator pentru paste fibroase preparare și dozare chimici aditivi; 3. CEPROHART - fizic - analiza de laborator chimice - laborator analize fizico – chimice.
SC EURO CAMPUS SRL Județul: Buzău	Activitatea principală Cercetare - Dezvoltare biotehnologie. Domenii de specializare: Energie inteligentă, Mediul și schimbările climatice și Bio Economie.
SC TEHNOMET SA Județul: Buzău Statutul juridic: societate comercială pe acțiuni, cu capital privat intregral românesc.	În cei peste 7 ani de activitate, a parcurs mai multe etape de dezvoltare, ajungând de la simpla producere de piese de schimb pentru diverse utilaje și instalații, la fabricarea de produse și echipamente de mare complexitate, inclusiv în concepție proprie.
SC Romplast SA ; SC RECOMPLAST SRL	Producător de echipamente și accesorii pentru Branșamente electrice și de linii și joasă tensiune Medie.

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
Județul: Buzău	Recomplast & Romplast Buzău realizează cea mai mare parte din produse în baza unor brevete de invenție, desene/modele industriale, marci înregistrate la OSIM: Blocuri de Masură și Protecție Monofazate și Trifazate (BMPM, BMPT-Brevet OSIM nr. 116131), Dispozitive de Protectie la Supratensiune (DPS-Brevet OSIM nr. 118155), Cleme de Derivatie cu Dinți (CDD) pentru bransamente electrice, Cleme universale intindere branșament monofazat (CUIBM-Brevet OSIM nr. 114848), Cleme de întindere retea, legatură electrică, armături de susținere, Presgarnitura (Brevet OSIM nr. 113409), Cabluri și conductori electrici, Izolatoare și Lanțuri de izolatoare din materiale compozite, pentru Linii Electrice Aeriene.
SC SMC MANAGER SA Județul: Galați	Cercetare, Proiectare șI Producția de echipamente tehnologice, construcții de instalatii, Execuție lucrări la cheie de de separare filtrare instalați-industriale, de tratare și epurare a apelor uzate, Sisteme de Automatizari Industriale, software - ul specific de aplicație.
SC GRUPUL DE MASURATORI SI DIAGNOZA SRL Județul: Galați	Activităţi de testări și analize tehnice - Cod CAEN 7120
SANATORIUL BALNEAR ŞI DE RECUPERARE TECHIRGHIOL Județul: Constanța	Sanatoriul Balnear şi de Recuperare Techirghiol beneficiază de existența uneia dintre cele mai moderne baze de tratament balneo - fizical - kinetic din ţară noastră, desfășurând și activități de cercetare în domeniu.
SC ROMÂNIA-EUROEST SA Județul: Constanța	- Revizii planificate si reparații accidentale la locomotive - Modernizari locomotive - Remizare locomotive, cu sau fară menținere caldă, inclusiv cu posibilitate de cazare personal - Alimentare / completari apa pentru instalația de răcire - Înlocuiri / completări și analize fizico chimice lubrefianti - Intervenții tehnice pentru defecte accidentale cu mijloc de transport și echipa specializată
SC AVICOLA SA LUMINA Județul: Constanța	Activități de cercetare: Valorificarea subproduselor rezultate de la fabricarea vinului în calitate de antioxidanți naturali pentru retetele gainilor ouatoare îmbogățite în acizi grași polinesaturați; Producerea unui nou sortiment de ou cu impact în menținerea sanatății consumatorilor prin calitățile sale nutriționale îmbunatățite pe cale naturală.
SC SOFT STEEL BUILDING SRL Județul: Constanța	Electro companie de inginerie mecanică de consultanță cu expertiza principală în inginerie maritimă.

În Regiunea de Dezvoltare Sud-Est funcționează și alte societăți comerciale care realizează activități de cercetare – dezvoltare și inovare precum:

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
SC VARD S.A. Locații: Brăila, Tulcea	Activități de proiectare navală
SC GREENTECH S.A. Buzău	Firma are departament specializat de CDI; Servicii de colectare deșeuri sticle PET și reciclare a acestora. Producător de bandă PET și r-PET, fulgi PET, granule PET (folosite ca materii prime în diverse industrii)
SC EXIM PROD GRUP SRL Locație: Buzău	Grup de companii care își axează majoritatea activităților în sectorul energetic. Realizează produse, echipamente și servicii pentru transportul și distribuția energiei, participând la dezvoltarea sectorului energiei regenerabile din România.
SC Erika Power System S.R.L Constanța	Furnizor de servicii IT pentru companii mici și mijlocii din România.
SC CAMIRO Engineering S.R.L. Constanța	Compania creează plus-valoare prin colaborare în identificarea necesităților pentru cercetare–dezvoltare și inovare ale operatorilor economici, implementarea și promovarea rezultatelor cercetării dezvoltării și inovării, oferirea de soluții competitive în domeniul serviciilor de inovare, al transferului tehnologic și pieselor de schimb pentru echipamente destinate industriei construcțiilor de mașini, industriei de petrol și gaze, a construcțiilor și reparațiilor navale, agriculturii, industriei alimentare.
SC UZINSIDER ENGINEERING S.A. Galați	Companiea oferă servicii multidisciplinare de proiectare, consultanță și expertizare tehnicî pentru: utilaje tehnologice industriale, echipamente mecanice instalații hidraulice, instalații pneumatice, instalații centralizate de ungere cu unsoare consistentă și cu ulei, instalații de ridicat și transportat echipamente pentru cuptoare de încălzire și tratamente termice instalații electrice, acționări, sisteme de supervizare, comandă și monitorizare procese industriale, automatizări cu automate programabile și PC industriale, construcții industriale, construcții de interes public, construcții de locuit, construcții aferente depozitelor, rețelelor idilitare, PSI și adăposturi civile, reabilitări și consolidări de construcții existente, instalații hidrotehnice, instalaţii pentru stații de epurare și reciclare ape uzate industriale și menajere, stații de alimentare cu apă potabilă, rețele hidroedilitare interioare și/sau exterioare.
SC ALUM SA Tulcea	Este singura rafinărie de alumină din România.
SC EVO BIZ STUDIO SRL Vrancea	Companie specializată în servicii web dedicate.
SC DMF POLIPLAST SRL Vrancea	Compania are departament CD Productie. Activează în domeniul producției de mase plastice, fiind axată pe două categorii principale de produse: folii și ambalaje

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
	flexibile din polietilenă și polipropilenă și flacoane PET.
SC BIOSYS GROUP SRL Constanța	Activități de cercetare științifică și studii de mediu, ca firmă acreditată de Ministerul Mediului; pachet de studii solicitate de Agenția de Mediu.
SC OCEANOGRAFICA SRL Agigea	Activități de fabricare de instrumente şi dispozitive pentru măsură verificare control navigaţie.
SC ECO BIO MAGIC SRL Constanța	Activități și servicii de decontaminare; produse și servicii destinate protecției mediului, care asigură o reducere semnificativă a poluării, dar și o abordare nouă în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a tuturor activităților care pot genera eventuale poluări.
SC ECO TECH SERVICE SRL Constanța	Activitate: Ecologia și protecția mediului. Tehnologii de depoluare cu eficiență crescută/
SC OIL DEPOL SERVICE SRL Constanța	Lucrări de spălări industriale; Neutralizare deșeuri periculoase; Transport autorizat ADR deșeuri periculoase; Reconstrucție ecologică a terenurilor infestate cu produse petroliere; Curățare rezervoare/ separatoare/lagune; Bioremediere sol/ nămol cu conținut de substanțe periculoase.
SC BRANIC SRL Constanța	Activități în domeniul protecției, depoluării și protecției mediului înconjurător prin mijloace specifice. Lucrări de fier forjat, confecții metalice și instalații electrice și sanitare.
SC SENATOR PRODIMPEX ROMANIA SRL Vrancea	Oferă soiuri de vin românești și lucrează să obțină soiuri internaționale scoțând în evidență terroir-ul românesc. Exploatează patru podgorii din cele mai importante zone oenologice din România: Huși, Însurăței, Vrancea (Cotești, Odobești și Panciu), Tirol (CS)
SC DMF POLIPLAST SRL Vrancea	Fabricarea plăcilor, foliilor, tuburilor și profilelor din material plastic
SC TC INF SA Galați	Software realizat la comandă
SC F5 IT SOLUTIONS PARTNER SRL Constanța	Activități de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client)
SC COSMETICS & SPA S.R.L. Constanța	Creator și producător de produse dermato-cosmetice, afacere lansată în 2014, terapeutice, antireumatice. Servicii SPA ce utilizează produsele proprii.
SC BIODAM S.R.L. Tulcea	Companie românească cu capital privat, activă în domeniul producerii, procesării și comerțului cu cereale, uleiuri ți şroturi ecologice, înființatî în 2006. Doar produse ecologice, cultivate pe suprafețe certificate ecologic.
SC MAGISTRA C&C S.R.L. Constanța	Producător de medicamente generice de uz uman.
SC GREENFIBER INTERNATIONAL S.A. Buzău	Fabricarea fibrelor sintetice și artificiale
SC PRUTUL S.A. Galați	Fabricarea uleiurilor și grăsimilor
SC TEHNO BIONIC SRL	Producție de aparate care să reproducă efectele terapiei din

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
Buzău	minele de sare: purificatoare ambientale şi inhalatoare de uz medical avizate de Ministerul Sănătăţii.
SC ALMERA INTERNATIONAL SRL Galați	Fabricarea produselor lactate și a brânzeturilor
SC TRANSMEDIKA PROJECTS SRL Constanța	ROmobility- Cel mai modern serviciu de depozitare bagaje de mână în regim self-service este disponibil non-stop, 365 zile pe an.
SC ARTECOM SRL Vrancea	Fabricarea altor produse din cauciuc.

Entități acreditate și autorizate provizoriu din infrastructura de inovare și transfer tehnologic

Infrastructura de cercetare din România, cuprinde, pe lângă institute, stații de cercetare și universități, și o serie de entități acreditate și autorizate provizoriu de infrastructură de inovare și transfer tehnologic. În România există 36 de entități acreditate și 4 autorizate provizoriu.

În Regiunea Sud–Est, există două centre de informare tehnologică, unul în județul Constanța, în domeniul agro-alimentar și energii regenerabile și cel de-al doilea în județul Tulcea, în domeniul mediului, turismului și dezvoltării durabile. De asemenea, a fost autorizat provizoriu și un centru de transfer tehnologic la Galați, în cadrul Universității „Dunărea de Jos”.

Tabel nr. 1 Entități acreditate și autorizate provizoriu din infrastructura de inovare și transfer tehnologic

Nr. Crt.	Denumire entitate	Tipul de entitate	Domeniul pentru care a fost acreditată entitatea	Județul	Forma de organizare
1.	Centrul de Informare Tehnologică CIT- C.C.I.N.A. Constanța	Centru de Informare Tehnologică – (în prezent nu mai este acreditat)	Agro-alimentar, constructii, servicii pentru IMM, mediu, energii regenerabile	Constanța	Fără personalitate juridică în cadrul Camerei de Comerț, Industrie, Navigație si Agricultură Constanta
2.	CIT Delta Dunării	Centru de Informare Tehnologică	Mediu, turism, dezvoltare durabilă	Tulcea	Fără personalitate juridică în cadrul INCD pentru Protecția Mediului, subunitate Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare ”Delta Dunării”

Nr. Crt.	Denumire entitate	Tipul de entitate	Domeniul pentru care a fost acreditată entitatea	Județul	Forma de organizare
3.	Centrul de transfer tehnologic CTT UGAL	Centru de Transfer Tehnologic	Autorizație temporară Agricultura – alimentație, biotehnologii Energie, petrol și gaze și minerit energetic Industria construcțiilor de mașini și construcții metalice Agricultură, silvicultură și pescuit Turism Economie	Galați	Fără personalitate juridică în cadrul Universității ,,Dunărea de Jos" din Galați

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Potențialul de clusterizare al Regiunii Sud–Est

În continuare, este realizată o prezentare a celor mai importante clustere din Regiunea Sud-Est, potrivit site-ului Clustero.eu:

1. ASOCIAȚIA TRADIȚII MANUFACTURĂ VIITOR (Cluster Traditions Manufacture Future TMV Sud Est).

Înființat în anul 2010 în Focșani, are drept scop să promoveze și să protejeze interesele companiilor comerciale care sunt membre producătoare de confecții textile, tricotaje, pielărie, furnizori de materiale și servicii prin acțiuni care să contribuie la întărirea și dezvoltarea pe termen mediu și lung a membrilor săi.

2. Romanian River Transport

Clusterul Romanian River Transport din Galați, s-a constituit cu scopul de a crea un cadru unitar de cooperare și conlucrare între membrii săi, realizarea de misiuni/obiective de interes comun referitoare la înființarea clusterului pentru transportul intermodal ecologic de mărfuri interioare românești.

3. Clusterul Maritim Romanesc

Clusterul Maritim Romanesc din Constanța a fost realizat de catre o rețea informală care a consolidat relațiile dintre actorii importanți din acest sector de activitate.
Principalele produse/servicii/proiecte:

- promovarea politicii orientată spre industria clusterului, în zonele naționale și europene;
- promovarea activității Cluster Maritim Romanesc;
- întărirea cooperării între diferiți actori implicați în sectorul maritim, prin contacte, schimburi de idei, de informații și dezvoltarea de activități comune;
- pentru sprijinirea asociațiilor de afaceri și profesionale pentru a-și indeplini obiectivele sale specifice;
- sprijin pentru inovație și spirit antreprenorial, în sectorul maritim;
- sprijinul pentru IMM-uri și productivitatea acestora;

- asistență specifică pentru companii pentru a se conforma cu cerințele de protecție a mediului;
- stabilirea de contacte cu alte clustere maritime;
- atragerea de finanțare, subvenții și alte surse de venit.

4. Clusterul pentru Sănătate Dunărea de Jos

Clusterul Regional ”Pentru Sănătate Dunărea de Jos” din Galați a luat ființă în din dorința de dezvoltare de proiecte comune în vederea dezvoltării de produse și servicii destinate menținerii sănătății. Principalele obiective sunt: promovarea informației și educarea pentru sănătate; dezvoltarea de noi tehnici și sisteme și promovarea lor cu scopul menținerii stării de sănătate; îmbunătățirea accesului la piața medicală; sprijinul și promovarea unui cadru unitar al sănătății în rândul beneficiarilor a unui standard decent de viață și implicit de sănătate.

5. Asociația Clusterului Regional Green Solutions Low Danube

Clusterul a fost fondat de Universitatea ”Danubius” din Galați, Industrial Parc SRL, Universitatea ”Dunărea de Jos” din Galați și SC IPA S.A. București cu scopul de a planifica și derula servicii și activități care vizează promovarea și elaborarea mecanismelor de susținere a întregii zone geografice “Dunărea de Jos”, pe termen lung, ca lider în sectoarele energiilor regenerabile, eficienței energetice şi noilor energii sustenabile şi participarea în reţelele internaţionale ca partener sau coordonator de proiecte pentru creşterea competitivităţii organizaţiilor din Asociaţie, prin cooperare naţională şi internaţională.

Printre principalele activități ale clusterului se numără căutarea de soluții ce promovează energiile neconvenționale și regenerabile, valorificarea potențialului tehnologiei energetice și aplicarea acestuia în cadrul sectorului public și privat, consolidarea sistemului de transfer a rezultatelor cercetării de bază către membrii clusterului. Clusterul își propune să consolideze colaborarea, în domeniul cercetării, între mediul universitar, institute de cercetare și companii dar și să găsească strategii de dezvoltare a clusterului la nivel național și european. Dezvoltarea clusterului va fi asigurată prin dentificarea surselor de finanţare nerambursabilă și dezvoltarea unor proiecte pentru obţinerea de fonduri cu finanţare nerambursabilă, precum și atragerea de alte resurse (investiții, scheme de ajutor de stat, etc). Alte activități ale clusterului vor cuprinde facilitarea schimburilor economice între membrii clusterului și cu organizații din afara acestuia, programe de formare continuă pentru personalul membrilor clusterului sau susținerea și afilierea la un Cluster Land.

6. IT&C Cluster Dunărea de Jos

Cluster pentru industria TIC, ”Clusterul IT&C Dunărea de Jos” Galați a fost înființat în anul 2015 și are drept obiective dezvoltarea durabilă a membrilor săi, creșterea capacității de cercetare – dezvoltare și stimularea cooperării între instituţii de cercetare – dezvoltare şi inovare (CDI) şi întreprinderi, precum şi creşterea accesului întreprinderilor la CDI. În prezent, potrivit site-ului clusterului, are 37 de membri, atât instituții publice cât și societăți comerciale cu activități în domeniul IT&C.

Alte obiective ale clusterului sunt:

- Valorificarea potenţialului tehnologiei informaţiei şi comunicaţiilor şi aplicarea acestuia în sectorul public (administraţie, educaţie, sănătate) şi cel privat (întreprinderi, cetăţeni);
- Crearea premiselor pentru creşterea competitivităţii întreprinderilor din sectorul TIC, bazată pe utilizarea intensivă a cunoaşterii;

- Creşterea competitivităţii regionale a învaţământului IT;
- Reprezentarea intereselor din mediul ITC în faţa organismelor statului;
- Crearea mecanismelor pentru abordarea colaborativă de proiecte internaționale de anvergură;
- Sprijinirea antreprenoriatului şi a IMM-urilor din domeniul ITC din regiune;
- Să identifice și să promoveze o serie de proiecte de investiții, atât publice cât și private, precum și propuneri de modernizare/îmbunătățire a strategiilor, politicilor și planurilor de acțiune în domeniul TIC;
- Să consolideze cooperarea între diverșii actori din sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor, a schimbului de informații și de idei, precum și prin desfășurarea de activități comune.

7. Cluster Tehnologii Inovative pentru Lupta Împotriva Contrafacerii

”Advanced anti-counterfeiting technologies – INNOVATION CLUSTER” – AACTIC a fost înființat în anul 2015 în Brăila.

Scopul principal al asociației este de a crește performanța membrilor asociației în domeniul luptei împotriva contrafacerilor de documente de valoare, brandurilor și produselor comerciale.

8. Asociația CLUSTER MEDGreen

Asociaţiei "Cluster" pentru Promovarea Afacerilor Specializate în Ecotehnologii şi Surse Alternative de Energie (Cluster MEDGreen) Medgidia are ca scop reprezintă facilitarea şi promovarea cooperării dintre întreprinderi, oameni de afaceri, instituții de cercetare şi învăţământ, precum şi alte organizații care să contribuie sau să sprijine activitățile inovative pentru realizarea de produse şi servicii competitive pe plan naţional şi internațional, cu valoare adăugată ridicată şi pentru a genera locuri de muncă şi oportunităţi de dezvoltare durabilă a oraşului Medgidia şi a zonelor limitrofe.

Serviciile oferite de către asociația Cluster MEDGreen sunt:

- Consultanță juridică
- Consultanță accesare fonduri
- Consultanță pentru accesare servicii financiare
- Servicii de inovare
- Cooperare internațională
- Studii de impact
- Servicii mentenanță stații de biogaz
- Servicii IT
- Servicii de management al riscurilor tehnologice.

Printre domeniile de acțiune ale clusterului se numără:

- Stabilirea şi dezvoltarea relaţiilor de colaborare între firme membre ale clusterului într-un climat de afaceri propice, respectând regulile concurenţei loiale, prin mijloace proprii cât şi prin efortul membrilor;
- Colaborarea cu instituţiile guvernamentale naţionale şi internaţionale pentru a facilita misiunile economice şi vizitele de afaceri în domeniul de activitate al clusterului, în vederea dezvoltării colaborării economice reciproc avantajoase;

- Susţinerea şi promovarea activităţilor de cercetare şi inovare ale agenţilor economici în zonă, facilitând transferul de politici, management, tehnologie avansată;
- Organizarea de evenimente tehnico-economice cu impact major în mediul de afaceri şi socio-cultural;
- Promovarea surselor noi şi regenerabile de energie pe piaţa naţională şi regională;
- Promovarea şi armonizarea activităţilor comune în domeniul de protecţie a mediului;

9. Clusterul INOMAR

Misiunea clusterului INOMAR din Constanța este de a deveni mediul de interacțiune și comunicare preferat de operatorii lanțului de valoare al turismului în scopul inovării și reinventării valorilor Dobrogei.

Principalele obiective ale acestui cluster sunt:

- Consolidarea acțiunilor de transfer tehnologic pentru turism.
- Valorificarea potențialului local de resurse.
- Extinderea la 6 luni a perioadei de vizitare a litoralului.
- Atragerea unui număr cât mai mare de membri activi în cluster.
- Promovarea calității și excelenței operaționale în managementul destinației.

Principalele acțiuni ale clusterului sunt:

- Inventarierea problemelor, provocărilor şi oportunităţilor.
- Adoptarea unui standard de calitate al experienţelor turistice.
- Sincronizarea raporturilor cerere-ofertă pe piaţa de resurse pentru turism.
- Finanţarea şi dezvoltarea unui centru de pregătire vocaţională pentru turism.

10. Clusterul Bio Danubius

Clusterul Bio Danubius din Tulcea are scopul de a armoniza și reprezenta interesele întreprinderilor, cercetării, administrației și entităților catalizator în vederea creșterii competitivității economice și creării de locuri de muncă, dezvoltării durabile și sustenabile a Regiunii de Sud-Est, internationalizării membrilor, perfecționării profesionale a managerilor și a angajaților, administrării unei baze de date comune, participarea în rețele naționale și europene, creșterea potențialului de inovare a întreprinderilor în sectoarele: Bio-economie și Agricultură bio; Piscicultură; Turism; Logistică-transport; Protecția și conservarea mediului; Energii regenerabile; Sectoare creative și culturale; Inovarea socială.

Serviciile oferite de acest cluster sunt în domenii precum: Accesul pe piețele externe, idenntificarea unor oportunități de afaceri, participarea la evenimente promoționale internaționale, branding și marketing, transfer tehnologic, redactare proiecte europene, crearea de consorții și participarea la proiecte de cercetare, trainingul, consultanța și calificarea forței de muncă.

11. Clusterul Delta Dunării (ODAS)

Clusterul Delta Dunării a fost înființat la Tulcea, la finalul anului 2015 de Asociația ODAS.

Principalele activități ale clusterului sunt:

- Promovarea Rezervației Biosfera Delta Dunării;
- Promovarea și realizarea de partneriate public-private în domeniul turismului;
- Armonizarea intereselor membrilor;

- Elaborarea și/sau implementarea proiectelor cu scopul de a dezvolta clusterul și de a realiza progresul entităților competente ale Clusterului.
- Promovarea și realizarea de parteneriate public-private în domeniul turismului;
- Armonizarea intereselor membrilor;
- Elaborarea și/sau implementarea proiectelor cu scopul de a dezvolta clusterul și de a realiza progresul entităților competente ale Clusterului.

ODAS oferă următoarele categorii de servicii suport:

- Identificarea partenerilor de afaceri – furnizori, clienți, colaboratori etc;
- Identificarea consultanților și specialiștilor în domeniul de activitate al companiei;
- Încheierea unor parteneriate solide și de lungă durată, profitabile pentru ambele părți;
- Acces la forță de muncă înalt calificată în domeniul de activitate al firmei;
- Networking și cooperare cu structuri similare din Europa, și nu numai.

12. Cluster Turistic Carpatin

Înființat în anul 2010, Clusterul Turistic Carpatin din județul Buzău are drept misiune promovarea turismului durabil și crearea valorii adaugate pentru industria turismului în regiunea Munților Carpați. A fost înființat la inițiativa Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului din județul Brașov (APDT Brașov) împreună cu Monteoru Renaissance - Asociația pentru dezvoltare regională durabilă în turism (județul Buzău). "Carpathian TOURISM CLUSTER ROMANIA" este o rețea de manageri și experți din industria turismului, organizată la nivel regional și național, fiind primul cluster de turism inter-regional de interes național din România.

Obiectivele Clusterului sunt inovația și diversificarea – însemnând dezvoltarea produselor turistice și a serviciilor asociate acestora, modernizarea și inovarea acestora, pentru creșterea interesului piețelor externe și interne pentru Munții Carpați ca destinație turistică. De asemenea, activitățile cele mai importante sunt creșterea competitivității prin optimizarea lanțului de valori în industria turismului local și îmbunătățirea calității serviciilor turistice, pentru a atinge standardele europene. Clusterul este integrat într-un network de turism internațional și vizează, în special, promovarea Munților Carpați ca destinație turistică pentru turiști interni și străini.

Serviciile oferite de cluster sunt:

- Networking: Organizarea de întâlniri regulate între decizionarii din sectorul de turism, la nivel regional si național
- Organizarea de grupuri de lucru tematice (noi servicii turistice, de management al calității, de promovare a turismului, etc.)
- Promovarea Munților Carpați ca "destinație turistică de excelență"
- Inovație & Competitivitate: Dezvoltarea proiectelor turistice inovative la nivel regional și național (ex: evenimente de interes regional/național);
- Traininguri pentru îmbunătățirea lanțului valoric al turismului regional (furnizori – agenții – furnizorii de servicii)
- Ameliorarea absorbției fondurilor structurale pentru proiectele in turism
- Participarea la târguri, organizarea de road shows
- Cooperare internațională/ benchmark internațional ce include destinații turistice de excelență
- Lobbying: Rol consultativ pentru autoritățile publice (Ministerul Turismului, administrațiile regionale, etc.)

Incubatoare de afaceri la nivelul Regiunii Sud-Est

1. Incubatorul de afaceri Mangalia face parte din "Programul Naţional Multianual pe perioada 2002-2012 de Înfiinţare şi Dezvoltare de Incubatoare Tehnologice şi de Afaceri", coordonat de Agenţia pentru Implementarea Proiectelor şi Programelor pentru IMM-uri (AIPPIMM) şi implementat de Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în colaborare cu autorităţile locale din zonele ţintă.

Incubatorul din Mangalia a fost inaugurat în octombrie 2010 cu obiectivul de a sprijini dezvoltarea IMM-urilor nou înfiinţate din regiune. Conform site-ului incubatorului, 22 de firme sunt incubate prin intermediul acestui program.

2. Patronatul IMM – Incubator de afaceri din Constanța neacreditat. Încă din 2004, Patronatul IMM Constanța este incubator de afaceri. Odată cu implementarea Proiectului RETE CLAS când, la Constanța, s-a înființat Centrul CLAS, dar și prima firmă printr-un proiect Phare, care a primit un premiu de 3.000 de euro.

Alături de sprijinul logistic necesar demarării activității, incubatorul oferă un mediu prielnic dezvoltării afacerilor în continuare, firmele primind suport pentru dezvoltare în primii ani de activitate.

Activitățile incubatorului de afaceri sunt:

- consultanța și asistența atât pentru demararea unei afaceri, cât și pentru creșterea potențialului de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii cu activitate în desfășurare;
- întocmirea planurilor de afaceri;
- consultanța și asistența juridică pentru înființarea unei societăți;
- consultanța și asistența în domeniile financiar-contabil, resurse umane, managementul calității, marketing și vânzări;
- consultanță privind sursele de finanțare, întocmirea documentației pentru programe cu finanțare nerambursabilă/rambursabilă.

Parcuri industriale la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud – Est

În Regiunea de Dezvoltare Sud – Est funcționează 2 parcuri industriale și un parc de software.

1. Parcul Industrial Galați

Avantajele Parcului Industrial Galați sunt date de amplasamentul strategic in imediata vecinatate a Zonei Libere Galati, la granita cu Ucraina si Republica Moldova, cu acces la malul Dunarii, la 80 km de Marea Neagra. Are acces la importantele magistrale de transporturi fluviale (canalul Rin – Main – Dunare), de transporturi feroviare mixt ruso-european (inclusiv transferul la ecartamentul larg) si rutiere prin drumul national DN 2B; Are acces la docuri astfel ca firmele din cadrul acestuia pot beneficia de servicii portuare: incarcarea/descarcarea unei game variate de marfuri; stivuirea/amararea marfurilor pe orice fel de mijloace de transport; depozitarea pe platforme din beton si/sau in depozite.

Parcul Industrial poate popula infrastructura de sprijinire a afacerilor pe care o ofera cu urmatoarele tipuri de servicii si activitati:

- One-Stop-Shop, cu servicii destinate antreprenorilor si investitorilor – infiintare firme, consultanta juridica, consultanta fiscala;

- Finantari nerambursabile si rambursabile pentru IMM-uri – asistenta si consultanta;
- Spatiu de lucru si cooperare pentru mini-intreprinzatori, inovatori, cercetatori – promovarea sistemului de co-working;
- Training si formare profesionala prin dezvoltarea unor programe deschise de training si formare profesionala, si atragerea de finantari pentru aceste programe;
- Conectare globala prin dezvoltarea unei retele de cooperare internationala, Galatiul va fi pozitionat ca o destinatie competitiva si conectata la trendurile de afaceri ale Europei.

2. Parcul Industrial Mangalia

Parcul are un acces facil la drumul judeţean DJ 391, Mangalia Negru-Vodă, dar şi la drumul european E 85 (DN 39) Constanţa - Mangalia. Are acces la calea ferată şi la portul Mangalia. Apropierea de graniţa cu Bulgaria creează oportunităţi de dezvoltare a activităţilor de import-export şi cooperare transfrontalieră.

Principalele avantaje pe care le oferă agenților economici sunt:

- acces rutier, pe calea ferată şi naval
- pază şi protecţie a clădirilor şi a bunurilor
- tarife avantajoase de închiriere pentru clădiri şi teren în primii ani de funcţionare
- existenţa unor clădiri şi depozite în incintă ce pot fi reabilitate cu eforturi financiare reduse
- căi de acces asfaltate şi betonate interioare către toate clădirile
- infrastructură şi utilităţi până la zona de lucru
- teren viran pe care se pot realiza construcţii conform proiectelor solicitanţilor
- forţă de muncă calificată în zona Mangalia şi a localităţilor limitrofe
- vecinătatea celor două mari şantiere navale creează oportunităţi deosebite de subcontractare pe orizontală pentru producţia de piese şi subansamble pentru industria navală
- societatea administrator a parcului industrial va asigura consultanţă investitorilor pe tot parcursul implantării investiţiilor şi operării capacităţilor de producţie. Consultanţa va acoperi diverse laturi: legislaţie, obţinerea de avize şi acorduri pentru realizarea obiectivelor, soluţii de proiectare a construcţiilor, marketing, relaţii cu furnizori şi reţele de distribuţie etc.
- amplasament într-o zonă aflată în ascensiune economică.

3. Parcul de Software Galați

Parcul Științific și Tehnologic de la Galați își propune să contribuie la dezvoltarea sectorului industrial al tehnologiilor de vârf, la facilitarea transferului de tehnologie, precum și la crearea unei alternative viabile pe piața muncii din Regiunea de Sud-Est. În prezent un număr de 40 de firme își desfășoară activitatea în interiorul parcului, unde lucrează un număr de aproximatix 300 de persoane, dar procesul de formare a echipelor de lucru continuă, urmând să se ajungă la un număr de 500 de persoane.

Serviciile specializate oferite de parc sunt:

- servicii de asistenţă în afaceri pentru inovare şi transfer tehnologic;
- servicii de cercetare-dezvoltare;
- servicii de informare tehnologică, audit tehnologic, veghe şi prognoză tehnologică;
- servicii de asistenţă şi consultanţă pentru realizarea de modele experimentale şi prototipuri;

- servicii de asistenţă şi consultanţă pentru exploatarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- servicii de asistenţă şi consultanţă în domeniul legislativ la nivel naţional, european şi internaţional.
- obţinerea de fonduri în cadrul unor programe naţionale şi internaţionale;
- identificarea partenerilor din mediul universitar şi de cercetare;
- asigurarea accesului la baze de date specializate;
- informare cu privire la priorităţile naţionale, regionale şi locale.

Pe lângă aceste servicii specializate, parcul oferă facilități de marketing, facilități de documentare tehnică, facilități de comunicare, colaborarea cu mediul universitar, facilități pentru organizarea de conferințe și traininguri, dar și asistență financiar – contabilă, fiscală și juridică.

Drepturile de proprietate intelectuală în Regiunea Sud–Est

În plan teritorial, numărul cererilor înregistrate la EPO a cunoscut un trend ascendent în perioada 2010 – 2012. Cele mai multe cereri au fost în Regiunea București–Ilfov (14,115 per milion de locuitori). În Regiunea Sud–Est au fost înregistrate 0,855 cereri de brevete de invenție per milion de locuitori.

Figura nr. 10 Numărul cererilor de brevete de invenție în România, pe regiuni de dezvoltare 2010 - 2012

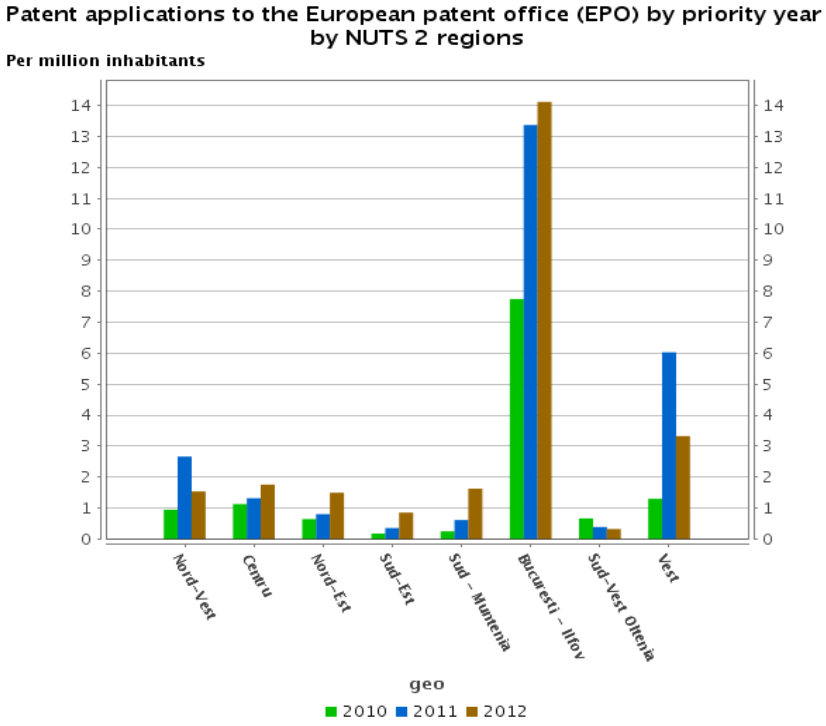

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În ceea ce privește numărul cererilor de brevet de invenție depuse de solicitanți români la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România, în 2015 au fost depuse un număr total de 980 de cereri. Dintre acestea, doar 15,6% erau înregistrate în Regiunea Sud-Est, cele mai multe fiind în județul Buzău.

Figura nr. 11 Numărul cererilor de brevet de invenție depuse la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România pe județe ale Regiunii Sud-Est, 2011 – 2015

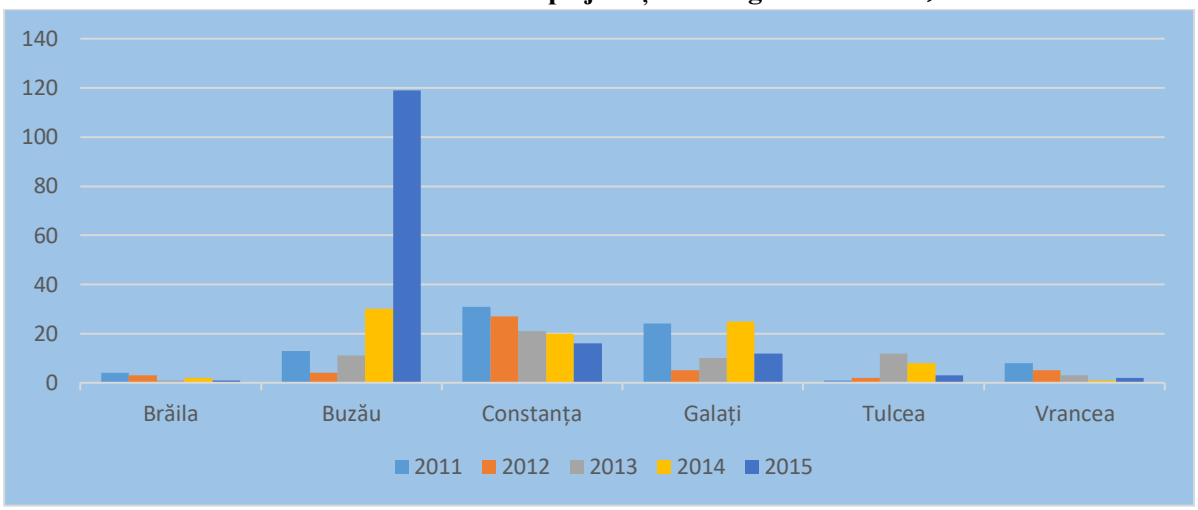

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În perioada de analiză 2011–2015, numărul cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor ale solicitanților români a fluctuat ușor, în anul 2015 înregistrându-se la nivel național 285 de astfel de solicitări. La nivel regional, se observă că cele mai multe cereri sunt depuse în Regiunea București-Ilfov. În Regiunea Sud–Est au fost depuse doar 28 de cereri de înregistrare a desenelor/modelelor, iar județul Constanța a înregistrat cel mai mare număr de cereri (12).

Tabel nr. 2 Numărul cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor în Regiunea Sud-Est, 2011 – 2015

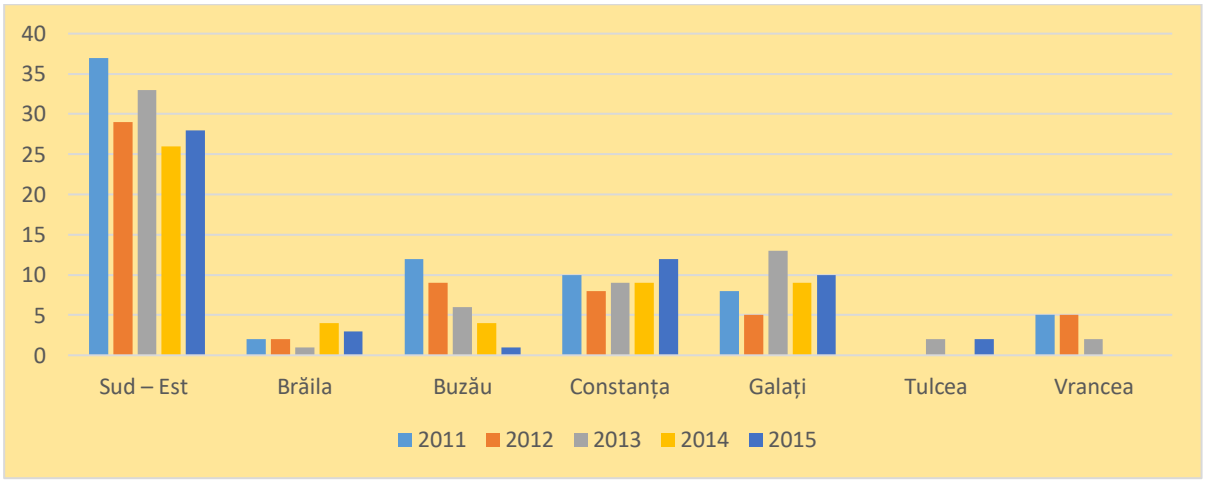

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În România, în anul 2015 au fost înregistrate 8067 de cereri de înregistrare marcă. Dintre acestea, doar 7% au fost înregistrate în Regiunea Sud – Est în anul 2015. Analizând situația pe județe, se observă că județul Constanța a primit cele mai multe cereri de înregistrare marcă, în număr de 263. În județul Tulcea au fost înregistrate doar 25 de cereri în anul 2015. Evoluția și numărul cererilor pe județe pot fi urmărite în figura următoare.

Figura nr. 12 Numărul cererilor de înregistrare marcă ale solicitanților români în Regiunea Sud-Est, 2011 -2015

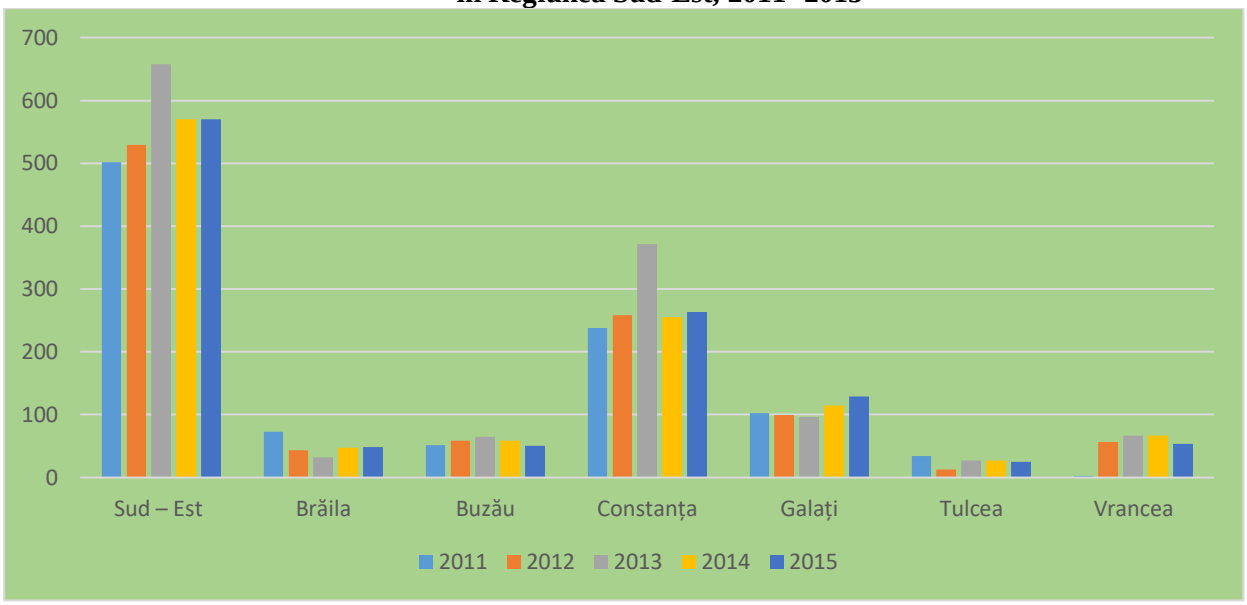

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Indicele de potențial competitiv

Având în vedere tendinţele la nivel european de analiză a componentei teritoriale a competitivităţii, Comisia Europeană a propus în 2011 calcularea unui Indice al Competitivităţii Regionale (ICR).

În cazul României politica de coeziune trebuie să contribuie nu doar la reducerea disparităţilor regionale, ci şi la atingerea obiectivelor de competitivitate a României. Rezultatele oferite de **Indicele de Potenţial Competitiv (IPC)**[1] la nivel teritorial NUTS 3 (judeţean) ne ajută să conturăm mai clar unele aspecte economice legate de diagnoza şi de măsurarea performanţei economice a unui teritoriu. În figura următoare sunt prezentate grafic valorile obţinute. Analiza vizuală a repartiţiei acestor valori conduce către cel puţin două constatări:

- O axă a judeţelor cu valori mari ale Indicelui de potenţial competitiv, ce străbate aproape pe diagonală ţara şi se suprapune celei mai complete infrastructuri din România (drumuri europene, naţionale, căi ferate, aeroporturi).

- Un aspect mozaicat al repartiţiei acestui indice ce se suprapune părţii de vest, centru şi sud. Estul ţării se caracterizează printr-o repartiţie omogenă a valorilor, fapt ce se traduce în peisajul performanţei economice printr-o incapacitate de valorificare judicioasă a capitalului natural şi antropic (transfer scăzut de tehnologie, capital redus, limitări în aria de polarizare a oraşelor moldovene)[2].

[1] IPC este un indice compozit calculat prin agregarea unor indicatori simpli derivaţi (PIB/locuitori, Exporturi /populaţia ocupată) şi a unui indicator compus (Indicele de dezvoltare tehnologică). Sursa: Valentin Cojanu (coordonator), Potenţialul competitiv al creşterii economice: linii directoare pentru o nouă politică industrială în România, Studii de Strategie şi Politici SPOS 2010, Institutul European din România, Bucureşti, Octombrie 2010

[2] Strategia_Nationala_de_Competitivitate_iunie_2014

Figura nr. 13 Distribuția spațială a indicelui potențial competitiv

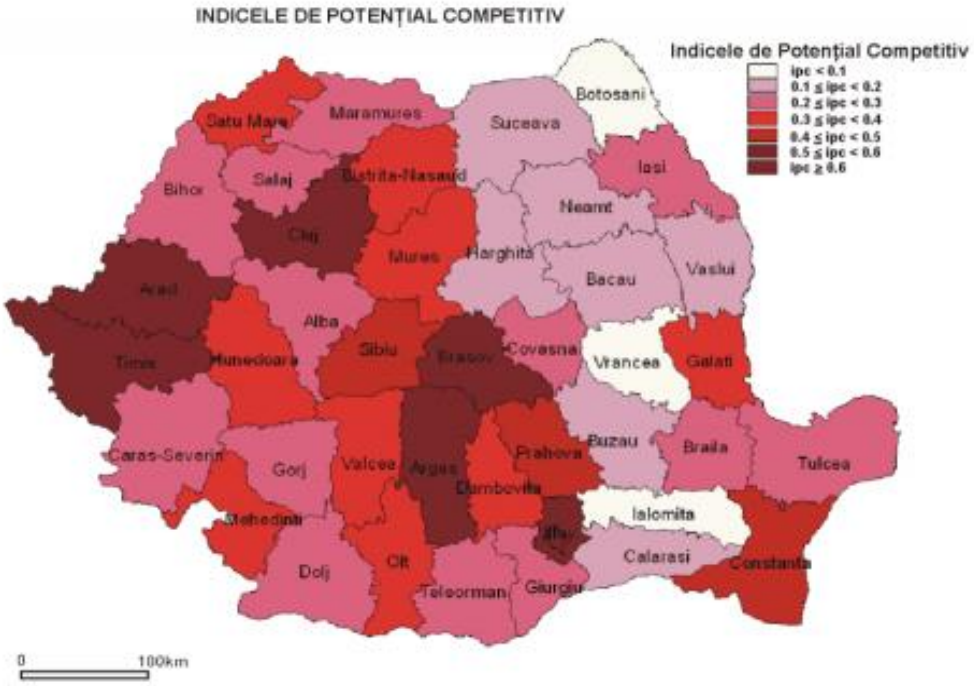

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

La nivelul economiei locale, potrivit ierarhiei valorilor IPC, pe primul loc se situează judeţul Argeş, cu o valoare a indicelui de 0,78, faţă de o medie pe ţară de 0,31, care reflectă un volum mare al exporturilor totale (al doilea pe ţară), cel mai mare raport dintre exporturi şi populaţia ocupată (10.925 euro/angajat) şi cea mai mare pondere a exporturilor de tehnologie medie-înaltă (20,3% din totalul pe ţară şi 24% din totalul pe judeţ).

Pe locul al doilea, cu o valoare a indicelui de 0,68, se situează municipiul Bucureşti, având cele mai mari valori ale exportului, dar şi cea mai numeroasă populaţie ocupată. Judeţul Timiş ocupă locul 3, cu cele mai mari exporturi de înaltă tehnologie. Nici un judeţ din Regiunea Nord-Est nu se situează între primele 20 din clasament, ca potenţial competitiv. Bacăul, pe locul 4 din punct de vedere al exporturilor de înaltă tehnologie se regăseşte abia pe locul 34 din 42, din cauza ponderii mari a exporturilor de joasă tehnologie în totalul judeţului (aproape 70%) şi a valorii scăzute a exporturilor/populaţie ocupată, de numai 1.099 euro. **Numai două judeţe din Regiunea Sud-Est – Constanţa şi Galaţi – depăşesc media pe ţară în ceea ce priveşte valoarea indicelui de potenţial competitiv, având ca principale ramuri construcţia de nave şi respectiv siderurgia.** Situaţia este similară şi pentru majoritatea celorlalte regiuni, fiecare având în general două sau cel mult trei judeţe cu valori peste media pe ţară. Efectele limitate de antrenare în teritoriu, atât în plan spaţial (de la judeţ la judeţ), cât şi în plan sectorial (de la industrie la industrie), pot fi înţelese, pe de o parte, prin dezvoltarea insuficientă a legăturilor între diferite activităţi economice.

Excedentul comercial al României depinde în proporţii foarte mari de dezvoltarea industriei auto în Argeş, iar Regiunea Bucureşti-Ilfov contribuie mai mult prin cererea de importuri decât prin excedentul de vânzări la extern. Avantajele competitive, măsurate prin participarea la exporturi, sunt concentrate în şapte judeţe, localizate în principal în vestul şi centrul ţării (Argeş 10%, Timiş 9%, Arad 5%, **Constanţa 5%,** Bihor 4%, Braşov 4%, Sibiu 4%), care împreună cu Bucureşti (17%) realizează 60% din exporturile României. Judeţele Călăraşi, Ialomiţa, Mehedinţi, Neamţ,

Olt, **Tulcea şi Vrancea** nu au exporturi de tehnologie înaltă, iar 29 de judeţe din totalul de 42 nu depăşesc pragul de 1% din totalul pe ţară. Pe de altă parte, absenţa participării în reţelele internaţionale de producţie şi comerţ are efect imediat asupra sănătăţii economiei locale. Judeţe precum Bistriţa Năsăud, **Brăila, Buzău,** Caraş Severin, Călăraşi, Dâmboviţa, Hunedoara, Olt, Sălaj, **Tulcea,** Vâlcea, confruntă un risc potenţial la nivel social care rezultă din prezenţa unor companii cu un număr mare de salariaţi, dar cu performanţe economice relativ slabe. Formarea avantajelor competitive în aglomerări industriale a devenit de foarte puţin timp o preocuparea la nivel public, unde rolul cel mai important îl joacă proiectele de formare a polilor de competitivitate iniţiate începând cu 2009 de Ministerul Economiei, Comerţului şi Mediului de Afaceri prin Direcţia de Politică Industrială. *Aglomerările care joacă rolul cel mai important la nivel naţional, în ceea ce priveşte performanţa exporturilor şi ocuparea forţei de muncă, sunt cele în* ***sectorul siderurgic în judeţul Galaţi, nave în Tulcea****, auto în Argeş şi încălţăminte în Bihor.*

Premisele avansului competitiv sunt foarte diferite între regiuni deoarece structura economiei este foarte diferită. Anumite economii regionale, de exemplu Sud-Vest Oltenia, Sud-Est şi Vest, sunt specializate pe un număr foarte restrâns de sectoare, alte regiuni, de exemplu Sud Muntenia, Nord-Vest şi Centru sunt foarte diversificate.

Centre de formare

Potrivit Autorității Naționale pentru Calificări, în Regiunea Sud – Est există 5 centre de evaluare si certificare a competentelor profesionale obtinute pe alte căi decat cele formale. Se poate observa că aceste centre oferă diverse evaluări și certificări în calificări precum: Agricultor în culturi vegetale și crescător de animale, apicultor, bucătar, recepționer de hotel, cameristă hotel, ospătar, dulgher-tâmplar-parchetar, zidar, pietrar, tencuitor, îngrijitoare bătrâni la domiciliu, instalator instalații tehnico-sanitare și de gaze, Electrician în construcții, etc.

De asemenea, la nivel regional mai există un număr semnificativ de furnizori de cunoaștere (knowledge providers) în domeniile STEM (știință, tehnologie, inginerie, matematică) antreprenoriat și business.

b) Legături/ relații cu restul lumii și poziționarea regiunii în UE/ economia globală

Alegerea grupului cu care se realizează comparația (grupul de comparare)

Alegerea corectă a grupului de comparare reprezintă un aspect esențial în efectuarea unei analize de benchmarking regionale/exercițiu de comparare regional. Aceste perspective au condus la utilizarea unei abordări multidimensionale în alegerea regiunilor de comparare, bazată pe următoarele elemente:

- Condiţii de similaritate structurală multiple pentru politicile de inovare, așa cum au fost identificate de Comisia Europeană, Centrul Comun de Cercetare[3].
- Aspectele cheie de ordin geografic/geopolitic ale Regiunii Sud-Est: se va lua în considerare faptul că Regiunea Sud-Est este o regiune periferică, atât în spaţiul naţional,

[3] Comisia Europeană, Centrul Comun de Cercetare, "Analiza benchmarking regională a procesului de specializare inteligentă: Identificarea regiunilor de referinţă bazate pe similarităţi structurale", Documentul de Lucru *S3 Seria Nr. 03/2014.* Documentul abordează o metodologie multilaterală pentru identificarea teritoriilor similare, bazată pe o serie de criterii grupată în 7 dimensiuni: geo-demografice, resurse umane şi educaţie, specializare tehnologică, structură economică sectorială, dimensiunea întreprinderilor, receptivitatea şi valorile instituţiilor. Pe baza acestor dimensiuni va rezulta un "indice de distanţă", care va constitui gradul de similaritate structurală între regiuni.

cât şi în cel la nivelul Uniunii Europene; aceasta nu include capitala ţării, fiind în acelaşi timp o regiune maritimă.

- Nivelul de dezvoltare socio-economic al Regiunii Sud-Est: o regiune mai puțin dezvoltată, în termenii utilizați în disciplina FESI, cu un nivel al PIB pe locuitor egal cu 24,91% din media la nivelul Uniunii Europene;
- Încadrarea Regiunii Sud-Est ca regiune "modest inovatoare" în contextul "Indicelui Inovării Regionale" elaborat de Comisia Europeană;
- Posibile colaborări sau parteneriate încheiate anterior între Regiunea Sud-Est şi alte regiuni din Uniunea Europeană, care să justifice includerea acestora în sfera grupului de comparare.

Pornind de la acest argument, identificarea grupului de comparare a început prin utilizarea motorului de căutare pus la dispoziţie de Comisia Europeană pentru efectuarea analizei benchmarking[4], bazat pe *"indicele de distanţă"* stabilit de această metodologie.

Astfel, au fost identificate 4 regiuni care prezintă cel mai scăzut *"indice de distanţă"*, și s-a luat în considerare alegerea a maxim două regiuni din România şi maxim o regiune din fiecare alt stat membru. Luând în considerare aceste condiţii, au rezultat următoarele:

Tabel nr. 3 Regiuni cu cel mai scăzut "indice de distanță"

Țară	Regiune	Indice de distanţă
România	Centru	0,0161
România	Sud Muntenia	0,0164
Polonia	Podlaskie	0,0238
Bulgaria	Yuzhen tsentralen	0,0277

Cu toate acestea, precizia tehnică a acestui instrument metodologic pus la dispoziţie de Centrul Comun de Cercetare prezintă şi unele limitări, astfel că regiunile cu cel mai scăzut *"indice de distanţă"* provin de cele mai multe ori din aceeaşi ţară, sau se află la graniţa/sunt similare cu cele analizate.

Pentru îmbunătăţirea domeniului de aplicare al comparaţiei, realizat prin includerea în sfera grupului de teritorii şi pe acelea care prezintă mai puţine similarităţi din punct de vedere tehnic cu Regiunea Sud-Est, dar care ar putea aduce elemente importante de discuţie în cadrul comparaţiei, s-a decis adăugarea în grupul de comparare a unui număr de regiuni pornind de la următoarele criterii:

- 2 alte regiuni clasificate ca "modest inovatoare" - din cadrul "Indicelui Inovării Regionale" elaborat de Comisia Europeană, care prezintă aceleaşi caracteristici geo-politice[5] cu Regiunea Sud-Est şi care aparţin grupului celor mai puțin dezvoltate regiuni, după cum sunt definite în reglementările FESI.
- 1 regiune clasificată ca "puternic inovatoare", care prezintă aceleaşi caracteristici geo-politice[6] ca ale Regiunii Sud-Est şi care aparţin grupului celor mai slab dezvoltate regiuni, după cum sunt definite în reglementările FESI.

Rezultatele sunt prezentate în continuare:

[4] vezi http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/regional-benchmarking
[5] Periferic, maritim și care nu includ capitala.
[6] Periferic, maritim și care nu includ capitala

Tabel nr. 4 Regiuni introduse în ”grupul de comparare”

Ţară	Regiune	Categorie FESI	Inovare regională Clasificarea indicelui
Polonia	Walminsko Mazurskie	Mai puțin dezvoltat	Modest innovator
Grecia	Anatoliki Makedonia	Mai puțin dezvoltat	Modest innovator
Regatul Unit	Ţara Galilor	Mai puțin dezvoltat	Puternic innovator

Cu toate că selectarea regiunii Ţara Galilor ar putea părea inadecvată luând în considerare diferenţa dintre gradul acesteia de dezvoltare şi cel al Regiunii Sud-Est, atât din perspectivă generală, cât şi din perspectiva politicilor de cercetare/dezvoltare, această alegere a fost argumentată de faptul că includerea unei regiuni puternic inovatoare în grupul de comparare poate contribui în mod pozitiv la înţelegerea lacunelor prin comparaţie cu teritorii de acest fel, precum şi la identificarea unor politici care pot fi adoptate.

În final, grupul de comparare va fi completat cu regiunea italiană Sicilia, o regiune care prezintă aspecte comparabile cu cele ale Regiunii Sud-Est, fiind o regiune periferică şi maritimă, o regiune mai puțin dezvoltată şi “moderat inovatoare”.

Ultimul set de regiuni care va fi luat în considerare pentru comparaţie este prezentat în tabelul următor:

Tabel nr. 5 Regiuni introduse în ”grupul de comparare”

Nr.	Ţară	Regiune	Argumentare
1	România	Centru	Similarităţi structurale (metodologia Centrului Comun de Cercetare)
2	România	Sud Muntenia	Similarităţi structurale (metodologia Centrului Comun de Cercetare)
3	Polonia	Podlaskie	Similarităţi structurale (metodologia Centrului Comun de Cercetare)
4	Bulgaria	Yuzhen tsentralen	Similarităţi structurale (metodologia Centrului Comun de Cercetare)
5	Polonia	Walminsko Mazurskie	Modest inovator cu similarităţi din punct de vedere geopolitic şi al situaţiei economice
6	Grecia	Anatoliki Makedonia	Modest inovator cu similarităţi din punct de vedere geopolitic şi al situaţiei economice
7	Regatul Unit	Ţara Galilor	Puternic inovator cu similarităţi din punct de vedere geopolitic şi al situaţiei economice
8	Italia	Sicilia	Regiune similară (experienţe de colaborare anterioară)

Avantajele competitive ale Regiunii Sud-Est

Această secţiune îşi propune să analizeze avantajele competitive pe care Regiunea Sud-Est le deţine în raport cu regiunile din cadrul grupului de comparare, cu privire la factorii structurali, sociali şi economici care ar putea influenţa dezvoltarea sectorului de cercetare şi dezvoltare, precum şi la eficacitatea strategiilor şi politicilor legate de acest domeniu.

Principala sursă de referinţă va fi Indicele Competitivităţii Regionale 2016 al Uniuni Europeane, elaborat de Comisia Europeană, alături de indicatorii acestuia şi principalele sale componente.

În consecinţă, Regiunea Sud-Est şi regiunile din grupul de comparare au fost analizate pe baza următoarelor aspecte:

- competitivitate generală;
- instituţii;
- stabilitatea macroeconomică;
- infrastructură;
- nivel educaţional superior şi învăţare pe tot parcursul vieţii;
- eficienţa pieţei muncii;
- dimensiunea pieţei;
- pregătire tehnologică (tehnologii de înaltă performanță);
- mediul de afaceri concurențial (business sophistication).

Instituții

Structura instituțională reprezintă un aspect cheie pentru competitivitatea teritorială și pentru abilitatea de a genera politici și dinamici de inovare.

Următorarea figură exemplifică valoarea indicelui ”Instituții” pentru Regiunea Sud-Est și pentru celelalte 8 regiuni care formează grupul de comparație.

Figura nr. 14 Indicele de competitivitate regională – Instituții

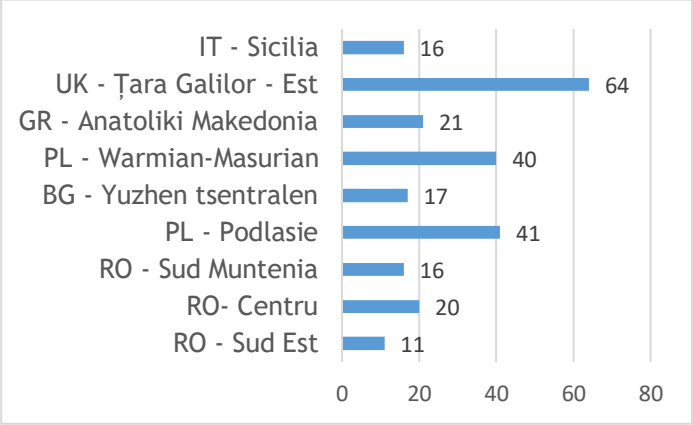

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Așa cum este exemplificat în figura anterioară, cadrul instituțional al Regiunii Sud-Est înregistrează cel mai scăzut punctaj, în comparație cu restul regiunilor, având rezultate inferioare chiar față de restul regiunilor din România. Concluzionând, cadrul insituțional reprezintă un aspect care influențează negativ competitivitatea regiunii și în care trebuie investit pentru a se putea transfoma într-un avantaj competitiv.

Stabilitatea Macroeconomică

Indicele este rezultatul combinării mai multor indicatori care se află în strânsă legătură cu finanțele publice, precum deficitul bugetar și datoriile publice, calculate la nivel național.

Următoarea figură prezintă valoarea indicelui pentru cele 9 regiuni.

Figura nr. 15 Indicele de competitivitate regională – Stabilitate macroeconomică

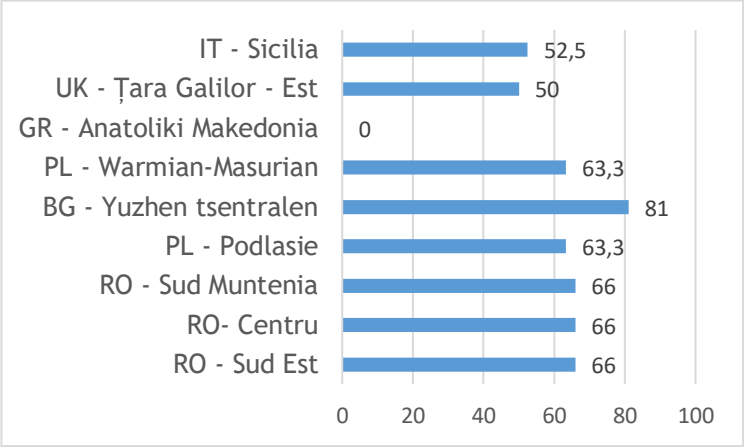

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Rezultatele arată că stabilitatea macroeconomică este un avantaj competitiv considerabil pentru regiunile din România. Efectele acestui element asupra politicii de inovare pot fi observate în mod indirect și pe termen lung prin intermediul dinamicii piețelor financiare, care pot favoriza investițiile în regiunile dezvoltate ale țării, inclusiv inițiative pentru inovare, cercetare și dezvoltare.

Infrastructură

Indicele infrastructurii, ca parte a indicelui de competitivitate regională 2016, reprezintă combinația indicatorilor de accesibilitate la infrastructura de transport (transport rutier, feroviar, aerian). Indicele este reprezentat grafic în următoarea figură.

Figura nr. 16 Indicele de competitivitate regională – Infrastructură

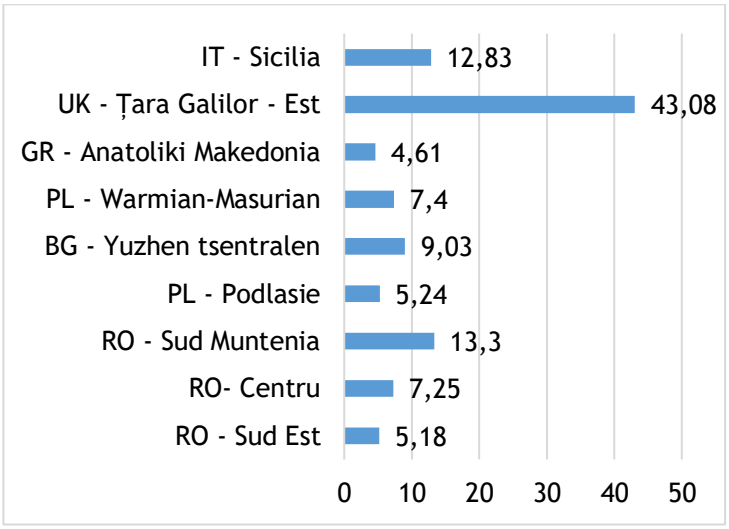

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

La nivelul infrastructurii, rezultatele arată diferențe semnificative între regiuni precum Țara Galilor și cele din Europa de Est. Indicele Regiunii Sud-Est din România depășește doar indicele pentru regiunea Anatolia- Macedonia. Chiar și comparativ cu celelalte regiuni din România, regiunea Sud-Est inregistrează cea mai redusă valoare, mai ales comparativ cu regiunea de graniță Sud-Muntenia.

Studii superioare și învățare pe tot parcursul vieții

Factorul uman este esențial în dinamica inovării, drept urmare, un nivel ridicat al educației cetățenilor, împreună cu accesibilitatea la infrastructura educațională reprezintă pre-condiții pentru dezvoltarea tendințelor inovative ale teritoriului. Indicele pentru *studii superioare și învățare pe tot parcursul vieții* este o combinație între cei mai relevanți indicatori proveniți de la Eurostat în privința nivelului de educației, a participării la inițiative de învățare pe tot parcursul vieții și a nivelului de abandon școlar.

Figura nr. 17 Indicele de competitivitate regională – Studii superioare și învățare pe tot parcursul vieții

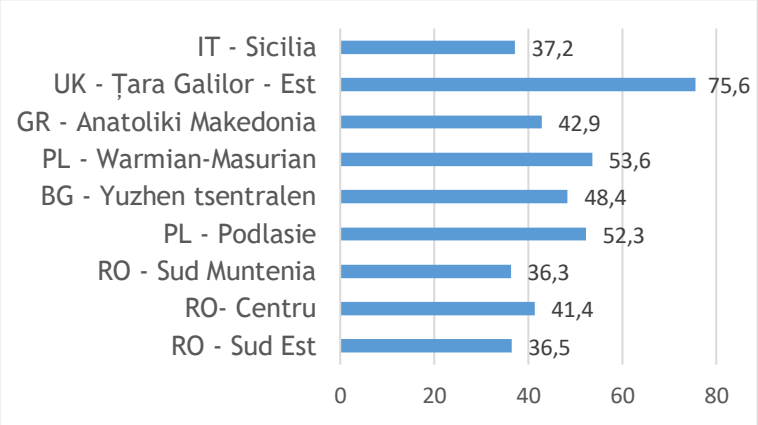

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Analiza arată că Regiunea Sud-Est este poziționată în partea inferioară a clasamentului grupului, având o valoare a indicelui mai mare doar față de regiunea vecină, Sud Muntenia. Toate celelalte regiuni inregistrează valori mai ridicate, cu o diferență detașată în favoarea regiunii Țara-Galilor de Est, în ciuda statusului de țară mai puțin dezvoltată în cadrul Uniunii Europene.

Eficiența pieței muncii

Piața muncii, unul dintre factorii de producție de bază, își multiplică importanța în mediul de afaceri conectat la inovare, cercetare și dezvoltare. O piață a muncii eficace și eficientă poate reprezenta un factor de importanță esențială în dezvoltarea proceselor inovative la nivel regional. Indicele eficienței pieței muncii, calculat în cadrul ICR 2016, ia în calcul principalii indicatori, proveniți de la Eurostat, în legătură cu ocuparea forței de muncă, șomajului, productivitatea muncii și egalitatea de șanse în fața muncii.

Următorul grafic prezintă valorile indicelui pe regiunile analizate.

Figura nr. 18 Indicele de competitivitate regională – Eficiența pieței muncii

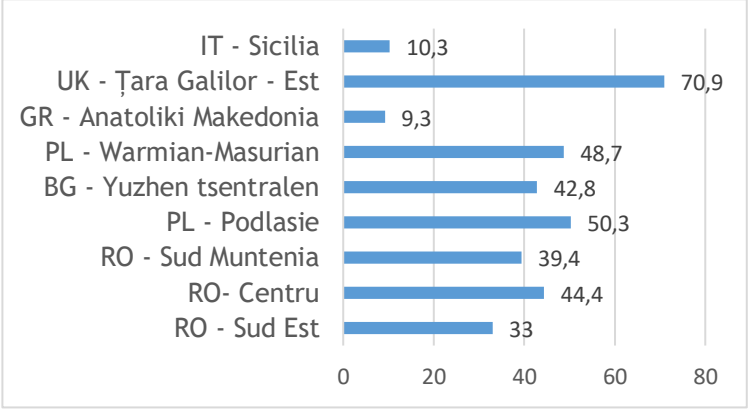

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Figura arată diferențe semnificative între cea mai performantă regiune a grupului, Țara Galilor de Est, și cele cu performanța cea mai redusă, Sicilia și Anatolia-Macedonia. În acest interval se află și Regiunea Sud-Est, cu valori mai reduse, dar apropiate, față de cele ale regiunilor din România, în timp ce, regiunile din Bulgaria și Polonia au rezultate mai ridicate.

Dimensiunea pieței

Deși structura economiei contemporane tinde spre globalizare și procesele de inovare generează oportunități pe termen lung, capacitatea internă a piețelor regionale este un factor care stimulează firmele către începerea activității de inovare, cercetare și dezvoltare. Indicele, în cadrul ICR 201, are în vedere puterea de cumpărare pe gospodărie, produsul intern brut la nivel regional și populația regiunii în cauză.

Valorile indicelui sunt reprezentate în graficul următor.

Figura nr. 19 Indicele de competitivitate regională – Dimensiunea pieței regionale

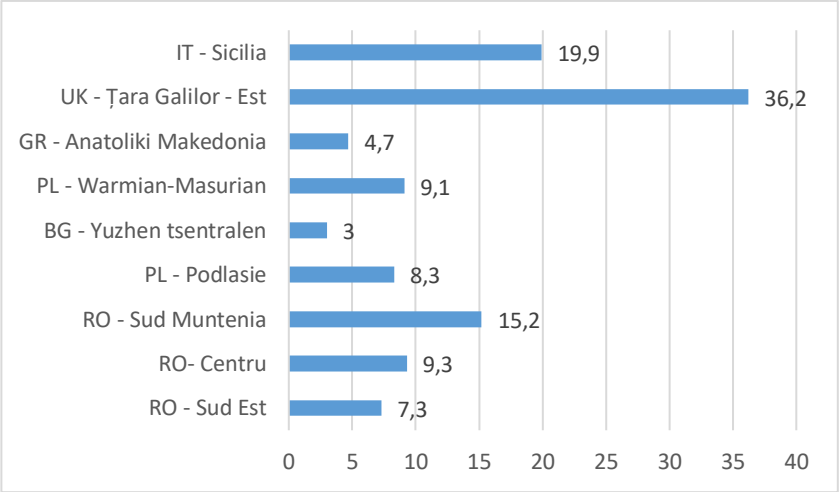

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Datele arată că valoarea indicelui Regiunii Sud-Est asupra dimensiunii pieței este departe de valorile înregistrate în regiunile Țara Galilor de Est și Sicilia, aproximativ la același nivel cu regiunile din Polonia și din România, și peste valorile înregistrate în regiunile din Bulgaria (Yuzhen tsentralen) și Grecia (Anatoliki Makedonia).

Adaptabilitatea mediului de afaceri la tehnologiile de înaltă performanță

Accesul la cele mai performante infrastructuri de TIC și folosirea constantă a internetului de către companii și persoane individuale sunt printre indicatorii luați în calcul pentru construcția indicelui de adaptabilitate a mediului de afaceri la tehnologiile de înaltă performanță, în cadrul ICR 2016.

Graficul prezintă valorile indicelui pentru regiunile selectate.

Figura nr. 20 Indicele de competitivitate regională – Adaptabilitatea mediului de afaceri la tehnologiile de înaltă performanță

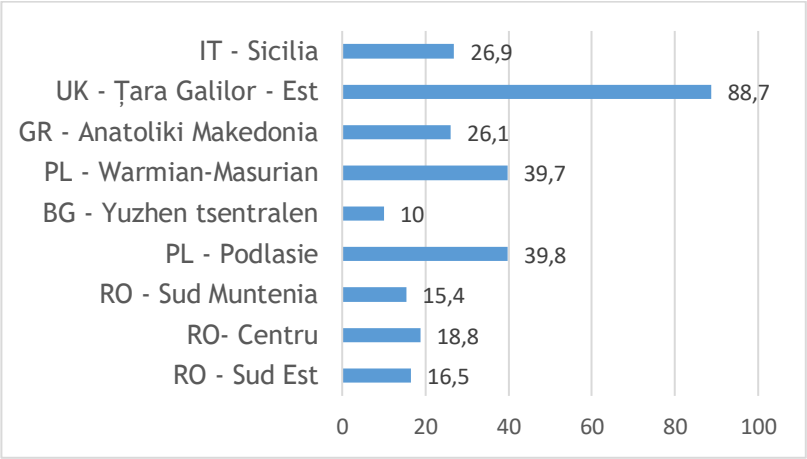

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Valorea indexului Regiunii Sud-Est este în linie cu celelalte regiuni din România, peste regiunea din Bulgaria, dar la o distanță semnificativă față de regiunile din Polonia, Italia, Grecia.

Mediul de afaceri concurențial (business sophistication)

Pregătirea mediului de afaceri în sensul introducerii de procese inovative este un alt element cheie pentru înțelegerea poziționării Regiunii Sud-Est, comparativ cu restul regiunilor. Acest indice combină elemente statistice privind numărul de întreprinderi active pe principalele sectoare de servicii și numărul de intreprinderi care participă efectiv la inițiative de cooperare și inovare.

Figura nr. 21 Indicele de competitivitate regională – Gradul de integrare al mediului de afaceri

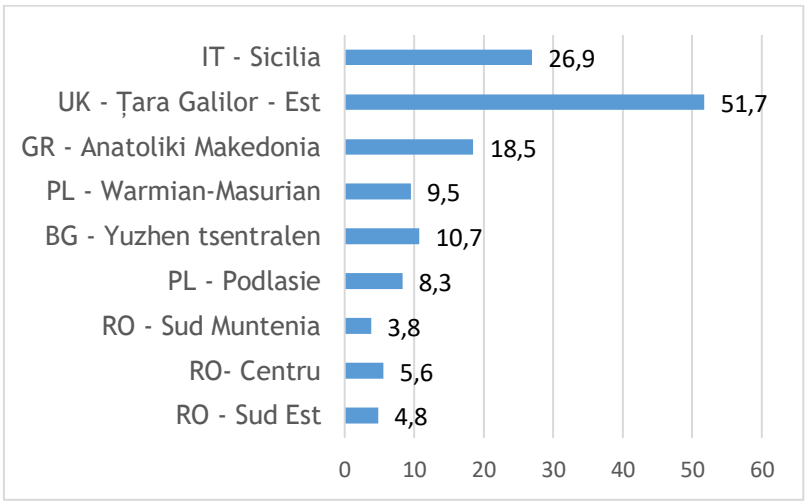

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Rezultatele arată uniformitatea indicatorilor prezentați anterior, Regiunea Sud-Est fiind încadrată în listă cu o valoare scăzută, având o valoare mai mare a indicelui doar față de Regiunea Sud-Muntenia.

Competitivitatea: Indicele de competitivitate regional

Contopirea aspectelor analizate compun Indicele de competitivitate regional, calculat de către Comisia Europeană în 2016.

Următorul tabel exemplifică valoarea, per total, a indicilor pentru regiunile selectate, dar și poziția acestora în clasamentul celor 263 de regiuni europene luate în calcul.

Tabel nr. 6 Indicele de competitivitate regional pentru regiunile selectate în analiză

Țara	Regiune	ICR 2016 (0-100)	Clasament (peste 263 regiuni)
Romania	Sud Est	0,1	262
Romania	Centru	8,2	246
Romania	Sud Muntenia	5,7	254
Polonia	Podlaskie	29,7	211
Bulgaria	Yuzhen tsentralen	11	243
Polonia	Walminsko Mazurskie	29,4	215
Grecia	Anatoliki Makedonia	0,2	261
Regatul Unit	Țara Galilor	68,4	79
Italia	Sicilia	15,3	237

Tabelul prezentat arată faptul că Regiunea Sud-Est înregistrează cel mai scăzut nivel de competitivitate din grupul selectat și se situează printre ultimele poziții și în clasamentul european[7].

Concluzie: care avantaje competitive?

Comparația cu cele 8 regiuni selectate, privind diferitele aspecte analizate ale competitivității regionale în ceea ce privește inovarea, nu a rezultat în identificarea unui avantaj competitiv al regiunii. În privința tuturor aspectelor luate în considerare, Regiunea Sud-Est arată date statistice cu o performanță scăzută, în comparație cu restul regiunilor analizate. Diferențele față de alte regiuni sunt mai puțin semnificative în ceea ce privește stabilitatea macroeconomică sau eficiența pieței muncii, dar fără a a influența în mod decisiv competitivitatea globală.

În urma rezultatelor obținute pe baza informațiilor statistice, cercetarea avantajelor competitive ale Regiunii Sud-Est ar trebui să cuprindă o abordare a surselor de origine calitativă, care permit posibilitatea analizei perspectivelor viitoare ale dezvoltării regiunii și țării.

Performanțe în Inovare, Cercetare și Dezvoltare: analiză comparativă

Secțiunea prezentă propune abordarea comparativă în care Regiunea Sud-Est și cele 8 regiuni cuprinse în analiză, vor fi analizate din perspectiva tendințelor, a înclinării către inovație, cercetare și dezvoltare și din perspectiva eficacității și eficienței politicilor și dinamicii de inovare.

Punctul de plecare este evaluarea generală a regiunilor conform Indicelui de inovare regional a CE, care distribuie grupul de comparație după cum urmează:

Categorie	Regiune
Puternic inovator	Țara Galilor de Est
Moderat inovator	Sicilia, Podlaskie
Modest inovator	Sud-Est, Centru, Sud Muntenia, Yuzhen tsentralen, Walminsko Mazurskie, Anatoliki

[7] Singura regiune a UE care înregistrează o valoare ICR mai scăzută este regiunea franceză Guyane

	Makedonia

Dincolo de această organizare generală, analiza aspectelor specifice de performanţă va permite analiza benchmarking a Regiunii Sud-Est cu toate celelalte componente ale grupului de comparare.

Cele 9 regiuni vor fi comparate pe baza următoarelor aspecte:

- Utilizarea a 5 indicatori pentru calculul indicelui de inovare regional:
  - cheltuielile de cercetare şi dezvoltare ale sectorului public;
  - cheltuielile de cercetare şi dezvoltare ale sectorului privat;
  - cheluieli de cercetare şi dezvoltare non-inovatoare;
  - IMM-uri cu inovare internă;
  - IMM-uri inovatoare aflate în colaborare şi cu altele.
- Utilizarea a 3 indicatori suplimentari care pot transmite, de asemenea, o viziune asupra importanţei domeniului de cercetare, dezvoltare şi inovare pentru actorii din sectorul public şi privat implicaţi în dezvoltarea regiunii:
  - existenţa unei strategii de specializare inteligentă RIS3;
  - cheltuieli ale FESI în cercetare şi inovare;
  - alocarea fondurilor Orizont 2020.

Cheltuielile de cercetare şi dezvoltare ale sectorului public

Comparaţia este realizată pe baza de date a Indicelui de Inovare Regional normalizat, care prezintă următoarele valori:

Figura nr. 22 Cheltuieli CD ale setorului public – procent din bugetul alocat

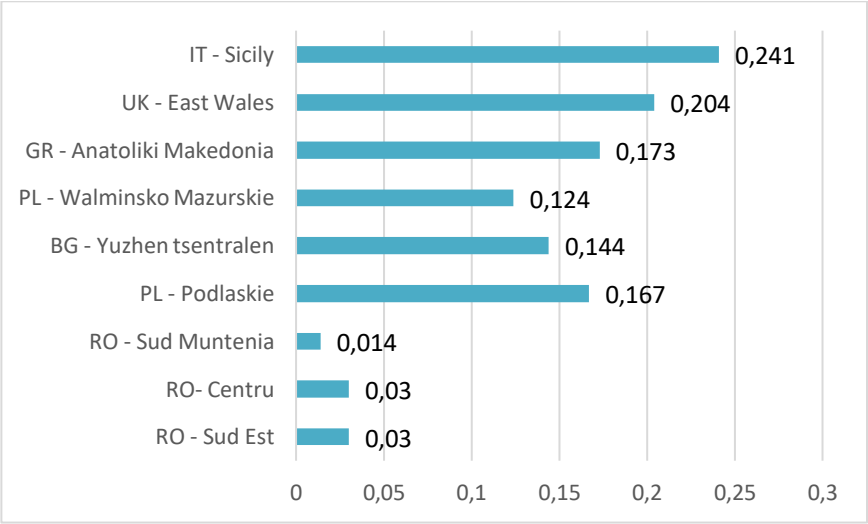

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

La fel ca şi în cazul celorlalte regiuni ale României, Regiunea Sud-Est prezintă o situaţie destul de redusă în ceea ce priveşte cheltuielile de cercetare şi dezvoltare în sectorul public comparativ cu celelalte regiuni din grupul de comparare. Este de remarcat faptul că cel mai înalt nivel al acestui

indicator nu se înregistrează în regiunea clasificată ca“puternic inovatoare” (Ţara Galilor), ci într-o regiune “moderat inovatoare” (Sicilia).

Cheltuielile de cercetare şi dezvoltare ale sectorului privat

Valorile regiunilor comparate realizate pe baza aceleiaşi baze de date normalizate, RIS, sunt relatate în următorul tabel[6]:

Figura nr. 23 Cheltuieli CD ale sectorului privat – procent din bugetul alocat

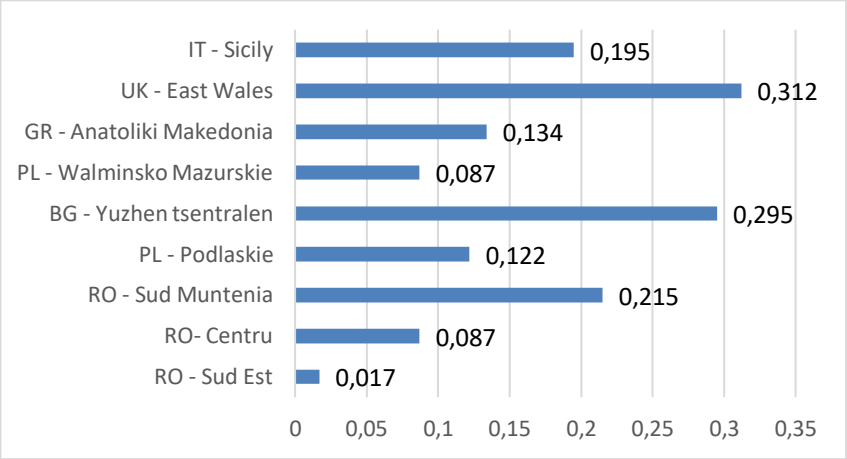

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Valorile pentru Regiunea Sud-Est sunt de departe cele mai slabe, ca rezultat ale unei înclinaţii foarte limitate a afacerilor ce investesc în domeniul cercetării şi dezvoltării. Diferenţele, chiar şi împreună cu celelalte regiuni, sunt remarcabile. La nivelul acestui indicator sunt de remarcat performanţele regiunii din Bulgaria şi regiunii Sud-Muntenia din România, care înregistrează cele mai mari valori după Ţara Galilor, o regiune puternic inovatoare.

Cheluieli de cercetare şi dezvoltare non-inovatoare

Trecând la cheltuielile legate de inovare, mai mult decât domeniul cercetării şi dezvoltării, următoarele valori exprimă o performanţă mult mai bună a Regiunii Sud-Est:

Figura nr. 24 Cheltuieli CD non-inovatoare – procent din bugetul alocat

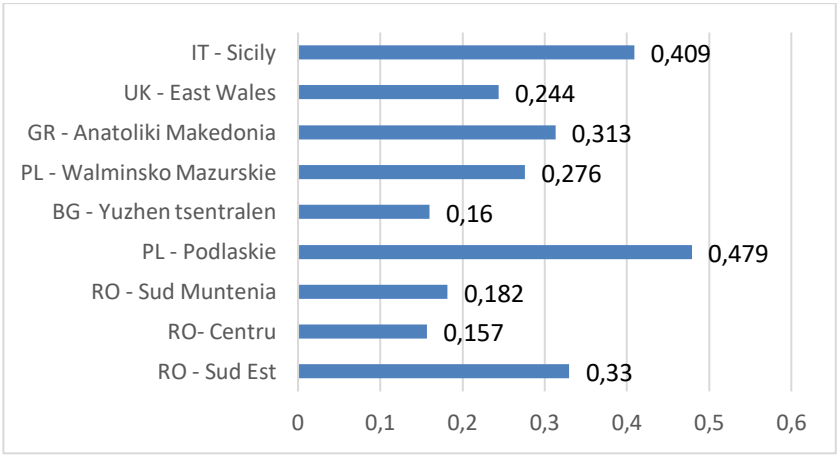

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Regiunea Sud-Est înregistrează cea mai ridicată performanţă după Podlaskie şi Sicilia, depăşind Ţara Galilor şi înregistrând o performanţă mult mai bună decât a celorlalte regiuni din România.

IMM-uri cu inovare internă

În cazul numărului de IMM-uri care desfăşoară procese inovatoare, valorile prezintă următoarea situaţie[6]:

Figura nr. 25 IMM-uri cu inovare internă – procent din bugetul alocat

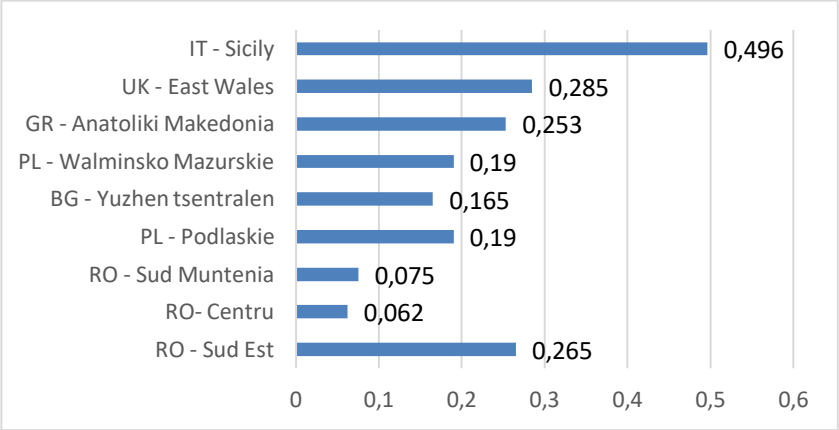

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Regiunea care înregistrează cele mai înalte valori este Sicilia, însă performanţa Regiunii Sud-Est este şi aceasta una ridicată, fiind situată imediat după Ţara Galilor şi ca şi în cazul indicatorului anterior, valoarea este mult mai ridicată decât a celorlalte regiuni din România. În timp ce domeniul cercetării şi dezvoltării pare să rămână în urmă în Regiunea Sud-Est, dinamica inovării, în special în cazul IMM-urilor, apare mai vie.

IMM-uri inovatoare aflate în colaborare şi cu altele

Când inovarea devine o problematică de cooperare, diferenţa dintre o regiune britanică cum este Ţara Galilor şi celelalte regiuni devine una semnificativă. Tradiţia Regatului Unit din punct de vedere al reţelei şi infrastructurii comune pentru IMM-uri inovatoare este una bine cunoscută. Deşi regiunile din România prezintă cele mai slabe valori alături de Sicilia, Regiunea Sud-Est arată o valoare mult mai bună decât celelalte regiuni ale României, depăşind chiar valoarea Bulgariei.

Figura nr. 26 IMM-uri inovatoare aflate în colaborare şi cu altele, procent din bugetul alocat

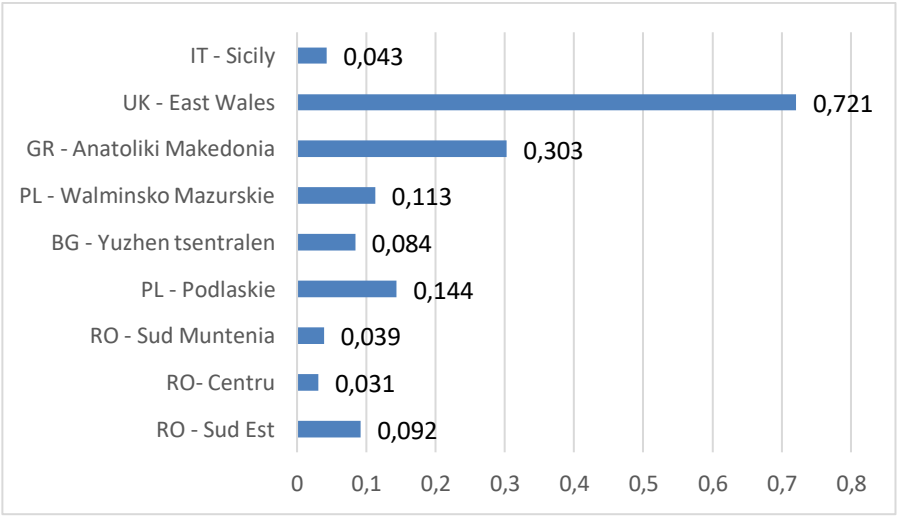

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Existenţa unei Strategii de Specializare Inteligentă RIS3

În momentul redactării prezentului document, toate celelalte regiuni apartenente ale grupului de analiză aveau deja adoptată o Strategie RIS3 pentru perioada 2014-20120, excepţie făcând regiunea Yuzhen tsentralen din Bulgaria.

Cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare finanțate prin FESI

Un indicator relevent ce justifică importanța cercetării, dezvoltării și inovări pentru sistemul de guvernanță la nivel național este suma fondurilor FESI alocate pentru aceste sectoare.

Această sumă, exprimată per capita și reprezentând suma totală pentru perioada 2014-2020 (nu cheltuielile realizate efectiv), este monitorizată la nivelul platformei RIS3 prin aplicația "ESIF-viewer".

Informațiile[8] privind regiunile ce fac obiectul analizei curente sunt prezentate în continuare:

Figura nr. 27 Fonduri UE pentru CD alocate prin FESI, per capita (euro)

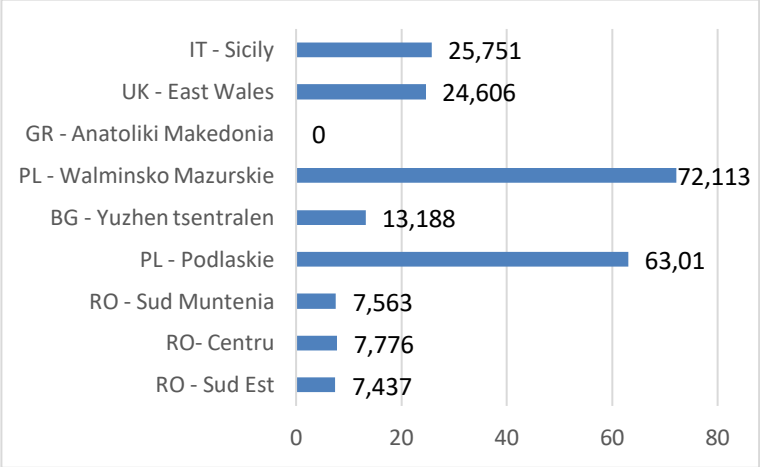

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Datele transmit o imagine clară a diferitelor grade de prioritate considerate de Statele Membre (trecând dincolo de nivelul regional) în raport cu activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare în programarea fondurilor ESI. Alocarea financiară planificată de Polonia este mult mai mare comparativ cu alte state analizate. Regiunile din România arată mai mult sau mai puțin aceleași valori, însă situate în secțiunea inferioară a clasamentului. Este relevantă observarea planificării la nivelul unei regiuni caracterizată de un nivel înalt al inovării, cum ar Țara Galilor, care nu trebuie să investească cuantumuri semnificative prin fonduri FESI în cercetare și inovare, deoarece probabil dinamica sumelor importante antrenate de domenii se bazează în principal pe resurse private.

Fonduri alocate prin Horizon 2020

Alocarea HORIZON 2020 este un indicator important al interesului agenților economici și administrației publice de la nivel regional pentru activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare, precum și al capacității acestora de a concura cu restul Europei în obținerea de fonduri pentru realizarea unor proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare bune.

[8] Informații pentru regiunea Anatoliki Makedonia nu sunt disponibile

Graficul de mai jos, construit în baza informațiilor[9] extrase de la nivelul Platformei RIS 3 (instrumentul "R&I regional viewer"), deși considerând un anumit grad de aproximare – datorat de exemplu dificultăților în identificarea impactului financiar în fiecare regiune vizată, în cazul anumitor proiecte de cooperare, prezintă cuantumul fondurilor alocate prin Horizon 2020 accesate și utilizate de actori cheie de la nivel regional, per capita:

Figura nr. 28 Fonduri Horizon 2020, per locuitor

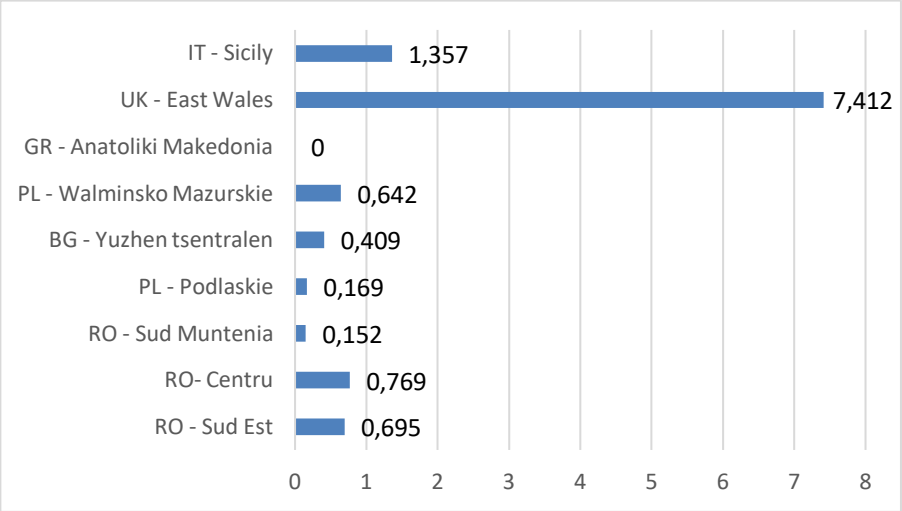

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Este relevantă evidențierea sumei per capita din aceste fonduri, utilizată în regiunea Țării Galilor (mai mult de 7 euro per locuitor), care reprezintă mai mult de 1/4 din fondurile ESI alocate pentru cercetare, dezvoltare și inovare. Această situație este echivalentă cu afirmația conform căreia un sfert din fondurile UE alocate Țării Galilor pentru aceste sectoare sunt direct influențate de capacitatea și abilitatea actorilor cheie de la nivel teritorial de a concura cu restul Europei, nu de o strategie cu o alocare predefinită.

Valoarea înregistrată pentru Regiunea Sud-Est este similară celorlalte regiuni analizate (cu excepția Siciliei) și este mai mare decât regiunile din Polonia și Bulgaria reprezentate în analiză.

Concluzii

Acest exercițiu de tip benchmarking furnizează o serie de constatări relevante în raport cu activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare din Regiunea Sud Est.

- Regiunea Sud-Est are o performanță mai bună comparativ cu regiunile incluse în analiză (cu excepția Țării Galilor) în raport cu cheltuielilor non-CDI și inovarea la nivel intern în rândul IMM-urilor.
- Performanțe similare cu cele ale regiunilor incluse în analiză sunt cele referitoare la cooperarea dintre IMM-uri inovative și accesarea fondurilor Horizon 2020.
- Performanțe mai reduse ale Regiunii Sud-Est comparativ cu regiunile analizate sunt înregistrate în raport cu fondurile dedicate activităților CDI (publice și, în special, private) și cu alocarea fondurilor FESI pentru CDI, această ultimă constatare fiind validă și pentru celelalte regiuni din România incluse în analiza benchmarking.

[9] Informații pentru regiunea Anatoliki Makedonia nu sunt disponibile

c) Dinamica mediului antreprenorial

Numărul de unităţi locale active, inclusiv pe ramuri economice şi clase de mărime

În scopul ilustrării structurii unităților locale active din România, s-a selectat numărul acestora în valoare absolută pentru anul 2015, atât pe regiuni de dezvoltare, cât și pe județe. Astfel, se conturează două imagini interconectate, cea la nivel macro, ce surprinde răspândirea unităților active pe regiuni, și cea la nivel județean, ce oferă o granularitate sporită și o perspectivă asupra liderilor locali.

După cum era de așteptat, nivelul general de dezvoltare al unui oraș reprezintă un factor determinant al inițiativelor antreprenoriale desfășurate pe teritoriul acestuia. Un fapt aproape îngrijorător este reprezentat de concentrarea a 21,3% din unitățile active în București, însă inițiative regionale recente aduc cu ele prospectul diversificării oportunităților profesionale și în restul regiunilor țării.

Figura nr. 29 Structura unităților locale active la nivel regional (2015)

- procent -

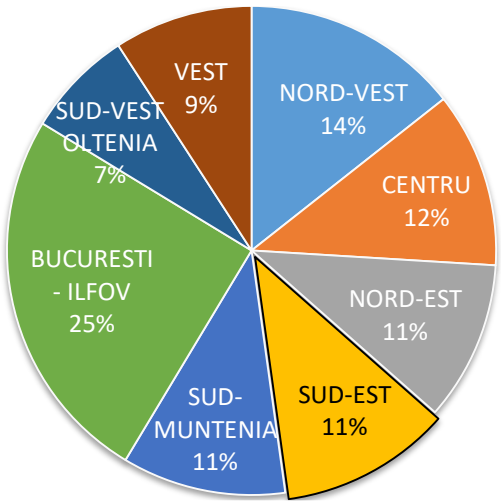

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Figura nr. 30 Distribuția numărului de unități locale active pe județe (2015 - exclusiv București)

- număr -

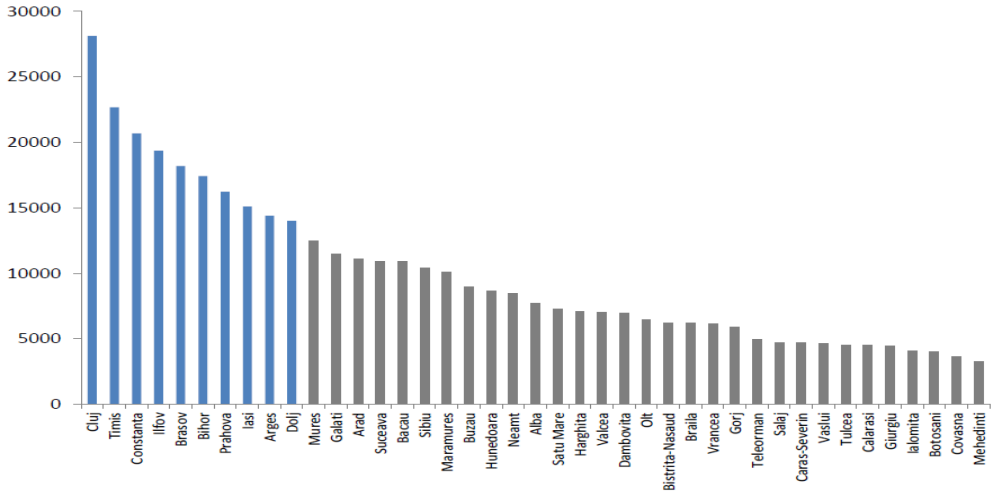

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În ceea ce privește dinamica în timp a volumului de unități locale active, este imediat observabil din graficul de mai jos punctul minim atins în anul 2011. Anterior acestuia, declinul datorat crizei economice și recesiunii[10] aferente acesteia s-a manifestat cu o intensitate medie de 2,5%, 9,2% și 8,1% pentru perioadele 2008-2009, 2009-2010 și respectiv 2010-2011. Cu toate că după anul 2011 se observă o creștere a numărului mediu de unități locale active, acesta nu a reușit să ajungă în 2015 decât la o proporție egală cu 91,7% din valoarea pentru anul 2008. Acest lucru marchează indiscutabil impactul resimțit de o economie de talie mică în urma unei calamități macro-economice de nivel internațional, eveniment în urma căruia fondul regional de întreprinderi încă nu a reușit să-și revină, nici după 7 ani, la nivelul pre-criză.

Crescând detalierea observațiilor și vizualizând câte trei reprezentanți pentru valoarea medie și pentru capătul superior și inferior al spectrului numărului de unități active, imaginea cea mai grăitoare este cea a redresării evidente a județelor dezvoltate în timp ce cele cu un nivel mediu sau slab de complexitate continuă să se regăsească pe o pantă descendentă. Acest tipar de polarizare economică acționează precum o buclă autoconsolidantă și conduce la concentrarea oportunităților în câteva zone cheie. În același timp, zona de minim absolut pentru județele puternic dezvoltate este net mai puțin volatilă, scăderea medie a numărului întreprinderilor fiind de 18,5%, pe când județele slab dezvoltate s-au confruntat cu o scădere medie de 22,4%.

Figura nr. 31 Dinamica numărului de unitați locale active la nivel regional (2008-2015)

- număr –

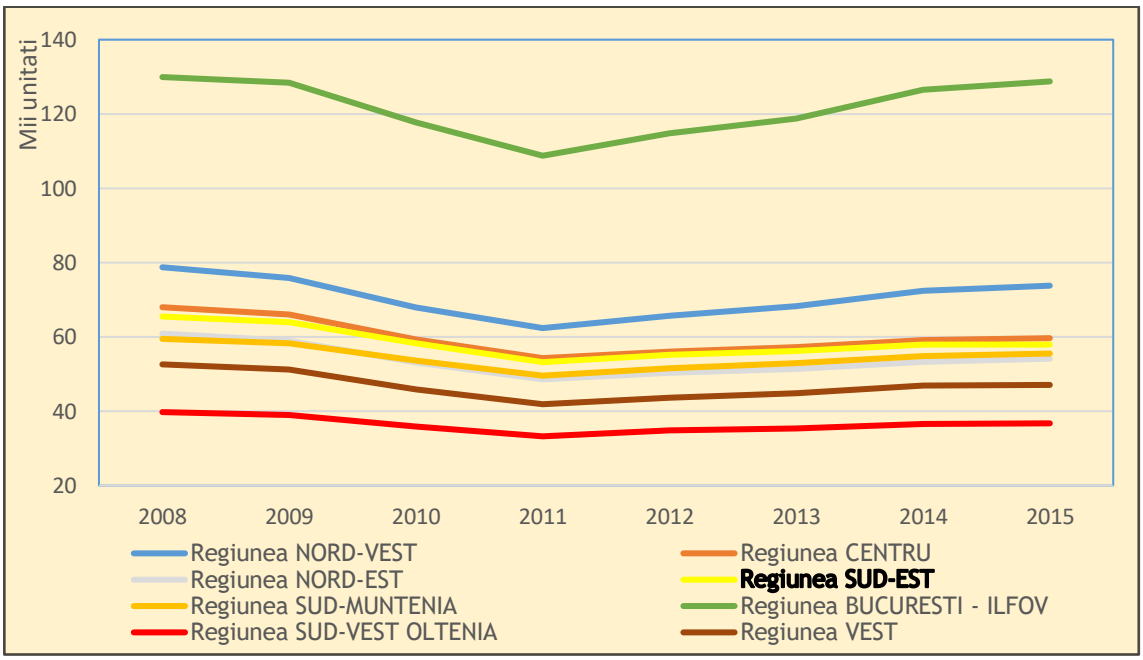

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

[10] Motivația extinderii orizontului de analiză.

După clase de mărime, situația numărului de unități active se prezintă astfel:

Figura nr. 32 Evoluția numărului de unități active după clase de mărime, la nivel regional (2010-2015)

- număr -

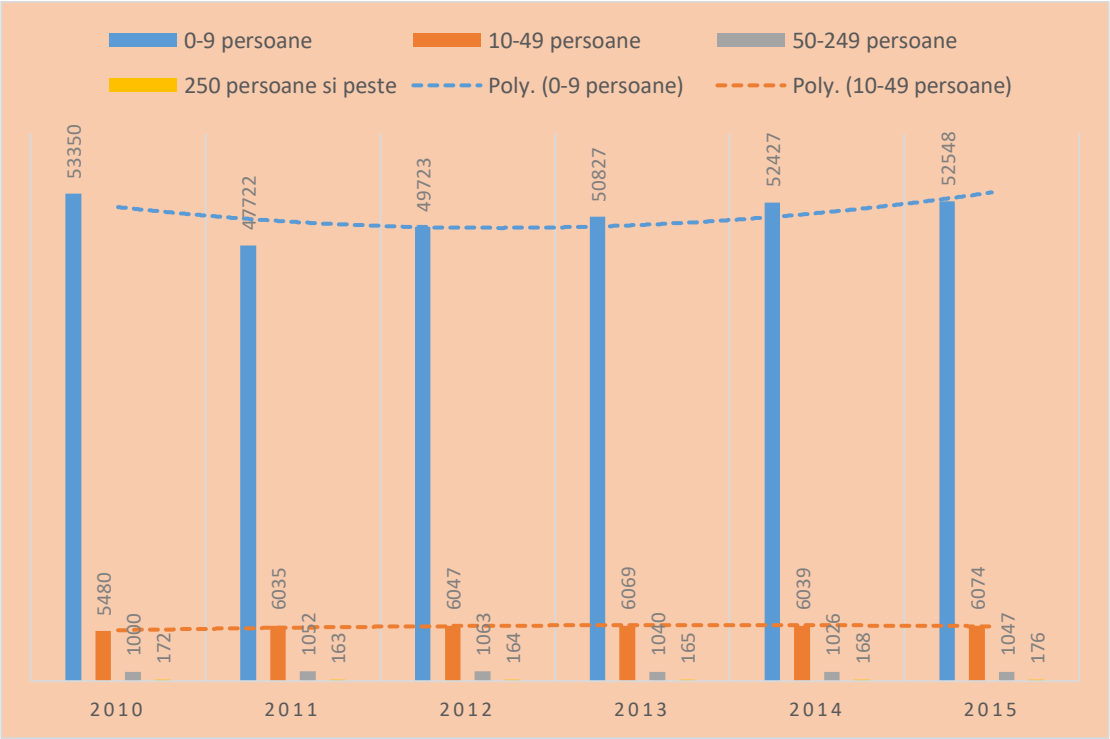

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Din analiza graficului de mai sus se poate observa cu ușurință că cele mai multe unități active sunt întreprinderi cu 0-9 persoane, însă numărul acestora a involuat de la 53.350 în anul 2010, la 52.458 în anul 2015. Cele mai puține întreprinderi sunt cele mari, cu peste 250 de angajați, al căror număr a crescut de la 172 întreprinderi în 2010, la 176 întreprinderi în 2015, dar cu toate acestea, numărul acestora a crescut în perioada 2010-2015 doar cu 4 unități, deoarece bariera de intrare în această clasă de mărime este considerabil mai mare decât pentru celelalte.

Distribuţia unităţilor locale active pe domenii de activitate

La nivel regional, distribuţia unităţilor locale active nu este una omogenă, existând disparităţi semnificative între Regiunea Bucureşti-Ilfov şi celelalte regiuni de dezvoltare. Regiunea Bucureşti-Ilfov înregistrează în anul 2015 un număr de 130.635 de unităţi locale active, după un progres permanent începând din anul 2010. Următoarea regiune din clasamentul regiunilor cu cele mai multe unităţi locale active la sfârşitul anului 2015 este Regiunea Nord-Vest, cu un număr de 75.947, aflată la o diferenţă semnificativă faţă de Regiunea Bucureşti-Ilfov. Numărul cel mai redus de unităţi locale active în anul 2015 se regăseşte la nivelul Regiunii Sud-Vest Oltenia, cu un număr total de 37.903, urmată de Regiunea de Vest, cu 48.541 de unităţi locale active. Regiunea Sud-Est se clasează pe locul patru, cu un număr total de 59.845 de unităţi locale active.

Figura nr. 33 Distribuţia unităţilor locale active pe regiuni de dezvoltare (2010-2015)

- număr -

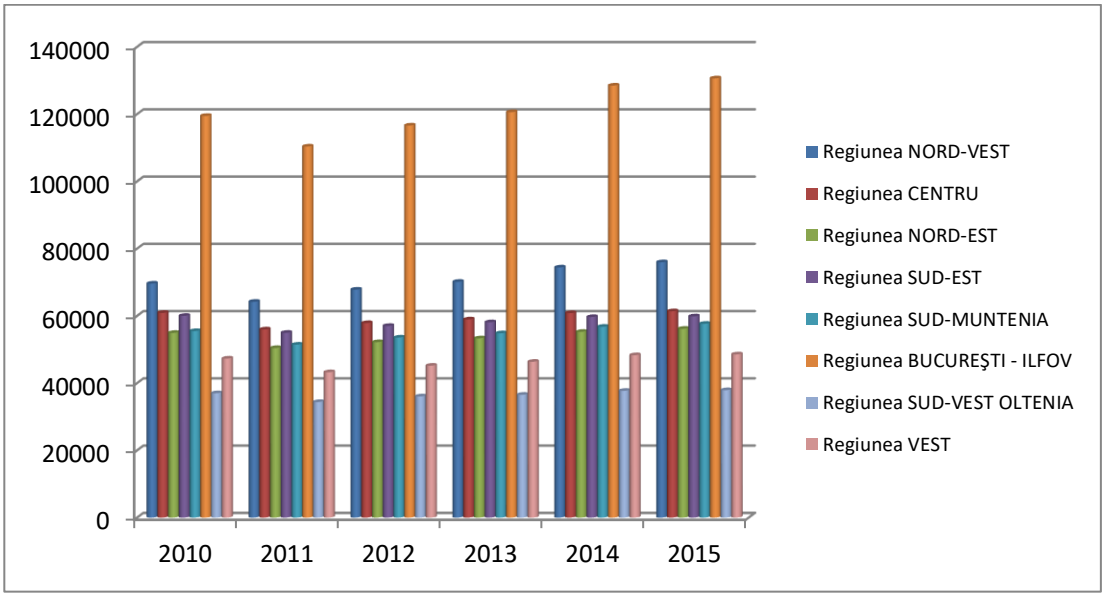

Sursă: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În anul 2015, unităţile locale active din Regiunea Sud-Est ating cea mai mare valoare în judeţul Constanţa (21.311), acesta fiind urmat de judeţul Galaţi, cu un număr de 11.834 unități locale active. Judeţele Tulcea şi Vrancea înregistrează cele mai puţine unităţi locale active, respectiv 4.636 şi 6.379, la o distanţă relativ mică de judeţul Brăila, cu un număr total de 6.464. Se observă, de asemenea, o reducere a numărului de unităţi active între anii 2010-2011 la nivelul fiecărui judeţ, urmând ca în perioada 2011-2015 situaţia să prezinte un trend ascendent.

Județul Constanța ocupă prima poziție ca număr de unități locale active în anul 2015, în fiecare domeniu de activitate, aducând un aport de 35,61% din numărul total de unităţi locale active la nivelul Regiunii Sud-Est. Acest fapt poate fi explicat prin faptul că județul Constanța este un pol de creștere la nivelul regiunii, atrăgând un număr considerabil de investiții straine directe și accesând fonduri europene și guvernamentale ce au dus la dezvoltarea zonei. Tulcea a înregistrat valori scăzute pentru acest indicator și din cauza faptului că județul are o populație scăzută și o suprafață mare de arii protejate care au limitat posibilitatea dezvoltării de afaceri în acele zone.

Figura nr. 34 Distribuţia unităţilor locale active la nivelul Regiunii Sud-Est repartizată pe judeţe (2010-2015)

- număr -

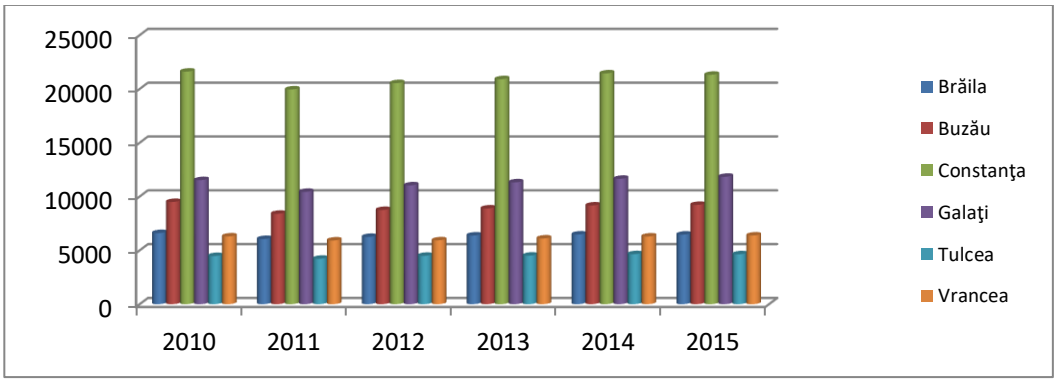

Sursă: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Din analiza efectuată, reiese faptul că domeniile de activitate la nivelul cărora se regăsesc cele mai multe unităţi locale active în anul 2015 în Regiunea Sud-Est sunt: Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul; repararea autovehiculelor şi motocicletelor (22.529), Industria prelucrătoare (5.509) şi Transport şi depozitare (5.405). Pe lângă contribuţia judeţului Constanţa la numărul total de unităţi locale active în domeniul comerţului cu ridicata şi amănuntul, repararea autovehiculelor şi motocicletelor la sfârşitul anului 2015 (6.757), un număr semnificativ de unităţi locale active se regăseşte în judeţul Galaţi, respectiv 5.205. În ceea ce privește domeniului industriei prelucrătoare, Constanţa prezintă un număr de 1.702 de unităţi locale active, urmată de Buzău cu 1.062 şi Galaţi cu 960, la nivelul anului 2015.

Domeniul industriei extractive înregistrează cel mai scăzut număr de unităţi locale active la nivelul Regiunii Sud-Est (138), urmat de cel al producţiei şi furnizării de energie electrică şi termică, gaze, apă caldă şi aer condiţionat (158) şi cel al învăţământului (402).

Numărul întreprinderilor nou create (crearea de start-up-uri) inclusiv pe ramuri economice, rata de creare a unităților locale active

În ceea ce privește numărul întreprinderilor nou create, se observă că Regiunea Sud-Est se situează în ultima parte a clasamentului național în aproape toată perioada analizată, fiind devansată numeric de celelalte regiuni de dezvoltare, cu excepția Regiunilor Sud-Vest Oltenia și Vest. Cu toate acestea, în anii 2012 și 2014, cu toate că numărul de întreprinderi nou create se reduce considerabil față de 2010, Regiunea Sud-Est surclasează regiuni precum Sud-Muntenia, Vest, Centru, Nord-Est și Sud-Vest Oltenia, fiind depășită numeric doar de cele două regiuni foarte dezvoltate București-Ilfov și Nord-Vest.

Comparativ cu situația la nivel național în ceea ce privește numărul de întreprinderi nou create la nivelul anului 2014 (cele mai recente date disponibile), Regiunea Sud-Est reprezintă doar 10,49% din media națională.

În profil temporal, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, dinamica acestui indicator relevă o reducere drastică cu 49,60% a numărului total de întreprinderi nou create în 2014 față de 2010, fenomen ce corespunde unei scăderi economice artificiale înregistrate la nivel național. O singură creștere a fost înregistrată la nivelul Regiunii Sud-Est în perioada analizată și anume la nivelul anului 2011, când rata de creare a întreprinderilor nou active a crescut de la 3,8% la 4,2%. O explicație a acestui fenomen are în vedere crearea și înființarea de start-up-uri, care a fost sprijinită, în perioada analizată, prin sursele de finanțare disponibile la nivel național și european, care au încurajat aceste practici.

Figura nr. 35 Numărul întreprinderilor active nou create, pe regiuni de dezvoltare (2010-2014)

- Număr -

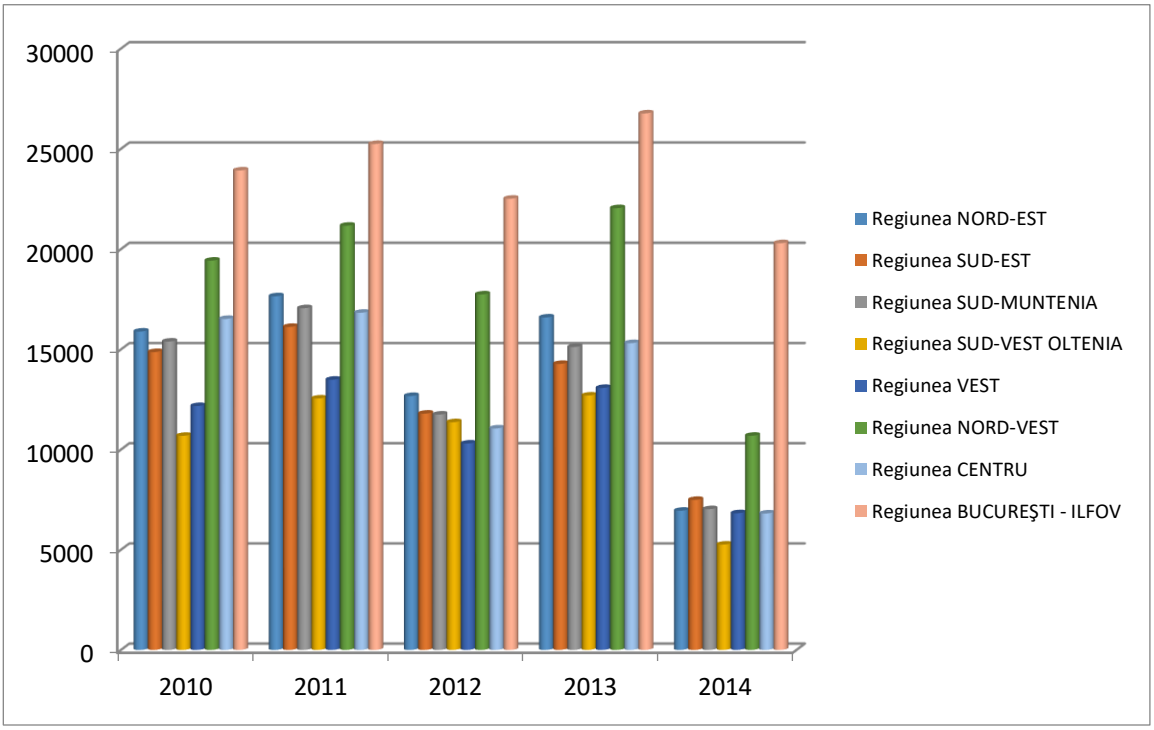

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Din perspectiva distribuției întreprinderilor active nou create pe sectoare de activitate, la nivelul Regiunii Sud-Est, în ultimul an de referință (2014), se observă că cea mai însemnată pondere este deținută de întreprinderile care desfășoară activități în domeniul comerțului (38,9% din total), urmate de unitățile active care desfășoară alte servicii (16,3%) și sectorul industriei (15,2%).

Analizând dinamica numărului de întreprinderi active nou create în intervalul 2010-2014, se remarcă o reducere considerabilă a numărului de unități nou create în sectorul comerțului (14,5%), aceasta fiind cea mai relevantă schimbare survenită la nivelul sectoartelor de activitate din această regiune. Restul ramurilor economice (industrie, comerț, hoteluri și restaurante, transport și alte servicii) au manifestat o evoluție pozitivă la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est pe parcursul orizontului de timp analizat, transpusă în creșteri între 1,2% și 4,6%.

Numărul mediu de salariați pe ramuri economice

Analizând situaţia numărului mediu de salariaţi pe regiuni de dezvoltare, se observă faptul că regiunea cu numărul cel mai mare de salariaţi este Regiunea Bucureşti-Ilfov, cu un număr mediu total de 966.068 în anul 2015. Următoarele regiuni ca număr mediu de salariaţi în anul 2015 sunt reprezentate de Regiunea Nord-Vest, cu un număr de 628.425 în anul 2015 şi Regiunea Centru, cu o valoare de 590.125 de salariaţi. Regiunea poziţionată pe ultimul loc din acest punct de vedere este Regiunea Sud-Vest Oltenia, cu 364.313 de salariaţi la sfârşitul anului 2015, urmată de Regiunea Vest, cu un număr de 498.384 şi Regiunea Sud-Est, cu 509.582, aceasta ocupând poziția șase la nivel național și reprezentând 11,05% din numărul mediu total de salariați din România în 2015. La nivelul Regiunii Sud-Est, se poate remarca o îmbunătăţire a valorii numărului mediu de salariați începând cu anul 2013, după ce acesta cunoscuse o perioadă de fluctuaţii între anii 2010 şi 2012.

Figura nr. 36 Numărul mediu de salariaţi pe regiuni de dezvoltare (2010-2015)

-număr-

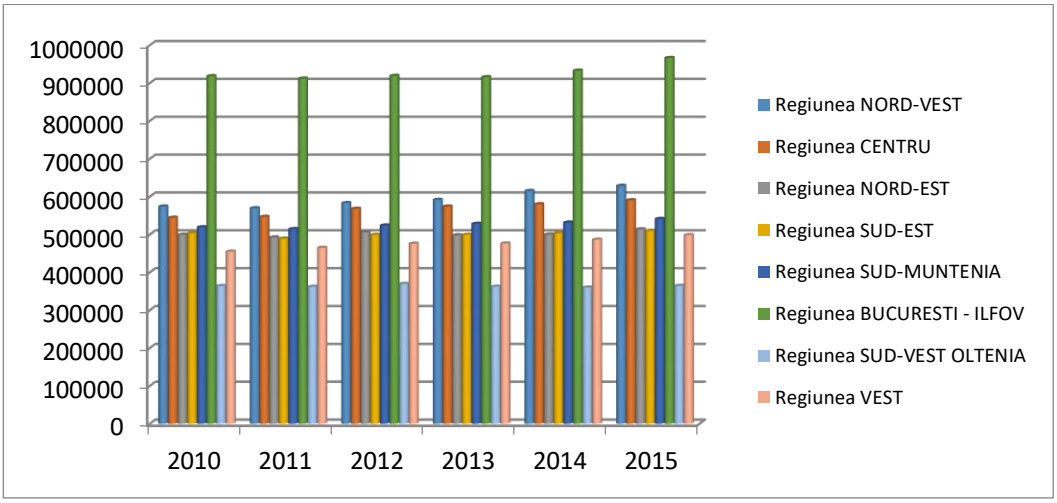

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În anul 2015, regiunea prezintă o uşoară creştere a numărului mediu de salariaţi în toate judeţele, comparativ cu anul precedent, excepţie făcând judeţul Constanţa, a cărui valoare se reduce de la 169.065 în 2014 la 166.819 în 2015. Cu toate acestea, judeţul cu valoarea cea mai mare a numărului mediu de salariaţi în intervalul 2010-2015 este reprezentat de Constanţa, urmat de judeţul Galaţi, cu un număr de 105.375 la sfârşitul anului 2015. Judeţele situate pe ultimele locuri, ca număr de salariaţi în anul 2015, sunt Tulcea (42.815), Vrancea (52.774) şi Brăila (61.332).

Înregistrarea celei mai mari valori a numărului de salariați în județul Constanța poate fi explicată printr-o serie de factori precum: dezvoltarea sectorului economic și prezența unui număr foarte mare de investitori străini în zonă, existența unui număr însemnat de localități maritime la nivelul cărora sunt create un număr ridicat de locuri de muncă, crearea de locuri de muncă în urma implementării proiectelor finanțate din fonduri europene (Constanța a prezentat un grad ridicat de accesare a surselor de finanțare), etc. Pe de altă parte, județele Tulcea și Vrancea, prezintă un număr mai redus de populație comparativ cu Constanța, fiind în același timp județe cu localități mai reduse și cu un sector economic mai puțin dezvoltat decât al celorlalte județe din Regiunea Sud-Est.

Figura nr. 37 Numărul mediu de salariaţi la nivelul Regiunii de Sud-Est, repartizat pe judeţe (2010-2015)

-număr-

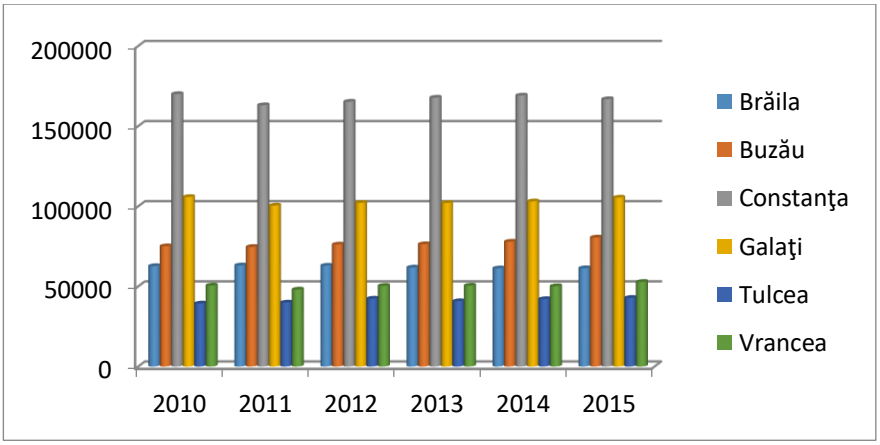

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Regiunea Sud-Est ocupa în anul 2015 primul loc la nivel național în ceea ce privește numărul mediu de salariați pe activitatea de distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, cu un număr total de 15.443 de salariați.

În anul 2015, activitatea de agricultură, silvicultură și pescuit a totalizat un număr de 19.138 de salariați în Regiunea Sud-Est, poziționând-o pe locul al doilea (după Regiunea Sud Muntenia).

Ramura serviciilor hoteliere și a restaurantelor poziționează Regiunea Sud-Est pe locul al doilea ca număr mediu de salariați existenți la sfârșitul anului 2015, dintre care un aport de 55% la numărul total este adus de județul Constanța.

Județele ce înregistrează cei mai mulți salariați din activitatea de **agricultură, silvicultură și pescuit** în 2015 în Regiunea Sud-Est sunt Constanța (4.106), situat la o diferență relativ mică de județele Buzău (4.041) și Brăila (3.908).

Un alt sector de activitate în care Regiunea Sud-Est a înregistrat o valoare ridicată a numărului mediu de salariați este cea a **producției și furnizării de energie electrică și termică, apă caldă și aer condiționat.** Regiunea Sud-Est ocupa locul al treilea în anul 2015, după Regiunile Sud-Vest Oltenia și București-Ilfov, cu un număr de 7.915 de salariați.

Numărul mediu al salariaților, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei CAEN Rev. 2, sexe, regiuni de dezvoltare și județe

Cea mai mare pondere a salaraților din sectorul industrie aparținea Regiunii Centru (peste 16%), urmată de Regiunea Nord-Vest (cu cca. 15,9%). Regiunea Sud-Est a înregistrat în anul 2015 un număr de 141.133 salariați, care reprezintă doar 10,5% din media națională. Analizând situația la nivelul Regiunii Sud-Est, pe principalele ramuri/sub-ramuri ale industriei, se remarcă următoarele:

- **Industria prelucrătoare**: au fost înregistrați 114.362 salariați (10,18% din media națională a acestei ramuri).
    - **Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte:** Regiunea Sud-Est ocupa locul doi la nivel național, după Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, cu un număr total de 24.111 angajați în acest domeniu (17,2% din media națională).
    - **Industria metalurgică:** la nivelul anului 2015 au fost înregistrați 8.556 salariați în acest domeniu la nivelul Regiunii Sud-Est, aceasta ocupând cea mai mare pondere la nivel național din punct de vedere al salariaților în acest domeniu (29,35%).
    - **Fabricarea altor mijloace de transport:** Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc la nivel național, cu un număr de 16.354 angajați în acest domeniu, având o pondere de peste jumătate din numărul total de angajați la nivel național (52,9%).
    - **Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor:** la nivelul anului 2015, au fost înregistrați 9.408 salariați (41,9% din media națională), fapt care clasează regiunea Sud-Est pe prima poziție la nivel național.
- **Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare:** numărul de salariați în acest domeniu înregistrați în 2015 la nivelul Regiunii Sud-Est (15.443) reprezintă 15,54% din media națională, **regiunea situându-se pe prima poziție** din acest punct de vedere.
- **Industria extractivă:** Regiunea Sud-Est înregistra la nivelul anului 2015 un număr de 3.613 salariați în acest domeniu, reprezentând 6,24% din media națională.

În Regiunea Sud-Est, din totalul de 14.133 salariați angajați în sectorul industrie în anul 2015, 25,3% aparțineau județului Constanța, 20,1% județului Galați, 19,4% județului Buzău, 12,68%

județului Brăila, 12,63% județului Vrancea și 9,6% județului Tulcea. Clasificarea pe secțiuni și diviziuni ale industriei relevă o preponderență a numărului de salariați în industria prelucrătoare și în distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare. Cei mai mulți salariați în industria prelucrătoare se înregistrau în județele Constanța (25.215), Galați (23.874) și Buzău, iar în distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, aceleași trei județe au înregistrat cele mai ridicate valori din punct de vedere al numărului de salariați (Constanța – 5.710, Buzău – 2.942, Galați – 2.637).

Din punct de vedere al numărului de salariați pe sexe înregistrat la nivelul regiunilor de dezvoltare din România în 2015, se constată faptul că populația de sex masculin ocupă o pondere mai mare din totalul salariaților (52,9%) față de populația de sex feminin (47,03%). Cei mai mulți salariați sunt angajați în Regiunea de Dezvoltare București-Ilfov (507.994 bărbați și 458.074 femei), iar în 2015 Regiunea Sud-Est ocupă locul șase la nivel național din punct de vedere al salariaților de sex masculin (274.925) și locul șapte din punct de vedere al salariaților de sex feminin (234.657).

La nivelul județelor din Regiunea Sud-Est, cea mai mare pondere a salariaților atât de sex feminin, cât și de sex masculin s-a înregistrat în județul Constanța. În aproape toate județele, numărul salariaților de sex masculin este mai ridicat decât numărul salariaților de sex feminin, cu excepția județului Vrancea unde salariații de sex feminin (26.716) sunt mai numeroși decât cei de sex masculin (26.058).

Investiții Străine Directe (ISD)

Conform BNR, în ceea ce privește participarea, la nivel național, primele cinci țări clasate după ponderea deținută în soldul ISD la 31 decembrie 2015 sunt: Olanda (25,0 %), Austria (14,2 %), Germania (12,4 %), Cipru (6,9 %) şi Franța (6,7 %). Investițiile străine directe au fost localizate teritorial după sediul social al întreprinderilor investiție directă, ceea ce nu corespunde întotdeauna cu locul de desfășurare a activității economice.

În ceea ce privește repartiția Investițiilor Străine Directe, pe regiuni de dezvoltare ale României, se poate observa că Regiunea București-Ilfov este cea mai vizată de către investitorii străini, în proporție de aproximativ 60% din totalul ISD, în cei 5 ani de analiză. Acesta este urmată de Regiunea Centru, care în anul 2015 a înregistrat o valoare în proporție de 9% din totalul ISD, cu aproximativ un punct procentual mai mare față de anul 2010. În toți anii analizați, Regiunea Nord-Est a înregistrat cele mai mici ponderi din totalul investițiilor străine directe (2,4% în anul 2010, ajungând la 2,6% în anul 2015).

În ceea ce privește Regiunea Sud-Est, ponderea ISD a scăzut de-a lungul perioadei analizate, de la 6,26% în 2010, la 5,89% în 2015.

În antiteză cu performanța atinsă de Regiunea Centru, în 2013, se identifică o diminuare semnificativă a soldului de ISD, de aproximativ 55%, la nivelul Regiunii Sud-Est, raportat la rezultatele anului anterior, 2012, în valoare relativă, diminuarea volumului de investiții, reprezentând mai bine de 2 milioane de EUR, înregistrându-se astfel, cel mai mic stoc de ISD, după 2005, adică 2.529 milioane EUR.

Figura nr. 38 Evoluția structurii ISD pe regiuni de dezvoltare în perioada 2010-2015

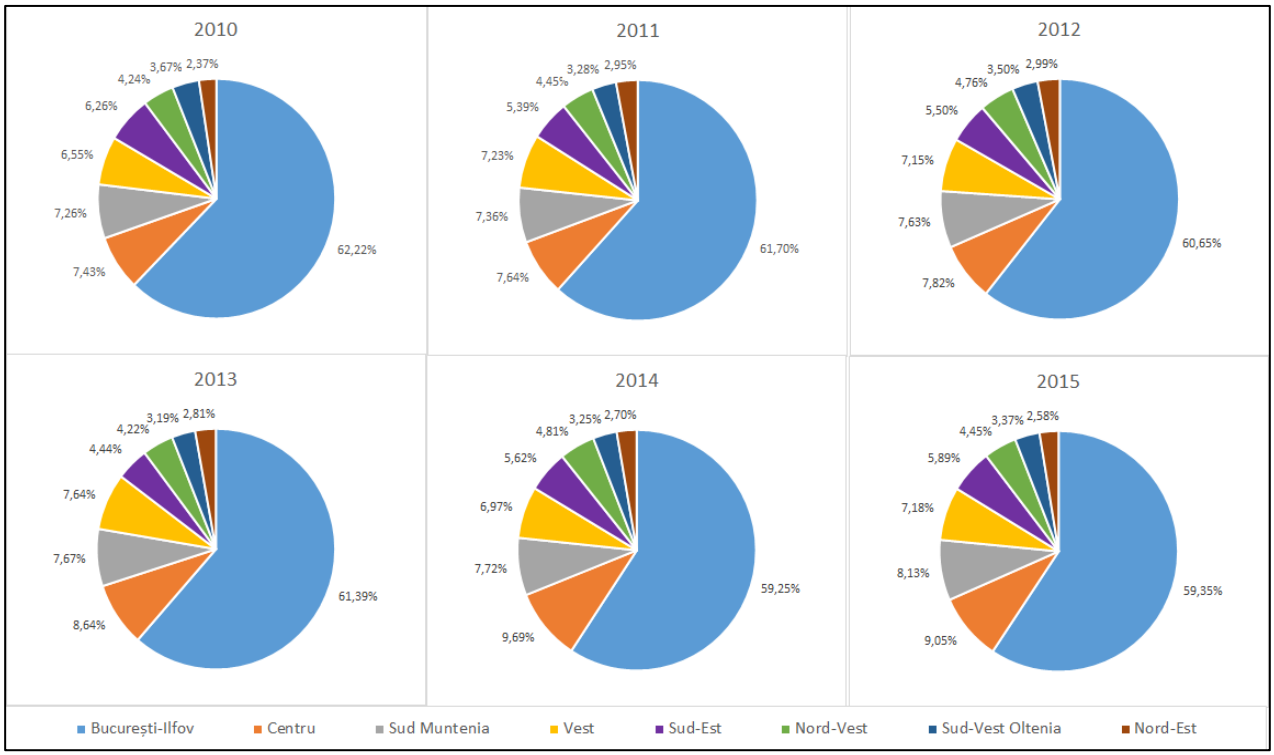

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Regiunea Sud-Est ocupă antepenultimul loc în clasamentul regional, cu o pondere de doar 4,5% din valoarea totală a investițiilor în 2015.

Întreprinderi inovatoare

În profil teritorial, cele mai multe întreprinderi inovatoare se află în Regiunea București-Ilfov și cele mai puține în Regiunea Sud–Vest Oltenia. În ceea ce privește Regiunea Sud–Est, numărul întreprinderilor inovatoare a scăzut de la 1.108 în anul 2012, la doar 560 în anul 2014. Scăderea numărului întreprinderilor inovatoare în perioada analizată poate fi determinată de lipsa posibilităților de finanțare prin fonduri nerambursabile de după anul 2013, dar și de mediul economic instabil care nu încurajează activități de inovare sustenabile.

Figura nr. 39 Intreprinderi inovatoare pe regiuni de dezvoltare, 2010 – 2014

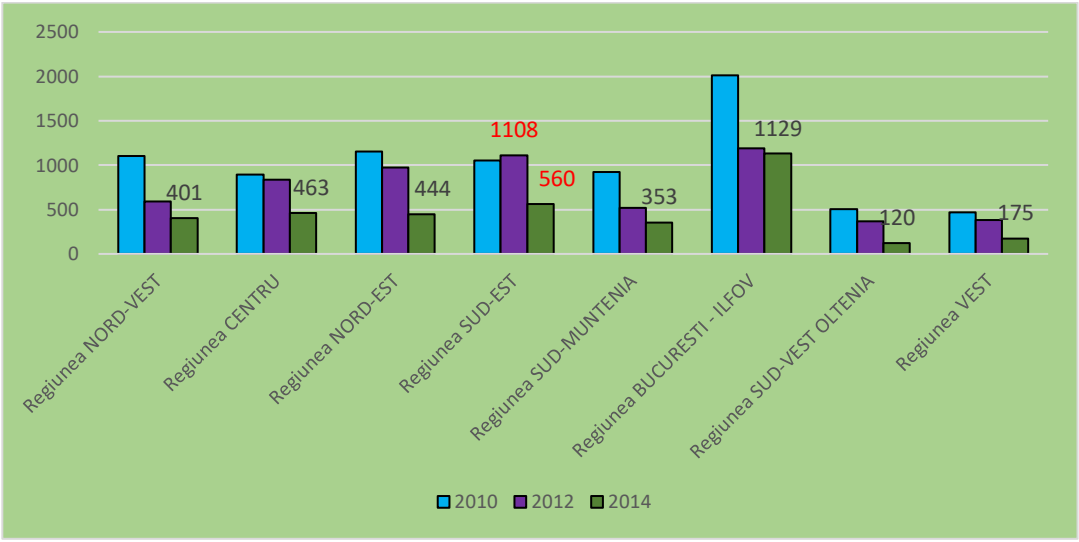

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Potrivit studiului Inobarometru 2011, Regiunea Sud-Est avea un grad de inovare de 28,84%, situându-se la nivel regional pe locul 5.

Tabel nr. 7 Scorul Regiunii Sud – Est pe factori de inovare

	Potenţialul de conducere a inovării	Potenţialul de creare a cunoştin-ţelor	Capacitatea de inovare şi de in-tegrare într-un sistem relaţional	Performanţa activităţilor de inovare	Proprietatea intelectuală
Sud-Est	29,63	5,14	42,37	47,98	7,66

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Pe clase de mărime, în anul 2014, cele mai multe întreprinderi inovatoare din Regiunea Sud–Est erau de dimensiuni mici (380 de întreprinderi), 136 de dimensiuni mijlocii și doar 44 de întreprinderi mari. 323 de întreprinderi inovatoare activau în activități industriale și 237 în servicii.

De asemenea, așa cum se observă în figura următoare în intervalul 2010–2014, în Regiunea Sud-Est, întreprinderile cu inovație de produs și-au redus numărul de la 72 la 48, numărul inovatorilor de proces a rămas relativ constant în timp ce inovatorii de produs și proces și-au redus numărul de la 291 de întreprinderi la doar 115.

Ponderea întreprinderilor inovative în total este de 31% în 2010 cu o scădere de până la 13% în 2014. În ceea ce privește Regiunea Sud-Est, ponderea este de asemenea în descreștere, de la 37% în 2010 la 18% în 2014. Și pe cele două sectoare de activitate analizate, industrie, respectiv servicii, tendința este asemănătoare. Totuși, în ultimul an de analiză, ponderea întrepriderilor inovatoare din industrie este cu un punct procentual mai mare decât în sectorul servicii.

Figura nr. 40 Intreprinderile cu inovație de produs și/sau proces la nivel regional în perioada 2010-2014

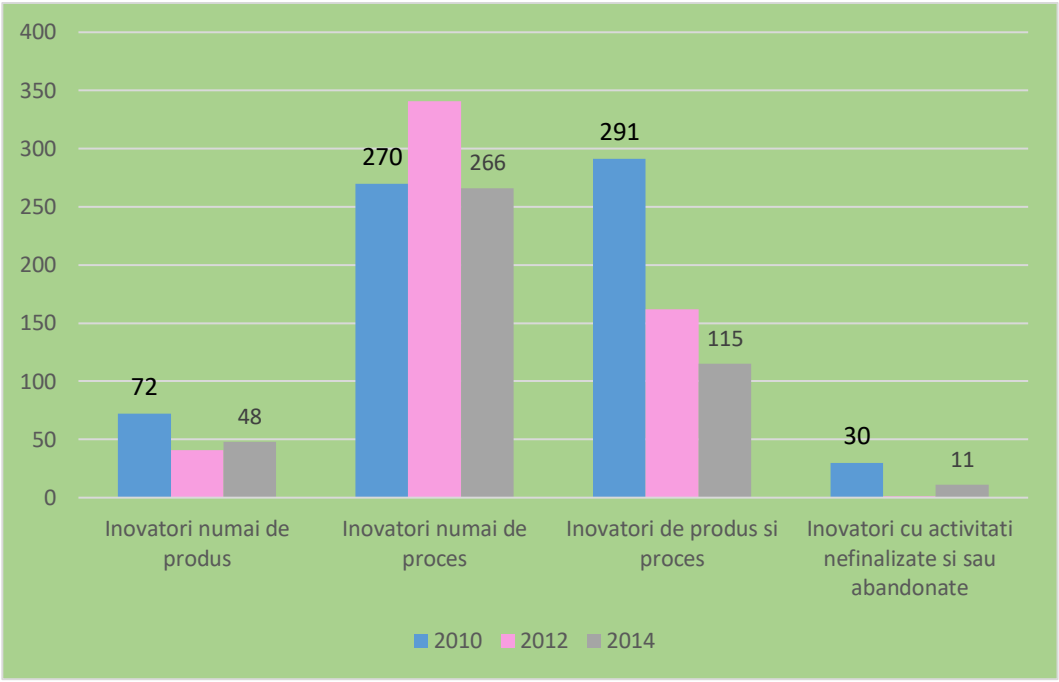

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Potențialul de specializare

Potențialul de specializare al Regiunii Sud-Est a fost determinat prin analiza unor indicatori relevanți pentru activitatea economică din regiune. Astfel, a fost utilizată metoda utilității globale pentru pentru a putea alege o serie de sectoare prioritare pentru investiții.

Prelucrarea datelor disponibile cu privire la activitățile economiei naționale pentru perioada 2011 – 2015 în Regiunea Sud – Est, relevă o serie de tendințe în potențialul de specializare al regiunii. În plan regional, în toți cei 5 ani analizați există câteva activități economice care domină activitatea unităților active din regiune, astfel: Industria prelucrătoare, Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, Agricultura, silvicultura și pescuitul, Transportul și depozitarea, Construcțiile, Distributia apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare.

Figura nr. 41 Utilitatea globală a activităților economice în Regiunea Sud-Est, 2011 – 2015

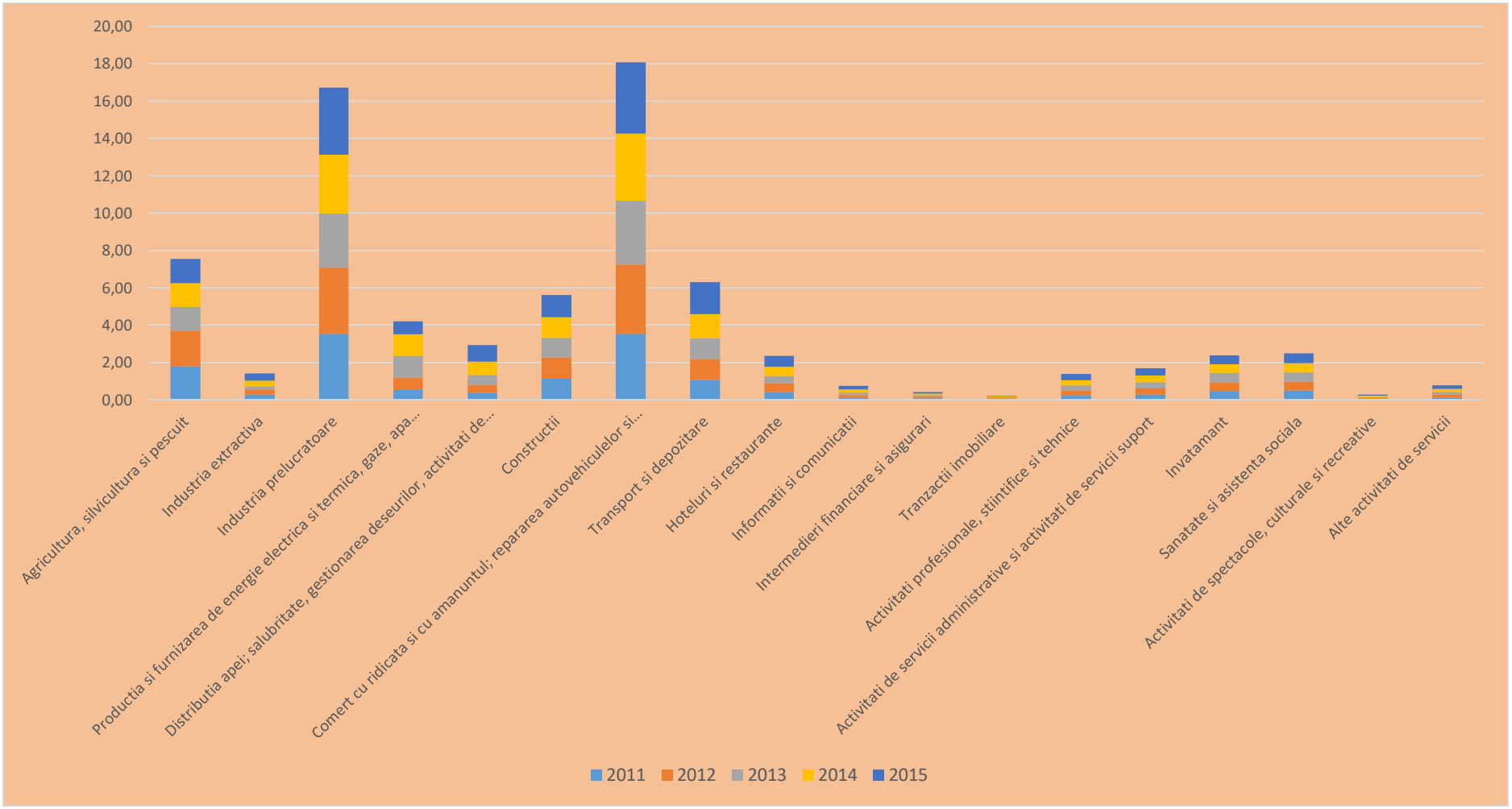

Sursa: Prelucrare date Institutul Național de Statistică, 2017

În anul 2011, în Regiunea Sud–Est, cele mai slab reprezentate activități economice erau Activități de spectacole, culturale și recreative, Tranzacții imobiliare și Intermedieri financiare și asigurări. Pe de altă parte, activitățile economice cu cea mai mare utilitate globală din perspectiva indicatorilor analizați erau Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, Industria prelucrătoare, Agricultura, silvicultura și pescuit, Construcțiile, Transportul și depozitarea. Se poate observa că cel mai mare număr al salariaților în regiune lucrează în Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, unde se află, de asemenea și cel mai mare număr de unități locale active.

Figura nr. 42 Utilitatea globală a activităților economice conform CAEN Rev.2 în Regiunea Sud-Est – anul 2011

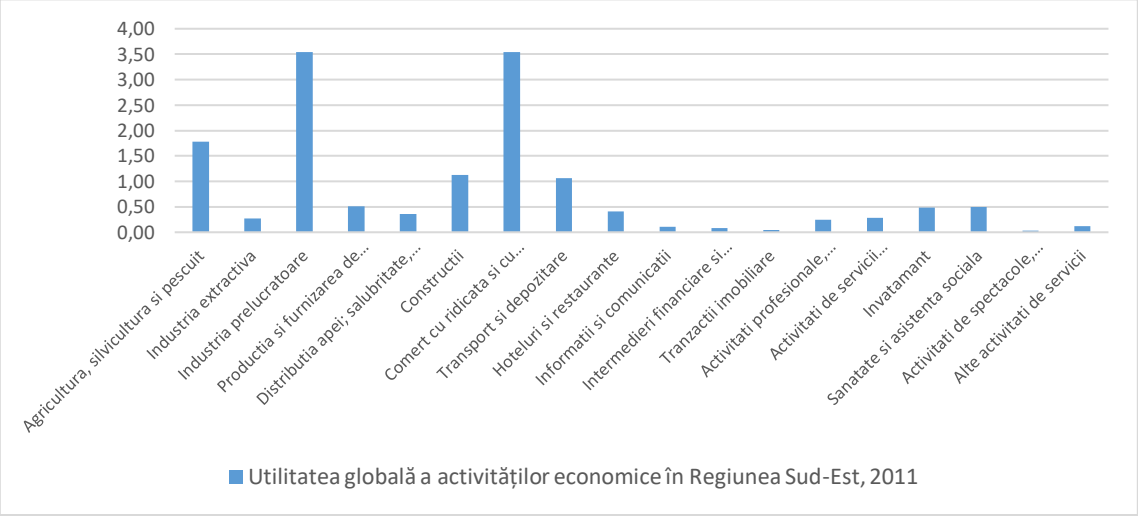

Sursa: Prelucrare date Institutul Național de Statistică, 2017

Figura nr. 43 Utilitatea globală a activităților economice conform CAEN Rev.2 în Regiunea Sud-Est – anul 2012

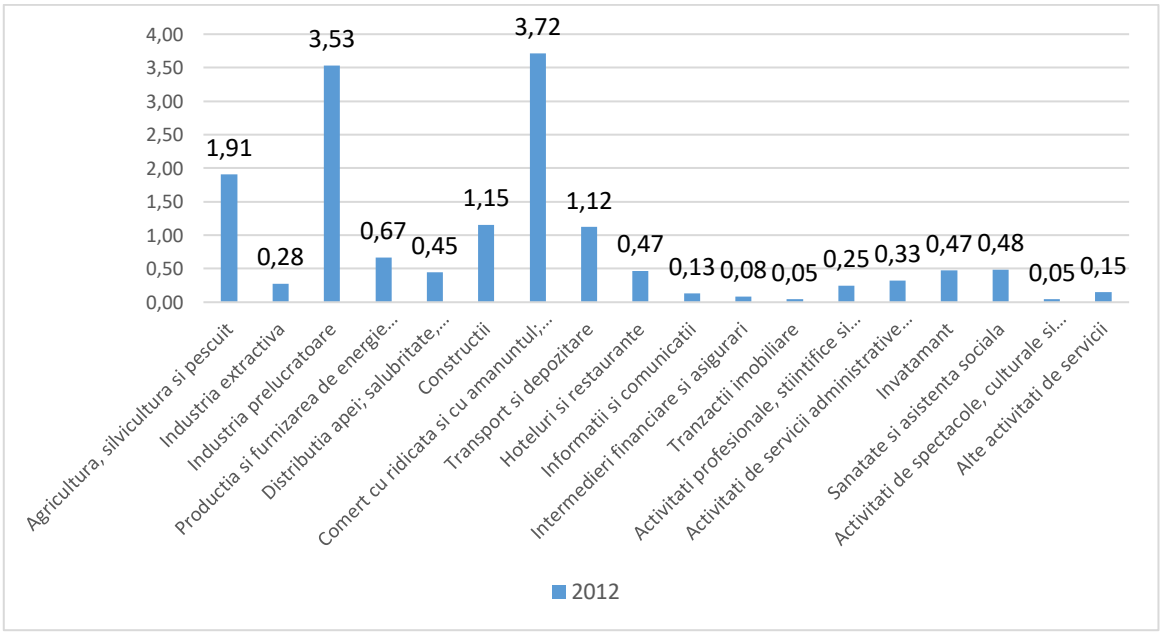

Sursa: Prelucrare date Institutul Național de Statistică, 2017

În anul 2012, în Regiunea Sud–Est, cea mai mare utilitate globală a fost înregistrată în activități de Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor și Industria prelucrătoare. Tranzacțiile imobliliare și Activitățile de spectacole, culturale și recreative aveau cea mai mică utilitate globală. Aceste tendințe se păstrează și în anii următori din perioada analizată.

Analizând datele din indicatorii avuți în vedere, se poate observa, de exemplu, că în Agricultură, silvicultură și pescuit, numărul unităților locale active a crescut de la 2.818 în 2011, la 3.379 în anul 2015. Același trend ascendent se observă și în cazul numărului mediu al salariaților angajați în această activitate. De asemenea, se observă că deși există un număr mare de unități locale în activități de transport și depozitare, care angajează un număr semnificativ de salariați (34.051 persoane în 2015), cifra de afaceri a acestor unități este de doar 6.691 milioane de lei, volumul investițiilor efectuate fiind destul de redus. La nivelul anului 2015, se observă că cel mai mic număr de unități locale active la nivelul regiunii, era înregistrat în industria extractivă. Acest fapt era evident, regiunea nefiind una cu potențial în acest domeniu. În perioada 2011 – 2015, se observă un potențial foarte redus de specializare al domeniului Activități de spectacole, culturale și recreative și al tranzacțiilor imobiliare. Deși sectorul Construcții nu are o utilitate globală maximă în regiune, cifra de afaceri înregistrată este semnificativă pentru regiune și în continuă creștere.

În plan județean, rezultatele analizei indică faptul că în **județul Brăila**, în anul 2015, exista un **potențial mare de specializare în Comerț cu ridicata și cu amănuntul**; **repararea autovehiculelor și motocicletelor, Industria prelucrătoare, Agricultura, silvicultura și pescuit, Transport și depozitare și Construcții.** Cea mai mică utilitate globală era înregistrată în Activități de spectacole, culturale și recreative. În județul Brăila cei mai mulți salariați sunt în industria prelucrătoare și în Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, activități economice care înregistrează și cele mai mari cifre de afaceri.

În **județul Buzău**, **industria prelucrătoare** avea în 2015 o utilitate globală de 3.83, fiind activitatea economică cu cel mai mare număr de salariați din județ, urmată de **Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor.** Cel mai mic număr de salariați se află în domeniul tranzacțiilor imobiliare, domeniu care are de altfel cea mai mică utilitate globală.

În **județul Constanța**, cea mai mare utilitate globală este în **Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor.** Această activitate înregistrează o cifră de afaceri de 18767 la nivelul anului 2015. Următoarele activități cu potențial de specializare sunt **Industria prelucrătoare, Transportul și depozitarea, Construcțiile, Agricultura, silvicultura și pescuitul**. Cea mai redusă utilitate globală în județ se înregistrează în activitățile economice Industria extractivă, Tranzacții imobiliare, Intermedieri financiare și asigurări, Informații și comunicații, Activități de spectacole, culturale și recreative.

Și în **județul Galați predomină Comerțul cu ridicata și cu amănuntul**; **repararea autovehiculelor și motocicletelor și industria prelucrătoare**. De asemenea, **Construcțiile și Transportul și depozitarea** au o utilitate globală mai crescută. *Deși în Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat există doar 11 unități locale active, acestea angajează 1.640 de salariați, comparativ cu Agricultura, silvicultura și pescuitul unde numărul de unități este semnificativ mai mare.*

În **județul Tulcea**, cea mai mare utilitate globală se regăsește în **Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, Industria prelucrătoare, Agricultura, silvicultura și pescuit, Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă calda și aer condiționat, Informații și comunicații.** Industria prelucrătoare angajează cel mai mare număr de salariați iar cea mai mare cifră de afaceri este înregistrată în comerț. Deși nu există date disponibile la nivelul perioadei 2011 - 2015 cu privire la cifra de afaceri și investițiile nete în pescuit în județul Tulcea, cu siguranță există potențial de specializare în acest domeniu datorită Deltei Dunării.

În **județul Vrancea**, domeniile cu potențial de specializare sunt tot **Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, Industria prelucrătoare, Agricultura, silvicultura și pescuitul.** Județul Vrancea este bine cunoscut la nivel național pentru *podgoriile Cotești, Odobești, Panciu, dar și pentru potențialul agricol al județului*, fiind 52.000 de persoane care se ocupă cu agricultura, silvicultura și pescuitul.

d) Domeniile prioritare de Specializare Inteligentă ale Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

În Regiunea de Dezvoltare Sud-Est a fost efectuată o analiză, atât cantitativă cât și calitativă, care relevă cele mai importante domenii din economie din perspectiva potențialului de dezvoltare la nivelul regiunii. Metodologia de selecție a domeniilor de Specializare Inteligentă cuprinde trei etape distincte:

a. *Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă, în funcție de informațiile cantitative și calitative desprinse din analiza contextului regional și a potențialului de inovare ale regiunii;*
b. *Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă în urma analizei rezultatelor cercetării de teren efectuate prin intermediul rezultatelor sondajelor efectuate în rândul mediului de afaceri regional și în rândul actorilor regionali relevanți pentru specializarea inteligentă;*
c. *Consultarea actorilor cheie, relevanți în domeniul specializării inteligente, în cadrul focus grupurilor de lucru efectuate.*

a. Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă, în funcție de informațiile cantitative și calitative desprinse din analiza contextului regional și a potențialului de inovare ale regiunii.

În această etapă, sectoarele cu potențial de specializare inteligentă au fost identificate ținând cont de rezultatele unor analize efectuate, în urma căreia, s-au evidențiat următoarele sectoare cu potențial de specializare inteligentă:

- Industria navală;
- Inginerie industrială și transporturi;
- Industria textilă;
- Agricultură și pescuit;
- Biotehnologii;
- Eco-tehnologii;
- TIC;
- Turism.

b. Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă, în urma sondajelor efectuate în rândul actorilor regionali relevanți pentru specializarea inteligentă;

Analiza contextului regional rezultată din cercetarea datelor statistice a fost completată cu rezultatele obținute în urma realizării unui sondaj de opinie realizat în rândul actorilor cheie din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, bazat pe aplicarea unui chestionar în toate județele regiunii. Datele colectate sunt reprezentative la nivel regional (au fost completate 279 chestionare) și cuprind cele patru componente ale helixului cvadruplu: sectorul public, universități și institute de cercetare, mediul privat și societatea civilă.

În baza colectării și prelucrării informațiilor provenite din efectuarea sondajului de opinie la nivel regional, se constată că domeniile cu cel mai ridicat potenţial de dezvoltare în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est sunt:

- Agricultura;
- Turismul;
- TIC;
- Industria navală;
- Industria alimentară;
- Construcții;
- Ingineria, electronica și telecomunicațiile.

c. Consultarea actorilor cheie, relevanți în domeniul specializării inteligente, în cadrul focus-grupurilor de lucru efectuate.

În vederea completării analizei cantitative realizate în cadrul studiului de realizare a strategiei de specializare inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, au fost organizate 7 focus grupuri la care au participat actori relevanți din regiune, aparținând helixului cvadruplu: sectorul public, universități și institute de cercetare, mediul privat și societatea civilă.

Focus grupurile au fost organizate sub forma unor întâlniri de descoperire antreprenorială, fiind realizate pe domeniile de specializare inteligentă identificate la nivel regional. Rolul acestor întâlniri a fost de a identifica provocările existente la nivelul fiecărui domeniu de specializare, în Regiunea de dezvoltare Sud-Est, precum și de a reflecta asupra modalităților de a aborda provocările identificate, în așa fel încât să fie aliniate cu RIS3.

Fiecare Focus Grup tematic a reunit participanți din întregul helix cvadruplu (sectorul public, universități și institute de cercetare, mediul privat și societatea civilă).

Figura nr. 44 Reprezentanți ai helix-ului cvadruplu în stabilirea domeniilor de specializare inteligentă

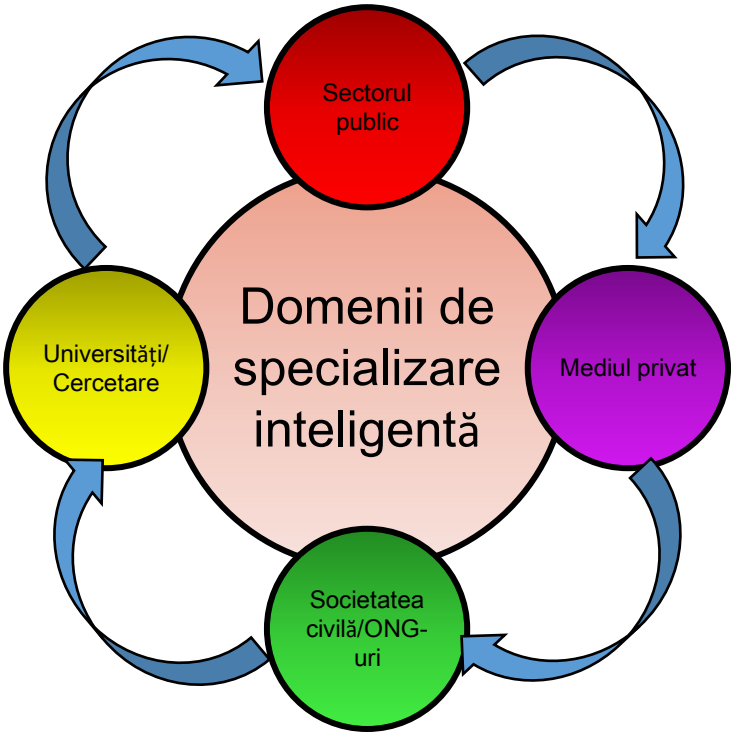

În urma derulării acestor Focus Grupuri, la propunerea actorilor locali implicați, s-a decis reformularea și completarea unor domenii identificate inițial. Astfel, domeniile de specializare inteligentă identificate pentru Regiunea de Dezvoltare Sud-Est au fost:

- **Inginerie și transport naval:**
  - Construcția și reparația de nave;
  - Transport naval;
- **Industria confecțiilor;**
- **Industria agro-alimentară și pescuit:**
- **Biotehnologii:**
  - Biotehnologii agro – alimentare;
  - Biotehnologii de mediu;
- **Eco-tehnologii:**
  - Tehnologii ecologice și eficiente energetic;
  - Echipamente pentru producere de bioresurse;
- **Turism:**
  - Turism tradițional (turismul litoral, Delta Dunării, montan, etc);
  - Turism balnear;
  - Turism de nișă;
- **TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate.**

Precizăm faptul că domeniul ”industria textilă”, identificat în urma analizei contextului regional, a fost redenumit ”industria confecțiilor”, ca urmare a recomandărilor formulate de participanți la focus grupul organizat pe acest domeniu și pentru a reprezenta în mod real realitatea regională din acest domeniu, care este axată în principal pe partea de confecții.

De asemenea, ca urmare a desfășurării Focus Grupului în domeniul ”industria metalurgică”, s-a concluzionat că acesta nu poate fi propus ca domeniu de specializare la nivelul regiunii, luând în considerare reprezentativitatea scăzută la nivelul economiei din regiune și existența limitată a unui potențial de specializare inteligentă în acest domeniu.

Selectarea domeniilor de specializare inteligentă

Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă s-a realizat ca urmare a centralizării informațiilor cantitative și calitative desprinse din analiza contextului regional și a potențialului de inovare ale regiunii, a informațiilor obținute în urma sondajelor efectuate în rândul actorilor cheie regionali relevanți pentru specializarea inteligentă, precum și a informațiilor obținute în cadrul focus grupurilor de lucru efectuate.

Astfel, domeniile de specializare inteligentă identificate pentru Regiunea de Dezvoltare Sud-Est sunt:

- **Inginerie și transport naval:**
  - Construcția și reparația de nave;
  - Transport naval;
- **Industria confecțiilor;**
- **Industria agro-alimentară și pescuit:**
- **Biotehnologii:**
  - Biotehnologii agro – alimentare;
  - Biotehnologii de mediu;
- **Eco-tehnologii:**
  - Tehnologii ecologice și eficiente energetic;
  - Echipamente pentru producere de bioresurse;
- **Turism:**
  - Turism tradițional (turismul litoral, Delta Dunării, montan, etc);
  - Turism balnear;
  - Turism de nișă;
- **TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate.**

Domeniile selectate ca având potențial de dezvoltare la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est sunt prezentate succint în cele ce urmează, evidențiindu-se totodată potențialul acestora de specializare inteligentă la nivel regional, precum și motivele pentru care aceste domenii, sub-domenii au fost incluse în cadrul Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est.

i. Inginerie și transport naval

- **Construcția și reparația de nave;**
- **Transport naval;**

Industria navală este un domeniu de specializare reprezentativ pentru Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, în special datorită poziției geografice a județelor Constanța, Galați și Tulcea, dar și a existenței unei tradiții în domeniul construcțiilor și reparațiilor de nave în regiune. Pe de altă parte, ingineria navală s-a dezvoltat și datorită faptului că zona prezintă o atractivitate crescută pentru investițiile străine directe, precum și faptul că există o capacitate crescută pentru atragerea unor fonduri europene și implementarea unor proiecte în domeniul naval.

a. Subdomeniul *construcția și reparația de nave* a fost ales ca domeniu de specializare inteligentă având în vedere mai multe argumente:

- Industria construcțiilor navale din România ocupă un loc important în industria europeană, navele livrate de șantierele românești reprezentând aproximativ 5% din producția europeană;
- Șantierele navale românești sunt principala destinație de outsourcing a producției de nave;
- Cifra de afaceri realizată de șantierele navale românești este de circa 650 milioane EUR anual;
- Industria navală reprezintă un vector de dezvoltare la nivelul Regiunii Sud-Est;
- Cei mai mari cinci constructori de nave din România sunt în Regiunea Sud-Est (Șantierul Naval Constanța, Damen Shipyards Galați, Daewoo-Mangalia Heavy Industries, Șantierul Naval Midia, Vard Brăila, Vard Tulcea) și au avut în anul 2016, afaceri totale de 3,2 miliarde lei (715 milioane euro)[11];
- La nivelul regiunii există instituții de educație și cercetare în domeniul industriei navale;
- Existența Asociației ANCONAV, membră a asociației europene SEA Europe;
- Exitența avantajului comparativ al regiunii (analizat cu ajutorul Revealed Export Advantage) în ceea ce privește grupa de produse 89. Vapoare, nave și structuri plutitoare.

Acest subdomeniu include:

- construcția navelor comerciale: nave de pasageri, feriboturi, nave pentru transport de mărfuri, tancuri (maritime și fluviale), remorchere etc.
- construcția navelor de război;
- construcția navelor de pescuit și a navelor de prelucrare a peștelui (nave-uzină).

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, funcționează mai multe șantiere navale precum: Șantierul Naval Constanța, Damen Shipyards Galați, Daewoo-Mangalia Heavy Industries, Șantierul Naval Midia, Vard Brăila, Vard Tulcea.

Pe lângă construcția de nave, în șantierele navale din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, sunt efectuate *activități de reparație* a diverselor categorii de nave, activități care contribuie la creșterea economică a regiunii. Printre serviciile de reparații oferite putem enumera:

- reparații ale navelor propulsate și nepropulsate;
- diagnoză și soluții tehnice;

[11] Ziarul Financiar, 12 iunie 2017

- reparații și recondiționare pentru piese și echipamente navale;
- intervenții tehnice pentru navele aflate în diverse puncte pe sectorul românesc al Dunării;
- reparatii motoare navale de propulsie si generatoare;
- reparatii instalatii mecanice de bord.

b. Subdomeniul *transport naval* este strâns legat de cel al construcțiilor navale dar și de infrastructura portuară existentă în regiune. În Regiunea de Dezvoltare Sud–Est există mai multe porturi mari precum: Portul Constanța, Portul Tomis, Portul Brăila, Portul Galați și Portul Tulcea, Portul Mangalia.

Principalele activități de transport naval din regiune sunt:

- transporturile publice maritime sau fluviale de persoane și/sau de mărfuri, efectuate de către persoane juridice;
- transporturile de persoane și/sau de mărfuri în folos propriu, pe apele naționale navigabile, efectuate ca activitate accesorie unei alte activități economice, efectuate de persoanele juridice sau fizice care le organizează, mărfurile transportate fiind proprietatea acestora sau rezultatul activității lor, iar persoanele transportate fiind angajații lor;
- transporturile de bunuri și/sau de persoane în interes personal, pe apele naționale navigabile, efectuate de persoane fizice pentru satisfacerea cerințelor proprii de transport pe apă, pentru sport sau agrement;
- activitățile conexe activității de transport naval.

Câteva exemple ale direcțiilor de inovare și specializare inteligentă oportune pentru dezvoltarea și sporirea competitivității domeniului ingineriei și transportului naval sunt prezentate în continuare:

- Digitalizarea unor activități în transportul naval;
- Digitalizarea activităților portuare;
- Proiecte inovative de reducere a poluării cauzate de activitatea portuară;
- Utilizarea unor roboți industriali pentru înlocuirea formulei clasice de sudură în perimetrul șantierelor navale;
- Proiecte de prevenire a transferului de lichid contaminat;
- Utilizarea unor motoare pe bază de gaze natural lichefiate în vederea protejării mediului;
- Utilizarea unor materiale neconvenționale în construcția de nave (de ex. Buckypaper).

ii. Industria confecțiilor

Cele 9.700 de companii din industria românească a textilelor au peste 250.000 de angajați. Şi 70% din producţie este în regim de Lohn, potrivit datelor federaţiei patronale din domeniu. Adică 70% din hainele produse în România sunt vândute în magazinele marilor mărci din toată lumea.

Potrivit patronatelor, această colaborare s-a schimbat în bine de-a lungul timpului. În anii '90, proprietarii marilor mărci voiau să profite doar de forţa de muncă din România. Deoarece fabricile de textile de aici nu aveau reţele bine puse la punct de furnizori, străinii aduceau toate materiile prime în România, de la materiale, etichete şi până la accesorii, iar angajaţii români doar le transfomau în haine. Acum, însă fabricile mai primesc doar etichetele de la marile companii pentru care lucrează.

Materialele sunt cumpărate de jucătorii români din industria textilelor de la proprii lor furnizori din ţară sau de peste hotare.

Acum industria este mai integrată şi impactul ei în economie este mai mare faţă de acum 20 de ani. Mai ales că exporturile fabricilor româneşti către magazinele străine de haine au crescut foarte mult, în 2016 ajungând la 5,7 miliarde de euro.

Cea mai mare pondere au avut-o exporturile de haine care s-au ridicat la 3 miliarde de euro în 2016, în vreme ce exporturile de produse din piele le-au adus fabricilor româneşti încasări de 1,6 miliarde de euro, iar cele ale confecţiilor au adus încă 1,1 miliarde de euro.

Patronii fabricilor din acest sector spun că dacă industria auto este separată în industria producătoare de maşini şi cea producătoare de componente, atunci industria textilă este cel mai mare exportator al României.

Totuşi şi fabricile din sectorul modei au specializări diferite. Aproape 6.000 dintre acestea produc îmbrăcăminte, 2.000 se ocupă de marochinărie, iar 1.900 se ocupă de alte confecţii, arată datele patronatului din domeniu.

Dezvoltarea inteligentă a industriei textile și de confecții din Regiunea Sud-Est în perioada următoare trebuie să ia în considerare o reorientare strategică prin mutarea accentului de la producția bazată pe un volum ridicat și valoare adăugată scăzută, la producția bazată pe inovație și în același timp să stimuleze dezvoltarea activităților de concepție și design și utilizarea de noi materiale textile. Organizarea mai bună a actorilor economici, inclusiv prin formarea și dezvoltarea clusterelor în acest domeniu, ar favoriza trecerea într-o etapă calitativ superioară și ar permite menținerea industriei textile și de confecții în rândul sectoarelor competitive prin inovație.

iii. Industria agro-alimentară și pescuit

Prin tradiţie Regiunea Sud-Est este o zonă agricolă. Condiţiile pedoclimatice din regiune favorizează cultivarea porumbului (mai ales în zona de nord), a grâului (în zona de centru a regiunii), a orzului, a plantelor industriale, a florii soarelui.

a. Subdomeniul agro-alimentar:

Agricultura deține o pondere importanta în economia regiunii, producţia agricolă fiind semnificativă. Regiunea se situează pe primul loc în țară în ceea ce privește suprafața viilor roditoare. Pescuitul şi acvacultura, alături de prelucrarea peștelui și comerțul cu pește și produse din pește, sunt activități cu tradiție în Regiunea Sud-Est.

Din punct de vedere al participării la principalele activităţi economice, ponderea populaţiei ocupate civile în agricultură este de 28.3%, în timp ce ponderea populaţiei ocupate civile din servicii este predominantă (43%), iar în industrie şi construcţii este de 28.4%

Datele statistice evidențiază că în județul Buzău se află cel mai mare număr de persoane angajate în agricultură, comparativ cu celelalte județe din Regiunea Sud-Est, aproximativ 22,3% din totalul populației active care lucrează în agricultură la nivelul regiunii fiind înregistrat în județul Buzău.

Conform datelor statistice, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est se constată o creștere a efectivului de bovine cu 0,59% în anul 2015, față de anul 2010, creștere care este foarte scăzută. În ceea ce privește producția de porcine, aceasta a înregistrat în perioada 2010-2015, o scădere cu 135.340 de capete, în anul 2015 fiind înregistrat la nivelul întregii regiuni un efectiv de 772.094 capete, față de 907.434 capete înregistrate în anul 2010. Tendința se menține și la nivelul sectorului privat, acesta înregistrând în anul 2015 o scădere cu 14,7% față de aul 2010. Efectivele de păsări și găini outoare adulte au înregistrat creșteri în anul 2015 față de anul 2010.

În anul 2016 comparativ cu anul 2015, în structura producţiei de carne s-au înregistrat creşteri ale ponderii producţiei de carne de porcine (+0,9 puncte procentuale), de carne de bovine (+0,1 pp) şi de carne de ovine şi caprine (+0,1 pp) şi scăderi ale ponderii producţiei de carne de pasăre (- 1,1 pp).

Culturile agricole reprezintă o caracteristică principală a regiunii, regiunea ocupând în anul 2005, primul loc în producția de leguminoase pentru boabe, mazăre, plante textile, plante uleioase, floarea-soarelui, legume, tomate, struguri şi locul II la nivel national în producția de cereale pentru boabe. Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în țară ceea ce privește suprafața viilor pe rod, deținând 41,2% din suprafața viticolă a țării (numai județul Vrancea deține peste 14% din suprafața viticolă a Mării. Regiunea Sud-Est este recunoscută, atât pe plan intern cât şi pe plan extern, prin calitatea vinurilor provenite din podgorii renumite, care se găsesc pe tot cuprinsul regiunii: Panciu, Odobeşti, Pietroasele, Nicoreşti, Niculițel, Murfatlar, Însurăței.

Cea mai mare suprafaţă cultivată cu vii pentru struguri de masă se află în Regiunea de Dezvoltare Sud–Est (76,2%), urmată la mare distanţă de Regiunile de Dezvoltare Vest şi Sud – Muntenia, potrivit datelor publicate de Institutul național de Statistică (INS).

România se numără printre ţările cu tradiţie în cultura viţei de vie, condiţiile de climă şi sol ale ţării noastre fiind prielnice pentru această cultură. Suprafaţa cultivată cu vii pentru struguri de masă reprezintă suprafaţa ocupată cu vii pentru producerea de struguri de masă. Sunt cuprinse atât viile pe rod cât şi viile tinere neintrate pe rod.

Pescuitul şi acvacultura, alături de prelucrarea peștelui și comerțul cu pește și produse din pește, sunt activități prezente în toate regiunile țării. În unele zone izolate, cum sunt Delta și Lunca Dunării, zona Clisura Dunării, pescuitul reprezintă una dintre principalele activități, care oferă locuri de muncă și surse de venituri pentru populația locală.

b. Sectorul piscicol în Regiunea Sud-Est include:

- activităţile de pescuit marin la Marea Neagră, practicate de-a lungul litoralului românesc.

În prezent, conform prevederilor Convenţiei ONU privind dreptul mării, zona de pescuit a României la Marea Neagră nu este încă delimitată. Din această cauză, navele de pescuit româneşti pescuiesc, de regulă, până la distanţa de 30-35 mile marine de ţărm". Vasele au echipamente şi instalaţii învechite, nu oferă siguranţă în exploatare şi nu corespund actualelor cerinţe, neavând instalaţii de gheaţă şi de depozitare. Neexistând în România porturi pescăreşti specializate, navele de pescuit folosesc porturile comerciale – Constanţa, Mangalia, Sulina – ca porturi de debarcare, care totuşi nu oferă facilităţi specifice pentru pescuit. Dimensiunea şi starea flotei, împreună cu lipsa infrastructurilor de suport adecvate limitează capacitatea de exploatare a stocurilor de peşte existente.

- activităţile de pescuit în apele interioare, care se practică pe Dunăre precum şi în zona Deltei Dunării folosesc mici bărci de lemn şi nu au mijloace mecanizate. În apele interioare, pescuitul este reglementat pe bază de licenţe, şi este practicat îndeosebi ca activitate principală de către pescarii profesionişti. În unele cazuri este un mijloc de subzistenţă pentru persoanele care nu au un venit suficient din alte activităţi. În Delta Dunării există 36 de locuri de debarcare, din care doar 16 corespund standardelor sanitare-veterinare, iar restul trebuie modernizate şi echipate;
- Acvacultura. În Regiunea Sud-Est există 129 de ferme piscicole înscrise în Registrul Unităţilor de Acvacultură, din care 39 pepiniere şi 90 crescătorii. Numărul cel mai mare de ferme piscicole este localizat în judeţul Tulcea (54) şi în judeţul Constanţa (34).

În zona costieră a României, una dintre activitățile cele mai vechi o constituie pescuitul. Această activitate este derulată mai ales în jumătatea nordică a litoralului României, unde este concentrat pescuitul de sturioni și de scrumbie de Dunăre. În partea sudică predomină pescuitul artizanal, datorită populațiilor de guvizi din zona fundurilor stâncoase. În zona de coastă a litoralului românesc, activitatea de pescuit se desfășoara în trei moduri: cu unelte de pescuit fixe (în Agigea, Eforie Nord, Eforie Sud, Tuzla, Costinești, 23 August,Mangalia), cu unelte mobile (nave de pescuit) și pescuit artizanal realizat de către comunitățile locale de pescari.

iv. Biotehnologii

- **Biotehnologii agro – alimentare;**
- **Biotehnologii de mediu;**

Biotehnologia se ocupă cu utilizarea micro-organismelor sau a produselor derivate pentru producția de substanțe utile în agricultură, industria alimentară și industria farmaceutică.

Alegerea domeniului biotehnologiilor ca domeniu de specializare inteligentă la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud–Est este justificată de potențialul agricol imens al regiunii, dar și de necesitatea de a dezvolta bioresursele și de a proteja mediul înconjurător. De asemenea, la nivelul universităților și institutelor de cercetare prezente în regiune au fost implementate mai multe proiecte de cercetare în domeniul biotehnologiilor legate de sisteme de monitorizare a speciilor invazive, cercetarea și dezvoltarea tehnologică pentru obținerea de insecticide ecologice, analiza chimică și biochimică a solului de seră, eliminarea excesului ionului de fier şi cupru din vin prin membrane de osmoză inversă, evaluarea şi prognoza evoluţiei potenţialului agroecologic al terenurilor din Câmpia Română şi Dobrogea în vederea conservării şi managementului durabil al resurselor de sol şi apă, etc.

Interesul crescut în regiune pentru activități de cercetare-dezvoltare și inovare în domeniul biotehnologiilor este susținut și de derularea unor evenimente științifice dedicate biotehnologiilor, precum Conferința “Modern Biotechnologies in Sustainable Development of the Danube Delta” organizată de Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Științe Biologice București (INCDSB) la Tulcea în anul 2016.

a. **Subdomeniul *Biotehnologii agro–alimentare*** a fost ales ca domeniu de specializare inteligentă, pe baza următoarelor argumentele:

- biotehnologiile agro-alimentare contribuie la conservarea resurselor naturale, reducerea emisiilor de CO2, îmbunătățirea calității solului și productivitate ridicată;

- biotehnologiile agro-alimentare pot furniza produse cu o calitate și siguranță sporite în condiții de utilizare mai eficientă a resurselor și protecție mediului;
- contribuția economică a biotehnologiei în agricultură la nivelul UE este de 36%;
- utilizarea biotehnologiilor este estimată la nivelul anului 2030 să contribuie la aproximativ 50% din producția agricolă.

Mai mult, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est are o suprafața agricolă foarte mare, o calitate deosebită a terenurilor agricole, stațiuni și institute de cercetare în domeniul agricol și potențial de clusterizare în domeniul agricol.

b. **Subdomeniul *Biotehnologiile de mediu*** oferă beneficiile utilizării unor combinaţii de microorganisme selectate pentru capacităţile lor sinergetice de a îmbunătăţi calitatea apei, a solului şi a aerului. Utilizarea acestor tehnici la nivel de sistem ecologic constă în optimizarea unor metode de implantare şi utilizare a unor structuri vii specializate, de la microbi până la plante şi peşti, pentru îmbunătăţirea calităţii apei, solului şi aerului[12].

Subdomeniul biotehnologii de mediu a fost ales ca domeniu de specializare inteligentă la nivelul regiunii deoarece:

- Biotehnologiile de mediu sunt eficiente într-o dezvoltare sustenabilă bazată pe reducerea poluării;
- Poluarea reprezintă o provocare la nivel global și regional;
- Gestionarea deșeurilor se bazează pe trei principii: colectare, reciclare și refolosire pentru obținerea de produse cu valoare adăugată;
- Biodiversitatea trebuie conservată prin biotehnologii;
- Există o mare biodiversitate la nivelul regiunii;
- Există un potențial mare de clusterizare în domeniul protecției mediului;
- Valorificarea superioară a deșeurilor biodegradabile și a subproduselor prin procedee biotehnologice poate duce la creșterea nivelului de bunăstare în regiune, prin crearea de noi locuri de muncă, condiții de viață îmbunătățite.

Câteva exemple ale direcțiilor de inovare și specializare inteligentă oportune pentru dezvoltarea și sporirea competitivității domeniului biotehnologii sunt prezentate în continuare:

- Proiecte de combatere a solurilor sărăturate prin biotehnologii de mediu;
- Valorificarea economică a deșeurilor;
- Utilizarea îngrășămintelor naturale în agricultură;
- Creșterea calității vinurilor prin utilizarea și dezvoltarea biotehnologiilor autohtone;
- Proiecte inovative de conservare a entomofaunei utile din podgoriile viticole;
- Îmbunătățirea calității solurilor pentru produse agro-alimentare cât mai naturale;
- Protejarea bio-diversității în domeniul agro-alimentar;
- Cercetarea și dezvoltarea de biocombustibili cu valoare energetică ridicată, ca alternativă la combustibilii fosili;
- Producția de bioenergie – biogaz, biomasă, biocombustibil;

[12] Dabu, C.M.

- Producerea surselor auxiliare de energie pe baza deșeurilor organice rezultate din agricultură, silvicultură, zootehnie, industria alimentară etc.
- Dezvoltarea de sisteme și modele de degradare microbiologică a poluanților.

v. Eco-tehnologii

- **Tehnologii ecologice și eficiente energetic;**
- **Echipamente pentru producere de bioresurse;**

Ecotehnologia este o îmbinare armonioasă între tehnologie și protecția mediului înconjurător.

a. Tehnologii ecologice și eficiente energetic

Argumentele utilizate în favoarea stabilirii domeniului ecotehnologiilor ca domeniu de specializare inteligentă în Regiunea Sud-Est sunt:

- Măsurile adoptate la Paris și Graz, pentru sectorul energetic privind reducerea încălzirii globale, lipsesc cu desăvârșire din proiectul de Strategie Energetică a României;
- Ecotehnologiile reprezintă un domeniu cu valoare adăugată mare;
- Ecotehnologiile observă mediul înconjurător și se subscriu sustenabilității acestuia;
- Necesitatea capitalizării proiectelor deja demarate în domeniul ecotehnologiilor.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est funcționează Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării" - INCDDD Tulcea, cu obiect principal de activitate legat de cercetarea–dezvoltarea privind structura, evoluția, funcționarea și modelarea ecosistemelor, valorificarea durabilă a resurselor biologice, evaluarea și reducerea impactului antropic, refacerea ecosistemelor, reconstrucție ecologică, etc., De asemenea, funcționează Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Cercetări Marine "Grigore Antipa" - INCDM Constanţa, cu preocupări în domeniul ecologiei și protecției mediului marin, tehnologii și soluții de prevenire a eroziunii litorale, etc. Aceste institute, alături de stațiunile de cercetare și universitățile din regiune pot propune în viitor ecotehnologii care să dezvolte regiunea, protejând în același timp și mediul.

b. Echipamente pentru producerea de bioresurse

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est are un potențial deosebit de inovare în domeniul energiilor regenerabile. Acestea sunt considerate energiile care provin din surse care fie se regenerează de la sine în scurt timp, fie sunt surse inepuizabile. Dintre sursele regenerabile de energie fac parte energia eoliană, energia solară, energia apei, energia geotermică, energia de biomasă.

În prezent în România există 80 de parcuri eoliene, potrivit Transelectrica, cele mai multe fiind în Regiunea de Dezvoltare Sud – Est. Cantitatea totală de energie electrică eoliană livrată de rețea în anul 2015, a fost de 7.04 Twh. La 1 ianuarie 2017 România înregistra 3025 MW obținuți din energia eoliană, care reprezintă investiții de peste 5 miliarde de euro.

Principalele companii care produc și livrează energie electrică provenită din centrele eoliene în regiune sunt CEZ – Cehia, Energias de Portugal, Enel Green Power, Monsson, Energy Group (Monsson), OMV Petrom, NEGBerlin, EP Global Energy. Cele mai multe locații se află în Dobrogea: Fântânele;

Cogealac; Peştera; Cernavodă; Sarichioi; Corugea; Sălbatica; Agighiol; Baia; Siliştea; Gălbiori; Mireasa; Dorobanţu; Mihai Viteazu; Pantelimon; Biruinţa; Ciocârlia; Chirnogeni.

De asemenea, în regiune există și potențial de dezvoltare de eco-tehnologii în vederea producerii energiei de biomasă. Biomasa este partea biodegradabilă a produselor, deșeurilor și reziduurilor din agricultură, inclusiv substanțele vegetale și animale, silvicultură și industriile conexe, precum și partea biodegradabilă a deșeurilor industriale și urbane. Biomasa reprezintă resursa regenerabilă cea mai abundentă de pe planetă. Aceasta include absolut toată materia organică produsă prin procesele metabolice ale organismelor vii. Biomasa este prima formă de energie utilizată de om, odată cu descoperirea focului.

Câteva exemple ale direcțiilor de inovare și specializare inteligentă oportune pentru dezvoltarea și sporirea competitivității domeniului ecotehnologiilor sunt prezentate în continuare:

- Dezvoltarea unor tehnologii de protecție a mediului;
- Creșterea calității și fiabilității echipamentelor, utilajelor, instalațiilor utilizate în agricultură și industrie;
- Dezvoltarea de tehnologii, echipamente și sisteme tehnice inovatoare pentru producția de bioresurse alimentare și non-alimentare;
- Dezvoltarea sistemelor de producere a energiei din surse alternative;
- Identificarea resurselor marine utilizabile în eco/bio-tehnologii;
- Valorificarea energiei solare;
- Noi generații de vehicule bazate pe eco/bio tehnologii.

vi. Turism:

- **Turism tradițional (turismul litoral, Delta Dunării, montan, etc);**
- **Turism balnear;**
- **Turism de nișă.**

Turismul a devenit un serviciu extrem de dinamic, ce trebuie să se adapteze schimbărilor mediului economic, modificării comportamentului şi cerinţelor consumatorilor, schimbărilor structurale ale economiei şi ocupării forţei de muncă şi nu în ultimul rând, perspectivei integrării europene.

O caracteristică a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est o repezintă potenţialul turistic ridicat.

Regiunea Sud-Est cuprinde aproape toate formele de relief: lunca Dunării, câmpia Bărăganului, podişul Dobrogei cu Munţii Măcinului, iar partea de nord-vest a regiunii cuprinde o parte a Carpaţilor şi Subcarpaţilor de Curbură. Totodată regiunea este străbătuta de fluviul Dunărea, cuprinde Delta Dunării şi este mărginit la est de întreg litoralul românesc al Mării Negre. Preponderent este însă relieful de câmpie, cu specific climatic continental. În Regiunea Sud-Est există lacuri naturale cu proprietăţi terapeutice, vulcanii noroioşi, rezervaţia din Delta Dunării, Insula Mică a Brăilei şi litoralul Mării Negre.

În zona Soveja - Lepşa din Vrancea se remarcă, pe lângă un peisaj pitoresc, un aer nepoluat, cu concentraţie mare de ozon. Regiunea concentrează o treime din structurile de primire turistică ale ţării. Indicele de utilizare netă a capacităţii de cazare se menține ridicat nivel comparativ cu valorile

înregistrate la nivel național și regional. La nivel național, valoare media a indicelui de utilizare netă a capacității de cazare a fost la nivelul anului 2015 de 29,7%, la nivelul județului Constanța valoarea acestui indicator a fost e 39,9%. La nivelul județului Tulcea, acest indicator a înregistrat valoare de 28,1%

a. Turismul tradițional (turismul litoral, Delta Dunării, montan, etc);

Cel mai bine reprezentat este turismul de litoral, litoralul Mării Negre cuprinzând 13 staţiuni cu 814 structuri de primire turistică, situate de-a lungul a 70 km de coastă între staţiunile Năvodari şi Vama Veche.

În Regiunea Sud-Est se pot remarca unele puncte strategice în promovarea şi dezvoltarea serviciilor legate de turism datorită prezenţei coridoarelelor de transport pan-europene, a capacităţii ridicate de cazare (circa 40% din capacitatea de cazare turistică estivală a României), a forţei de muncă flexibilă şi calificată (nivel de instruire ridicat - 9,9% persoane cu studii superioare, locul IV). Totuşi regiunea se confruntă şi cu probleme care intervin în dezvoltarea activităţilor turistice legate de nivelul redus de eficienţă şi siguranţă a traficului pe reţelele de transport, a unui caracter sezonier al turismului pe litoral, absenţa unor politici şi programe coerente de dezvoltare şi nivel ridicat al preţurilor în turism cât şi a unei infrastructuri de turism slab dezvoltate sau învechite creează o discrepanţă mare între vechile şi noile facilităţi în turismul regional.

Patrimoniul de resurse naturale al regiunii este foarte bogat şi cuprinde zone protejate, singura zonă de litoral din România, lacuri naturale şi izvoare cu funcţiuni terapeutice, zone montane şi locaţii naturale unice cum ar fi vulcanii noroioşi. Mai mult, tradiţia bogată agricolă precum şi peisajul rural plăcut oferă un cadru potrivit pentru practicarea agroturismului.

Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în România în ceea ce priveşte conservarea biodiversităţii: este regiunea cu cea mai mare suprafaţă din ariile protejate din totalul României (43,8 % din totalul suprafeţelor protejate din România), precum şi regiunea cu cea mai mare suprafaţă ocupată de arii naturale protejate (cca. 32 % din suprafaţa regiunii). Pe teritoriul său se află 144 de arii naturale protejate de interes naţional - aproximativ 680.463 ha – inclusiv o rezervaţie a biosferei, un parc naţional şi 3 parcuri naturale – precum şi 108 situri care fac parte din reţeaua comunitară Natura 2000.

Regiunea prezintă un cadrul propice pentru dezvoltarea agroturismului, înfiinţarea tipurilor de structuri de primire specifice, luând amploare în judeţele Buzău, Tulcea şi Vrancea.

Conform studiilor privind turismul realizate la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, în topul preferințelor turiștilor străini se situează județele Tulcea și Constanța. Principalele obiective turistice și de interes pentru turiștii străini sunt Delta Dunării și în special regiunea comunei Crișan, orașul Tulcea și stațiunile de pe litoralul Mării Negre și orașul Constanța.

b. **Turismul balnear**

Regiunea litorală a staţiunilor balneare se află în partea de Sud-Est a României, pe coasta Mării Negre, fiind parte a judeţului Constanţa, la aproape 14 km distanţă de oraşul Constanţa, cel mai mare port maritim comercial şi turistic al României. Pe litoralul românesc, s-au dezvoltat, de-a lungul timpului o seamă de staţiuni, unele dintre ele de renume internaţional: Năvodari, Mamaia, Costineşti, Eforie Nord, Eforie Sud, Techirghiol, Olimp, Neptun, Jupiter, Cap Aurora, Venus, Saturn, Mangalia, care oferă

atracţii naturale şi culturale turiştilor români şi străini. Printre acestea, cele mai reprezentative staţiuni în domeniul turismului de sănătate, care au fost luate spre analiză sunt următoarele: Techirghiol, Eforie Sud, Neptun şi Mangalia. Staţiunile de litoral au o dublă specializare, respectiv destindere şi îngrijire medicală, oferind multiple posibilităţi de cură şi tratament pentru o gamă largă de afecţiuni utilizând apa sărată, izvoarele termale şi nămolul sapropelic. Potenţialul turistic deosebit al regiunii a dus la dezvoltarea unor multiple activităţi turistice axate pe diferite tipuri de turism: de sănătate, destindere şi recreere, turism cultural, turism de afaceri. Resursele naturale terapeutice sunt indicate în tratarea unor afecţiuni cum ar fi: reumatism inflamatoriu, afecţiuni postraumatice, ale sistemului muscular central şi periferic, boli ale aparatului respirator, dermatologice, endocrine, bronşite cronice şi tulburări metabolice.

Conform HG 1072/2013, localitățile și arealele pentru care se acordă statutul de stațiune balneoclimatică sunt:

1. Municipiul Mangalia, județul Constanța și arealul corespunzător: Saturn, Venus, Cap Aurora, Jupiter, Neptun și Olimp;
2. Orașul Eforie, județul Constanța
3. Orașul Năvodari, județul Constanța
4. Orașul Techirghiol, județul Constanța

Litoralul românesc este frecventat de două segmente principale de turişti: primul segment, cel al turiştilor pasivi, tipul "sunlust", care preferă soarele şi plaja, reprezintă segmentul majoritar, iar cel de-al doilea este cel care apelează la servicii medicale, tratament şi terapie. Un procentaj mic îl reprezintă persoanele care locuiesc în zonele înconjurătoare, cum ar fi judeţele Tulcea, Brăila, Galaţi sau cei care vin din Bucureşti (acces pe autostradă) pentru a petrece sfârşitul de săptămână în aceste staţiuni. Unităţile de cazare din staţiunile balneare litorale sunt deţinute şi administrate de diferite organizaţii:

- 161 de unităţi (pensiuni turistice, hoteluri, vile, locuri de campare) oferă 17.659 locuri de cazare şi sunt în proprietatea unor companii private;
- 18 unităţi, cu 919 locuri de cazare sunt deţinute de particulari.

Autorităţile locale acordă o atenţie deosebită dezvoltării turismului în zonă şi acţionează în următoarele direcţii: crearea de programe turistice pentru grupurile dezavantajate, dezvoltarea infrastructurii generale şi a celei turistice în special (parcuri balneare, parcuri de divertisment, porturi turistice, amenajare peisagistică, etc.). Proiectele infrastructurale implică planificări pe termen lung şi mediu, fiind necesare în acest domeniu investiţii considerabile pentru îmbunătăţirea serviciilor medicale şi de agrement.

Lacurile şi izvoarele terapeutice sunt localizate în judeţele Brăila, Buzău şi mai ales în judeţul Constanţa, care concentrează 6 staţiuni balneoclimaterice amenajate cu baze de tratament şi servicii de agrement. Dintre staţiunile specializate în tratament pentru bolile reumatismale, pot fi amintite:

- Eforie Nord (Constanţa), situată pe zona litorală în care funcţionează din 1894, având acum două baze de tratament pe bază de apă sărată şi nămol terapeutic, indicate pentru afecţiuni reumatismale şi ginecologice;
- Costineşti (Constanţa), staţiune balneoclimaterică estivală amenajată pentru thalasoterapie şi helioterapie;
- Mangalia (Constanţa), singura staţiune maritimă care deţine izvoare minerale – sulfuroase,

mezotermale şi radioactive – folosite din antichitatea romană;

- Neptun-Olimp (Constanţa), care dispune de o bază modernă de tratament pentru electroterapie, hidroterapie şi tratamente cu nămol;
- Terchighiol (Constanţa), staţiune balneoclimaterică permanentă, pe malul lacului cu acelaşi nume. Principalii factori naturali terapeutici sunt apa sărată şi nămolul sapropelic al lacului Techirghiol. Staţiunea dispune de cinci baze de tratament în cadrul cărora există numeroase instalaţii (pentru băi calde la vane sau bazine cu apă sărată concentrată provenită din lac, pentru băi calde cu nămol şi pentru împachetări calde cu nămol, pentru aerosoli, hidroterapie);
- Sărata Monteoru (Buzău), staţiune balneoclimaterică, înconjurată de dealuri împădurite şi terase pe care se cultivă viţa de vie, care se bucură de un climat moderat şi dispune de instalaţii pentru electro şi hidroterapie, pentru băi calde cu apă minerală precum şi bazine cu apă minerală în aer liber.
- Balta Albă (Buzău), staţiune balneoclimaterică (la 30 m altitudine), Staţiune balneoclimaterică aşezată pe malul lacului Balta Albă (1.012 ha), cel mai mare liman fluviatil de pe cursul inferior al râului Buzău. Factorii naturali sunt: apa minerală din lac; nămolul sapropelic; bioclimatul de stepă. Din nămolul lacului se produce extractul numit Pelt-Amar, utilizat în produse cosmetice şi preparate medicale. Cura în staţiunea Balta Albă este recomandată în cazul afecţiunilor reumatismale, post-traumatice şi ale sistemului nervos periferic, boli profesionale.
- Lacul Sărat (Brăila), staţiune balneoclimaterică permanentă care funcţionează încă din prima jumătate a sec. XIX. Fundul lacului este acoperit de un nămol terapeutic cu grad foarte ridicat de mineralizare, considerat unul din cele mai valoroase nămoluri sapropelice din România. Lacul Sărat este echipat cu instalaţii pentru tratamentul cu apă şi nămol, aerosoli, electro şi hidroterapie.

Conform datelor furnizate de instituțiile de specialitate, începând cu anul 2010, turismul balnear a înregistrat o evoluție favorabilă la nivelul Regiunii Sud-Est.

Figura nr. 45 Sosiri turişti în structuri de primire turistică în principalele staţiuni balneare ale Regiunii Sud-Est

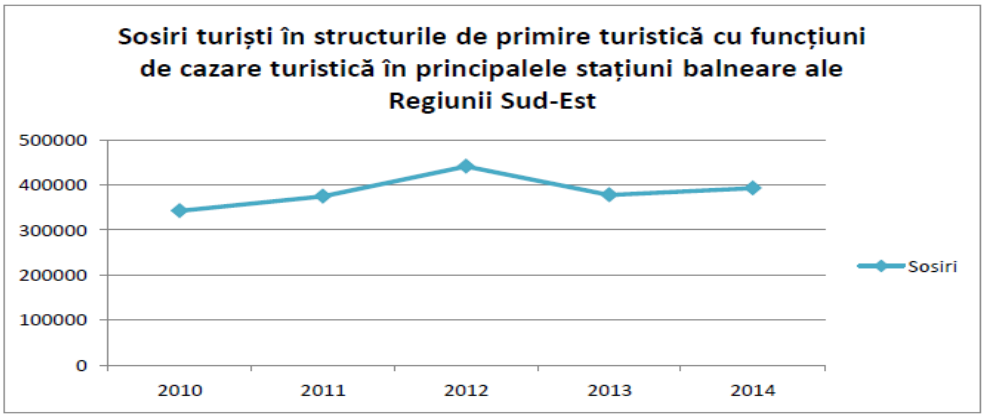

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Figura nr. 46 Înnoptări turiști în structuri de primire turistică în principalele stațiuni balneare ale Regiunii Sud-Est

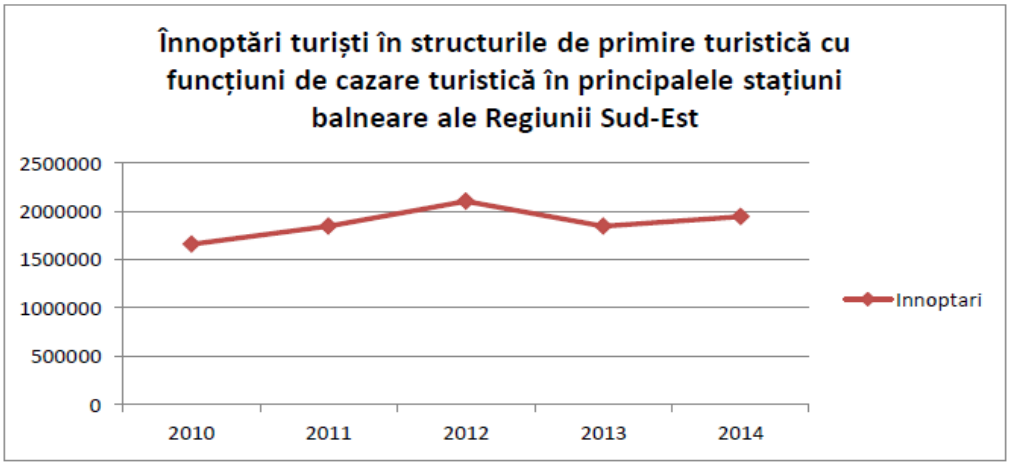

Sursa: Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Judeţul Constanţa este situat la graniţa cu Bulgaria. Cele două ţări dispun de un potenţial turistic deosebit şi deschiderea la Marea Neagră a creat oportunităţi în realizarea unor proiecte comune. "Centrul transfrontalier de dezvoltare turistică Romania – Bulgaria" are ca principal scop, îmbunătăţirea infrastructurii turistice în zona de frontieră şi a afacerilor regionale în vederea creşterii accesibilităţii sistemului informaţional pentru beneficiarii din ambele ţări. De asemenea, proiectul are ca scop perfecţionarea cooperării între instituţiile publice şi cele private din judeţul Constanţa şi districtul Dobrich.

c. Turism de nișă

Printre cele mai intâlnite forme ale turismului de nișă putem aminti: bird watching, foto-safari. În Delta Dunării sunt specii rare care lipsesc din alte zone ale continentului: 30 tipuri de ecosisteme şi 5.429 specii – dintre care 1.839 specii de floră şi 3.590 specii de faună, având în vedere că în Delta Dunării trăiesc 331 specii de păsări de apă care includ cea mai mare parte a populaţiei Europene de pelican comun *(Pelecanus onocrotalus)* şi pelican creţ *(Pelecanus crispus)*, 60% din populaţia mondială de cormoran mic *(Phalacrocorax pygmaeus)* precum şi 50% din populaţia mondială de gâscă cu gât roşu *(Branta ruficollis)* (pe perioada iernii).

În cazul turismului de nișă, singurele condiții pe care trebuie să le îndeplinească întreprinzătorul care abordează această formă de turism sunt:

- să cunoască foarte bine nișa respectivă;
- să vadă în ea o oportunitate de a face business și să-și facă un plan în acest sens;
- să fie el însuși pasionat de acea activitate (această din urma condiție nu este obligatorie).

Viticultura în România este prezentă în toate zonele și la fel cu agricultura poate deveni o importantă sursă de venit, nu numai în economia țării, ci și a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est. În Dobrogea există cea mai întinsă podgorie, cea de la Murfatlar cu peste 3000 ha în jurul localităților Murfatlar,Valul lui Traian, Poarta Alba și Siminoc care se continuă cu Babadag, în nordul lacului Razelm-Sinoe și zona

Histria. Dacă Murfatlarul are o producție estimată la 25 milioane de litri anual, fiind în 2009 producătorul a 23% din producția anuală de vin din România este meritul climatului însorit și dealurilor orientate în permanență spre soare, care favorizează acest lucru și celelalte domenii viticole amintite oferă soiuri si producții semnificative.

Turismul oenologic, ca turism de nișă, poate deveni o importantă sursă de venit pentru cramele și podgoriile existente în Regiunea Sud-Est, ceea ce presupune ca toate cramele, ale căror produse – vinul, mustul, țuica, etc – trebuie să fie cunoscute și bineînțeles vândute, trebuie să își asocieze activitățile promoționale cu organizarea de spații de cazare și de servire a unor produse alimentare specifice zonelor în care se află podgoriile. Acest fapt aduce potențialii turiști la degustări, degustări însotite obligatoriu și de cateva preparate, care să elimine gustul unui sortiment de vin în așteptarea următorului soi. Spațiile de cazare sunt destinate vizitatorilor care conduc automobile și care să se poată bucura și ei de calitatea vinurilor gustate. În cazul în care zona este în apropierea unor monumente istorice, cetăți, biserici fortificate, muzee sau zone de drumeție, se pot organiza și vizite la aceste obiective truistice sau plimbări în aer liber, cu atelaje, sănii în perioada de iarnă sau chiar călare. Aceste activități pot fi urmate de seri gastronomice cu preparate specifice zonei respective.

În acest fel, atracția turismului gastronomic și oenologic își poate găsi potențialii clienți, în special în rândul turiștilor din străinătate dar și în rândul celor care doresc să cunoască binefacerile licorii lui Bachus din România.

Regiunea mai prezintă un cadru propice pentru practicarea **agroturismului**, care a luat amploare în judeţele Buzău (Gura-Teghii, Lopătari, Bisoca, Cătina, Calvini), Tulcea (Delta Dunării) şi Vrancea (Soveja, Lepşa). În momentul de faţă, totuşi dezvoltarea agroturismului rămâne încă limitată: doar 1,4% din capacitatea de cazare turistică în funcţiune se află în structuri clasificate ca pensiuni rurale, care sunt concentrate în judeţele Buzău, Constanţa, Vrancea şi Tulcea.

Potenţialul turistic al regiunii este legat de **patrimoniul cultural**, care cuprinde vestigii istorice, edificii religioase şi culturale, monumente şi muzee.

vii. TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate

Industria tehhnologiei informației și a comunicațiilor, high-tech-ul, nanotehnologiile și industria materialelor avansate cunoaște în prezent o dezvoltare fără precedent. Mai mult, România este recunoscută pe plan internațional pentru forța de muncă bine pregătită în domeniul TIC și pentru dinamica industriei TIC românească.

a. TIC

Tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor (TIC) este denumirea care se oferă unui ansamblu de instrumente şi resurse tehnologice utilizate pentru a comunica şi pentru a crea, difuza, stoca şi gestiona informaţia destinată procesului educativ.

Tehnologia informației și a comunicațiilor este tehnologia necesară pentru prelucrarea (procurarea, procesarea, stocarea, convertirea și transmiterea) informației, în particular prin folosirea computerelor.

Tehnologia informației găsește aplicare pe multiple domenii legate de date și informații, cum ar fi: procesoare, calculatoare, hardware și software, limbaje de programare, structuri de date și altele. Sunt considerate ca făcând parte din largul domeniu IT toate elementele care prelucrează, într-un fel sau altul, date, informații sau cunoștințe.

The Global Information Technology Report 2016 venea cu următoarele precizări:

- La nivel mondial, se face trecerea către o economie digitală;
- Revoluția digitală schimbă natura inovării;
- Organizațiile vor fi nevoite să inoveze continuu prin digitalizare;
- Nevoia de inovare tehnologică în sectorul public și privat este puternic resimțită la nivel mondial.

Tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor (TIC) este un domeniu de specializare inteligentă regăsit la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est datorită centrelor universitare de la nivelul regiunii care oferă specializări TIC, derulează proiecte de cercetare în domeniul TIC, dar și datorită prezenței în municipiul Galați a Parcului de Software. De altfel, tehnologia informației și a comunicațiilor este prezentă în aproape toate activitățile economice și conduce la o dezvoltare accelerată, indiferent de domeniu.

b. High Tech

Termenul high tech reprezintă o abreviere a expresiei high technology care se poate traduce „înaltă tehnologie”. Este vorba despre tehnologia care corespunde nivelului tehnic actual. Deoarece sectorul high tech al economiei uzilizează cele mai noi tehnologii, este considerat ca un factor deosebit al creșterii economice. Această percepție a dus la investiții mari în aceste sector în ultimii ani și o evoluție surprinzătoare a produselor high tech. Produse high tech sunt considerate cele care au un conținut de inovație pe care se bazează aproximativ 3,5 până la 8,5 % din valoarea lor. Prezența în Regiunea de Dezvoltare a Parcului de Software Galați crează premisele dezvoltării unor produse high tech în regiune.

c. Nanotehnologii și materiale avansate

Nanotehnologie este un termen colectiv pentru dezvoltăriile tehnologice la scară nanometrică. În sens larg, nanotehnologia reprezintă orice tehnologie al cărei rezultat finit este de ordin nanometric: particule fine, sinteză chimică, microlitografie avansată, ș.a.m.d. Într-un sens restrâns, nanotehnologia reprezintă orice tehnologie ce se bazează pe abilitatea de a construi structuri complexe respectând specificații la nivel atomic folosindu-se de sinteza mecanică. Structurile nanometrice nu numai că sunt foarte mici, ajungându-se chiar până la scara atomică, dar ele posedă unele proprietăți total deosebite și neașteptate, în comparație cu aceeași substanță luată la nivel macroscopic. La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est funcționează în Universitatea Ovidius din Constanța Institutul pentru Nanotehnologii şi Surse Alternative de Energie – INSAE. Institutul are în componenţa sa următoarele laboratoare şi centre:

- Platforma de cercetare ştiinţifică pentru producere de hidrogen şi biogaz – HyRES - realizat prin Proiectul HyRES, Contract în cadrul Programului CEEX;
- Laboratorul CAD/CAM/CAE – realizat în colaborare cu Rand Worldwide şi IBM;

- Laboratorul de Sisteme Energetice Avansate şi Nanofluide – realizat în colaborare cu Institutul de Cercetări din Karlsruhe şi Academia Chineza de Ştiinţe – Institutul pentru Fizica Solidului din Hefei.
- Laboratorul de Celule de Combustie - realizat prin Proiectul METEORA, Contract în cadrul PNCDI, Programul MENER, Subprogram C3 - Energii Noi şi Regenerabile;
- Centrul de Consultanţă Managerială în Afaceri - a fost înfiinţat în 1997 cu sprijinul USAID de către Washington State University pentru a contribui la dezvoltarea IMM-urilor din regiune.
- Centrul Româno-Rus pentru Nano şi Micro Tehnologii organizat în colaborare cu Universitatea Federală pentru Ştiinţă şi Tehnologie – MISIS, Moscova.

Institutul colaborează cu următoarele laboratoare:

- Laboratorul de Microscopie Electronică, dotat cu echipament modern de microscopie electronică.
- Laboratorul de fizica plasmei, dotat cu instalaţii de producere a plasmei.
- Laboratorul de măsurări galvano-magneto-optice, dotat cu aparate de măsură pentru măsurări şi investigaţii în fizica solidelor.

Ingineria materialelor avansate reprezintă un domeniu de nișă al economiei, cu o dezvoltare rapidă în ultimii ani datorită resurselor limitate. Domeniul cuprinde metode avansate de investigare a materialelor, proiectarea, modelarea și simularea proceselor în ingineria materialelor, tehnologii pentru obținerea materialelor micro și nanostructurale, știința și expertizarea materialelor avansate, etc. În Regiunea de Dezvoltare Sud-Est există atât programe de studii universitare dedicate ingineriei materialelor (Știința materialelor și Informatică aplicată în ingineria materialelor – Universitatea”Dunărea de Jos” Galați), cât și companii care activează în domeniul materialelor avansate. De exemplu, Ceprohart SA are experienta in servicii de cercetare - dezvoltare calificate pentru industria de celuloza si hartie si pentru alte domenii conexe. Produce si comercializeaza sortimente papetare cu utilizari speciale: placi filtrante pentru lichide alimentare, hartii securizate pentru documente de valoare, hartie pentru ambalaj alimentar, hartie de filtru calitativa, hartii electroizolante, hartii si cartoane speciale pentru copiere si imprimare.

Având în vedere aceste realități, TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate a fost propus ca domeniu de specializare inteligentă la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud – Est deoarece:

- Industria TIC este un etalon al creșterii economice în România, reprezentând 6 – 7% din PIB;
- Valoarea adăugată a sectorului este superioară altor sectoare economice și cu un mare potențial de export;
- România se situează pe primul loc în UE în ceea ce priveşte utilizarea serviciilor în bandă largă cu acces ultrarapid;
- Dezvoltarea Parcului de Software Galați;
- Existența în regiune a unor centre de educație și formare cu tradiție în domeniul tehnologiei informației;
- Forță de muncă în domeniu cu potențial înalt de specializare.

Pentru a dezvolta domeniile TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate la nivelul regiunii putem avea diverse direcții de inovare și specializare inteligentă:

- Dezvoltarea de softuri educaționale destinate diverselor niveluri de educație;
- Proiecte de informatizare și flux al documentelor pentru orașe inteligente;
- Interconectarea pe cadru de interoperabilitate a bazelor de date din instituții;
- Integrarea și implementarea unui sistem de telecomunicații în domeniul transporturilor navale;
- Programe de informarea continuă a utilizatorilor de servicii de internet cu privire la atacurile cibernetice;
- Programe de conștientizare a beneficiilor adoptării soluțiilor tip SMART în comunitate și plus valoarea adusă de acestea (SMART city solutions, SMART education, SMART government);
- Implementarea unor softuri specializate domeniului agricol, industriei alimentare, industriei navale, industriei confecțiilor etc.

2. Guvernarea regională: asigurarea participării și a asumării

La nivel național, principalii parteneri instituționali, care funcționează ca structuri decizionale și administrative și care au responsabilități directe în procesul de dezvoltare regională sunt Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene și Consiliul Național pentru Dezvoltare Regională.

La nivel regional, principalele structuri cu rol în dezvoltare regională sunt:

- Consiliile pentru Dezvoltare Regională
- Agenţiile pentru Dezvoltare Regională

Consorțiul Regional de Inovare și rolul său în contextul guvernării regionale

Structura partenerială, propusă pentru coordonarea guvernării Documentului Cadru Regional/Strategiei de Specializare Inteligentă Sud-Est în perioada 2014-2020 se va numi Consorţiu Regional de Inovare.

Consorțiul Regional de Inovare (CRI) este o structură consultativă, fără personalitate juridică, coordonată de către Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est, formată din reprezentanți ai mediului academic, de cercetare, întreprinderi inovative, autorități publice și societatea civilă, cu rol în avizarea și monitorizarea RIS3 la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, avizarea documentului cadru regional elaborat pentru programarea finanțării din Axa 1-Promovarea transferului tehnologic, Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020, avizarea portofoliului de proiecte prioritare ale RIS3 la nivelul fiecărei regiuni, analiza și prioritizarea proiectelor destinate structurilor de inovare și transfer tehnologic, conform Axa 1, POR 2014-2020. **Numărul membrilor Consorțiului Regional de Inovare este de maximum 46 de persoane.**

Rolul Consorțiului Regional de Inovare este de a:

- oferi feed-back privind structura și mixul de politici inclus în RIS3 Sud-Est;
- aviza Strategia de Specializare Inteligentă Sud-Est în perioada 2014-2020 (RIS3 Sud-Est);
- aviza Documentul Cadru Regional elaborat pentru programarea finanțării din Axa 1, POR 2014-2020;
- aviza portofoliul de proiecte prioritare ale RIS3 Sud-Est;
- analiza și prioritiza proiectele destinate structurilor de inovare și transfer tehnologic, conform Axa 1, POR 2014-2020;
- propune declanșarea eventualelor procese de actualizare/revizuire a RIS3 Sud-Est;
- contribui la identificarea surselor de informații necesare pentru monitorizarea și evaluarea RIS3 Sud-Est;
- propune eventuale modificari structurale și legislative;
- propune și monitoriza inițiativele de cooperare interregională;
- aviza rapoartele anuale de implementare ale RIS3 Sud-Est;
- identifica și atrage surse de finanțare pentru studiile de evaluare necesare RIS3 Sud-Est.

Atribuțiile Consorțiului Regional de Inovare și ale membrilor acestuia sunt stabilite în conformitate cu prevederile Metodologiei pentru elaborarea Documentului Cadru pentru Strategia de Cercetare și Inovare Regională pentru Specializare Inteligentă, emis de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) în 29.06.2016, Mecanismul de implementare pentru Axa Prioritară 1 Promovarea Transferului Tehnologic, Programul Operațional Regional 2014-2020, emis de MDRAP în 08.06.2016:

- participă și furnizează puncte de vedere, propuneri şi observații în procesul de consultări privind elaborarea și actualizarea RIS3 Sud-Est;
- avizează Documentul Cadru Regional elaborat pentru programarea finanțării din Axa 1, POR 2014-2020;
- analizează portofoliul de proiecte prioritare ale RIS3 Sud-Est;
- monitorizează strategia RIS3 și modul în care este implementată la nivel regional;
- contribuie la identificarea surselor de informații necesare pentru monitorizarea RIS3 la Sud-Est;
- oferă informații cu privire la proiectele implementate la nivelul regiunii de dezvoltare în conformitate cu prioritățile RIS3;
- propune eventuale modificări structurale și legislative necesare pentru implementarea RIS3 Sud-Est;
- informează conducerea instituţiei pe care o reprezintă cu privire la sarcinile şi activităţile desfăşurate în cadrul CRI şi se asigurară că poziţia sa în raport cu hotărârile, documentele dezbătute sau elaborate în cadrul CRI, este coerentă cu punctul de vedere oficial al instituţiei/organizaţiei pe care o reprezintă în cadrul CRI;
- diseminează către alte instituţii şi organizaţii cu care se află în raporturi instituţionale informaţiile relevante referitoare la activitatea Consorţiului Regional, prioritățile şi măsurile din RIS3 Sud-Est;

3. Elaborarea unei viziuni globale pentru viitorul regiunii

Viziunea de specializare inteligentă a Regiunii Sud-Est, care este creată pentru un orizont de timp determinat, are rolul de a oferi contextul general pentru factorii de decizie de la nivel regional, prin care aceștia își pot planifica acțiunile de dezvoltare viitoare, utilizând instrumente și tehnici adecvate, care să orienteze eforturile de dezvotare către acele domenii identificate ca având potențial de inovare la nivel regional.

Scenariile de dezvoltare analizate pentru Regiunea Sud-Est, reprezintă punctul de plecare pentru elaborarea unei viziuni adecvate în domeniul specializării inteligente, care are rolul de a fundamenta prioritățile de inovare propuse, respectiv obiectivele specifice asociate acestora.

Acestă viziune își propune crearea unui scenariu de viitor al regiunii, care să prezinte rolul și poziția acesteia în viitor. Viziunea trebuie să fie suficent de largă pentru a încadra priorități realiste și metode specifice de dezvoltare, pentru reînnoirea economică și transformarea regiunii.

În crearea viziunii de specializare inteligentă a Regiunii Sud-Est s-a plecat de la analiza și adoptarea uneia dintre cele trei categorii de scenarii:

- Dezvoltarea pe baza avantajelor actuale (testarea rezultatelor ştiinţei, aplicarea tehnologiei de ultimă generaţie sau un mix între acestea);
- Transformarea socio-economică (prin reconversie, identificarea de noi frontiere);
- Recuperarea decalajelor: prin crearea unor capacităţi/abilităţi bazate pe cunoaştere.

Scenariu de dezvoltare	Prezentare scenariu de dezvoltare
Dezvoltarea pe baza avantajelor actuale (testarea rezultatelor ştiinţei, aplicarea tehnologiei de ultimă generaţie sau un mix între acestea)	Scenariul nr. 1 prezintă potențialul de dezvoltare al regiunii plecând de la stadiul actual al diversificării ramurilor economice și valorificarea la maximum a abilităților curente ale forței de muncă prezente în această regiune, aducând în plus și cele mai noi tehnologii ale momentului, pentru a spori nivelul de inovație și a crea o bază pe care se poate clădi pentru generațiile următoare.
Transformarea socio-economică (prin reconversie, identificarea de noi frontiere)	Cel de-al 2 scenariu presupune o diversificare a dezvoltării economice pentru Regiunea Sud-Est prin identifcarea de noi oportunități economice atât din partea mediului de afaceri, cât și din partea forței de muncă. Transformarea resurselor regiunii în produse și servicii cu valoare adăugată ridicată va produce efecte pozitive și asupra întregii regiuni, aducând un nivel de competitivitate la scară europeană și mondială. Regiunea poate în acest fel să își asigure o sustenabilitate socio-economică la nivel național crescând nivelul PIB-ului/locuitor și aducând prosperitate pe termen lung.
Recuperarea decalajelor: prin crearea unor capacităţi/abilităţi bazate pe cunoaştere	Scenariul nr. 3 are ca țintă reducerea diferențelor de dezvoltare din cadrul regiunii prin recuperarea decalajelor față de alte regiuni de dezvoltare ale României, bazându-se

Scenariu de dezvoltare	Prezentare scenariu de dezvoltare
	în primul rând pe dobândirea de noi abilități pentru forța de munca din Regiunea Sud-Est. Abilitățile bazate pe cunoaștere ale forței de muncă din alte regiuni constituie un factor determinant pentru decalajele de dezvoltare socio-economică față de Regiunea Sud-Est

Selectarea scenariului de dezvoltare la nivelul regiunii

Luând în considerare cele trei scenarii care ar putea fi adoptate pentru dezvoltarea inteligentă a Regiunii Sud-Est prezentate anterior, precum și o serie de factori care condiționează implementarea acestei strategii la nivel regional (precum nivelul actual de dezvoltare a regiunii, aplicabilitatea scenariului la nivelul regiunii, perioada de timp propusă pentru implementarea inițiativelor din strategie), s-a identificat, pe baza informațiilor din tabelul următor, cel mai potrivit scenariu de dezvoltare pentru Regiunea Sud-Est.

Pentru a putea măsura gradul de relevanță al fiecărui factor care influențează dezvoltarea regiunii, a fost utilizată o scală de la 1-3, unde 1 – puțin relevant, 2 - relevant într-o oarecare măsură, iar 3 – foarte relevant.

Scenariu de dezvoltare	Nivelul actual de dezvoltare a regiunii	Aplicabilitatea scenariului	Perioada de timp vizată	Relevanța scenariului
Dezvoltarea pe baza avantajelor actuale (testarea rezultatelor ştiinţei, aplicarea tehnologiei de ultimă generaţie sau un mix între acestea)	1	3	2	6
Transformarea socio-economică (prin reconversie, identificarea de noi frontiere)	1	1	1	3
Recuperarea decalajelor: prin crearea unor capacităţi/abilităţi bazate pe cunoaştere	1	2	2	5

Astfel, scenariul propus pentru Regiunea Sud-Est are în vedere dezvoltarea regiunii pe baza avantajelor actuale, cu precizarea că se recomandă realizarea unor inițiative integrate prin implicarea tuturor categoriilor de actori relevanți la nivel regional, care să valorifice avantajale competitive ale regiunii și care să orienteze acțiunile la nivel teritorial către acele domenii considerate că aduc un plus de valoare activității economice din regiune.

Potenţialul existent în sectoarele economice ale regiunii

Luând în considerare potențialul existent în sectoarele economice ale regiunii și pentru a prezenta scenariul de dezvoltare considerat optim pentru Regiunea Sud-Est, va fi prezentat în cele ce urmează scenariul de dezvoltare al regiunii din perspectiva economică, socio-demografică și de cercetare, considerând inițiativele ce urmează a fi implementate în direcția specializării inteligente. Scenariul previzionat vizează anul 2023 și își propune să prezinte obiective realiste, previziunile de dezvoltare fiind fundamentate de analiza trendului determinat de evoluția valorilor indicatorilor socio-economici, analizate până la ultimul an disponibil și de impactul previzionat al implementării strategiei.

Pentru stabilirea obiectivelor previzionate pentru anul 2023 a fost luate în considerare caracteristicile regiunii și potențialul său de dezvoltare, evoluția indicatorilor în timp fiind previzionată în mod realist, urmărind același trend de dezvoltare ca cel al ultimilor ani analizați.

Astfel, în cele ce urmează este prezentat scenariul de dezvoltare pentru Regiunea Sud-Est pentru următorii ani.

Indicatori analizați	Situația curentă	Situația previzionată pentru 2023
PIB	La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, valoarea Produsului Intern Brut (PIB), exprimată în milioane lei, era de 75.239,3 milioane lei în 2014, ceea ce reprezintă 11,26% din PIB al României și aproximativ 0,12% din PIB al UE 28. Regiunea Sud-Est se plasează pe poziția patru din punct de vedere al PIB regional, nivelul înregistrat în anul 2014 fiind de 2,3 ori mai mic decât valoarea PIB-ului din Regiunea București-Ilfov, cea mai dezvoltată dintre cele opt regiuni ale țării.	Dezvoltarea economică a Regiunii Sud-Est este sprijinită inclusiv prin orientarea inițiativelor regionale către domeniile cercetare-dezvoltare. Concentrarea planului de acțiuni și a investițiilor la nivelul domeniilor cu potențial de specializare propus la nivelul strategiei, va contribui la creșterea importanței activităților CDI în economia regiunii. Prin implementarea măsurilor și acțiunilor propuse prin prezenta strategie, se previzionează că la nivelul anului 2023, PIB-ul regiunii va înregistra o creștere de aproximativ 30% din valoarea regiunii la nivelul anului 2015.
Unităţi locale active	Din punct de vedere al numărului de unități locale active**,** Regiunea Sud-Est se clasează pe locul patru la nivel național, cu un număr total de 59.845 de unităţi locale active. Domeniile de activitate la nivelul cărora se regăsesc cele mai multe unităţi locale active în anul 2015 în Regiunea Sud-Est sunt: Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul; repararea autovehiculelor şi motocicletelor (22.529), Industria prelucrătoare (5.509) şi Transport şi depozitare (5.405).	O creștere economică reală și sustenabilă este generată de existența unei continuități a investițiilor în domeniile competitive la nivel regional. Se dorește ca unitățile locale active să contribuie la procesul de dezvoltare a cercetării, dezvoltării, inovării, într-un mediu mai susținut și continuu, motiv pentru care prezența acestora la nivelul Regiunii Sud-Est reprezintă un factor important pentru creșterea competitivității regionale. În urma implementării inițiativelor propuse prin prezenta strategie, la nivelul anului 2023, numărul unităților locale active va crește cu

Indicatori analizați	Situația curentă	Situația previzionată pentru 2023
		aproximativ 8% față de valoarea înregistrată în anul 2015.
Întreprinderi inovatoare	În Regiunea Sud–Est, numărul întreprinderilor inovatoare a scăzut de la 1.108 în anul 2012, la doar 560 în anul 2014. Potrivit studiului Inobarometru 2011, Regiunea Sud-Est avea un grad de inovare de 28,84%, situându-se la nivel național pe locul 5.	Numărul întreprinderilor inovatoare existent la nivelul Regiunii Sud-Est constituie o condiționalitate importantă pentru ca regiunea să devină inovativă, competitivă și bazată pe cunoaștere. Din acest considerent și având în vedere și evoluția indicatorului privind numărul de întreprinderi inovatoare la nivelul Regiunii Sud-Est în perioada analizată, se previzionează ca valoarea acestui indicator să crească de aproximativ 4 ori față de valoarea înregistrată în anul 2014.
Cheltuieli cu activitatea CDI	În Regiunea Sud–Est, în perioada 2010–2015, cheltuielile cu activitatea de cercetare–dezvoltare au scăzut de la 89.095 mii lei în 2010 la doar 63.871 mii lei în anul 2015. De altfel, Regiunea Sud-Est este regiunea cu cele mai mici cheltuieli de cercetare–dezvoltare din România. Printre principalele explicații ale acestei situații, care se pot indentifica fără a face o analiză detaliată a factorilor cauzali, se numără: numărul redus al instituțiilor al căror obiect principal este activitatea de cercetare – dezvoltare, numărul mic de cercetători și personal implicat în activități de cercetare, numărul redus al competițiilor pentru obținerea finanțării activităților de cercetare, interesul scăzut al firmelor din mediul de afaceri din regiune pentru activități de cercetare – dezvoltare.	Pentru ca regiunea să devină mai competitivă la nivel național și european și să întegistreze un grad de inovare mai mare, este necesar ca aceasta să își crească cheltuielile cu activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare în perioada următoare. Așa cum a fost demonstrat în analiza socio-economică efectuată, există o intercondiționalitate directă între creșterea cheltuielilor cu activitatea de CDI la nivelul regiunii și creșterea PIB-ului pe locuitor la nivel regional. Astfel, în urma implementării inițiativelor propuse prin strategie, la nivelul anului 2023, valoare activităților de cercetare, dezvoltare, inovare se dorește să înregistreze o valoare de două ori mai mare față de valoarea înregistrată în anul 2015.
Forța de muncă	Regiunea de Dezvoltare Sud-Est se clasa pe locul șase la nivelul anului 2015 din punct de vedere al ratei de ocupare a resurselor umane (62,8%), înregistrând valori mai mari doar comparativ cu regiunile Nord-Est (57,6%) și Sud Muntenia (59,6%). De asemenea, în intervalul de timp analizat, rata de ocupare a resurselor de muncă la nivelul Regiunii Sud-Est a manifestat	Implementarea inițiativelor specifice procesului de specializare inteligentă a regiunii Sud-Est va influența, într-o anumită măsură, evoluția indicatorilor socio-demografici referitori la rata de ocupare a rersurelor umane. Luând în considerare contribuția procesului de specializare inteligentă la dezvoltarea economică a regiunii Sud-Est, rata de ocupare a resurselor umane la nivelul anului 2023 se previzionează a fi caracterizată de o creștere cu

Indicatori analizați	Situația curentă	Situația previzionată pentru 2023
	același trend pozitiv înregistrat la nivel național, crescând cu 9,5 procente în anul 2015 față de anul 2010.	peste 25% față de valoarea înregistrată în anul 2015.
Număr de cercetători	La nivelul regiunii Sud-Est, numărul cercetătorilor în perioada 2010–2015 a crescut de la 1.302 cercetători la 1.364 persoane. În ceea ce privește numărul de tehnicieni și asimilați din cercetare-dezvoltare, în Regiunea Sud-Est se poate observa un trend ușor descendent între 2010 și 2014, cu o ușoară creștere în anul 2015 când a fost înregistrat un număr de 209 salariați. Interesant este faptul că numărul altor categorii de salariați din cercetare–dezvoltare din Regiunea Sud–Est s-a triplat între anii 2010 -2015, de la 142 de persoane în 2010 la 450 în anul 2015.	Impactul implementării procesului de inovare la nivel regional poate avea un efect ușor pozitiv asupra indicatorului raportat la numărul de cercetători înregistrați la nivel regional. Această evoluție este susținută și de creșterea puțin sesizabilă a numărului de cercetători în orizontul de timp analizat. Astfel, în urma implementării inițiativelor propuse prin strategie, la nivelul anului 2023, numărul de cercetări înregistrați la nivelul Regiunii Sud-Est va crește cu aproximativ 10% față de valoarea înregistrată în anul 2015.

Cele mai relevante aspecte referitoare la dezvoltarea viitoare a Regiunii Sud-Est sunt listate în cele ce urmează:

- Aspecte referitoare la situația economiei la nivel regional: este important ca în viitor să se acorde o atenție specifică inițiativelor de cooperare între diferitele categorii de actori cheie teritoriali, astfel încât să se creeze baza pentru asigurarea succesului strategiei de inovare a Regiunii Sud-Est, din perspectiva economică a teritoriului vizat. De asemenea, un accent deosebit ar trebui acordat și vizibilității și promovării inițiativelor și oportunităților de investiții existente pentru mediul privat din regiune. În acest sens, o continuitate a investițiilor în domeniile competitive și inovatoare la nivel regional este binevenită, întrucât sprijinirea potențialilor investitori în regiune ar trebui fidelizată și realizată în mod continuu, prin mecanisme și instrumente transparente gestionate în mod corespunzător de entitățile decizionale din regiune.
- Aspecte referitoare la situația socio-demografică a regiunii: după cum poate fi observat din analiza socio-economică a contextului Regiunii Sud-Est, activitățile de cercetare, dezvoltare, inovare de la nivelul regiunii nu dețin o pondere semnificativă în mediul public sau privat, luând în considerare faptul că aceste activități se adresează unui grup specializat și limitat de forță de muncă din regiune. Cu toate acestea, domeniul CDI poate avea un impact considerabil la nivelul regiunii, mai ales din perspectiva realizării unor activități conexe domeniului CDI (furnizare de materie primă pentru domeniul CDI, transpunerea rezultatelor din cercetare în prototipuri, proiecte pilot, etc), care să susțină o dezvoltare integrată și care să consolideze și să accentueze o cooperare multidirecțională între mediul academic, mediul privat, mediul public și societatea civilă.

Viziunea strategiei de specializare inteligentă și obiectivul general al acesteia

Regiunea Sud-Est valorifică oportunitățile economice și sociale specifice teritoriului și asigură cadrul optim pentru dezvoltarea unor inițiative parteneriale, prin implicarea reprezentanților helix-ului cvadruplu (mediul academic, mediul public, mediul privat, societatea civilă), astfel încât la nivel regional să fie implementate acțiuni integrate de specializare inteligentă în domeniile specifice, care să determine pe termen mediu și lung o creștere reală a competitivității regiunii.

Obiectivul general al Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud-Est este reprezentat de asigurarea unui cadru favorabil actorilor cheie din regiune care, prin dezvoltarea unor inițiative concrete de acțiune în domeniile de specializare inteligentă, să producă un impact pozitiv în raport cu dezvoltarea sustenabilă a regiunii.

Pentru ca viziunea de dezvoltare inteligentă a Regiunii Sud-Est să poată fi îndeplinită, iar impactul acesteia să fie propagat la nivel teritorial, trebuie luate în considerare o serie de ipoteze care pot influența și condiționa realizarea obiectivului propus, precum:

- Creșterea gradului de motivare a forței de muncă implicată în desfășurarea activitităților de cercetare, dezvoltare, inovare la nivelul regiunii;
- Promovarea rezultatelor activităților de cercetare și încurajarea punerii în practică a soluțiilor dezvoltate, prin implicarea în special a mediului academic și mediului privat;
- Constituirea de parteneriate operaționale, durabile, în domeniile de specializare inteligentă prin implicarea helix-ului cvadruplu (mediul academic, mediul public, mediul privat, societatea civilă);
- Încurajarea entităților publice și private în susținerea creșterii cheltuielilor pentru activitățile de cercetare, dezvoltare, inovare;
- Stabilirea și promovarea unor facilități fiscale pentru reprezentanții mediului privat care desfășoară activități de CDI.

4. Identificarea priorităților

Identificarea priorităților la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est a fost realizată printr-un proces de analiză detaliată a activităților întreprinse anterior în procesul de stabilire a domeniilor prioritare de specializare inteligentă din regiune. Astfel, atenția a fost concentrată pe un număr restrâns de priorități de cercetare–dezvoltare și inovare, validate de activitatea de descoperire antreprenorială desfășurată în cadrul contractului. Aceste priorități vor fi ariile în care regiunea poate efectiv să exceleze. Prioritățile au fost stabilite având în vedere noțiunea de inovare considerată în sens larg, nu doar în sensul unor produse absolut noi, cât și în sensul de noi procese, noi industrii, inovarea socială, modele noi de business și practici de afaceri.

În contextul acestui obiectiv general al strategiei, au fost definite mai multe priorități strategice care să susțină, prin obiective specifice, concrete și realizabile, implementarea acesteia. Acestea au fost împărțite în priorități transversale și priorități adresate domeniilor de specializare inteligentă.

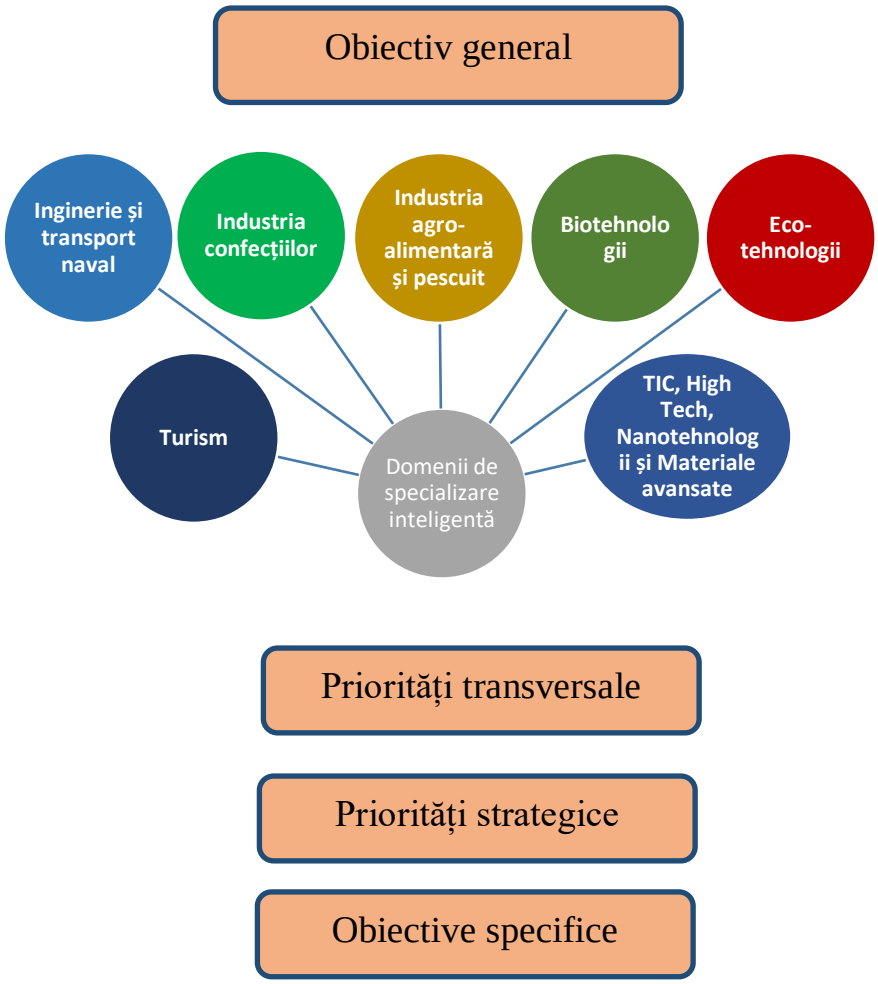

Prioritățile transversale sunt:

1. Susținerea aplicării tehnologiilor generice esențiale (Key Enabling Technologies – KET) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă;
2. Susținerea implementării tehnologiei informației și comunicării (TIC) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă;
3. Susținerea întreprinderilor care desfășoară activități de cercetare – dezvoltare și inovare;
4. Susținerea clusterelor inovative;
5. Dezvoltarea capitalului uman implicat în activități CDI.

Priorități pe domenii de specializare inteligentă (priorități strategice):

1. Reducerea poluării mediului prin utilizarea biotehnologiilor;
2. Creșterea calității și cantității produselor alimentare prin biotehnologii agro-alimentare;
3. Susținerea adoptării de soluții de tip SMART CITY la nivelul regiunii;
4. Soluții inovative în construcția și reparația de nave, cu impact minim asupra mediului;
5. Digitalizarea porturilor și transportului naval și reducerea impactului nociv asupra mediului;
6. Susținerea cercetării-dezvoltării și inovării în vederea valorificării surselor de energie alternativă;
7. Investiții în eco-tehnologii pentru reducerea poluării mediului;
8. Soluții inovative de promovare a turismului;
9. Susținerea inovației de produs și de proces în industria confecțiilor.

În vederea asigurării consonanței între obiectivul general al strategiei și prioritățile de specializare inteligentă definite, au fost identificate mai multe obiective specifice, aplicabile la nivelul tuturor priorităților identificate:

Obiective specifice

1. Creșterea ponderii cheltuielilor cu activitatea de cercetare – dezvoltare și inovare în PIB regional;
2. Creșterea numărului parteneriatelor public-private care să desfășoare activități CDI;
3. Creșterea numărului personalului implicat în activități CDI de la nivelul entităților care desfășoară activități CDI;
4. Crearea unor mecanisme care să faciliteze transferul rezultatelor CDI către potențiali utilizatori: agenți economici, instituții publice, ONG-uri, etc.
5. Creșterea numărului entităților care aplică tehnologiilor generice esențiale în activitatea desfășurată.

În cele ce urmează, vor fi descrise prioritățile transversale și cele identificate pe domeniile de specializare inteligentă propuse în cadrul Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, acestea fiind concretizate într-o serie de măsuri specifice.

*****

Prioritatea strategică 1. Reducerea poluării mediului prin utilizarea biotehnologiilor

Biotehnologiile asigură o diversificare și o creștere rapidă a necesarului de alimente, energie, compuși farmacologic activi prin biovalorificarea deșeurilor organice, cu impact semnificativ pe termen lung asupra creșterii calității vieții și protejării mediului înconjurător. Astfel, principalul obiectiv al biotehnologiilor îl reprezintă dezvoltarea de metode, mijloace și produse biotehnologice pentru creșterea calității și cantității bioresurselor în contextul schimbărilor climatice și a necesarului în creștere de produse alimentare de calitate. Biotehnologiile au un impact pozitiv asupra mediului, în același timp contribuind și la creșterea economică a unei regiuni.

Dezvoltarea biotehnologiilor va determina schimbări fundamentale în domeniul agro-alimentar, atât de necesare pentru protecția mediului. Astfel prin tehnologia manipulării materialului genetic se anticipează o cale de realizare de recolte mai bogate prin transferul genelor fixatoare de azot la plantele de interes major din punct de vedere al alimentaţiei. Biotehnologiile mediului reprezintă un nou mod de a evalua și de a rezolva probleme de mediu apărute. Tratarea poluării ca rezultat al unui mod inadecvat de utilizare a resurselor va presupune găsirea unor soluţii optime pentru reciclarea şi reutilizarea deşeurilor, determinând, astfel, atât reducerea gradului de poluare, cât şi creşterea profiturilor.

*****

Prioritatea strategică 2. Creșterea calității și cantității produselor alimentare prin biotehnologii agro-alimentare

Una dintre provocările agriculturii românești o reprezintă adaptarea la noile tehnologii și adoptarea de practici inovatoare, iar fondurile necesare pot fi obținute prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020. Conceptul de Parteneriat pentru Inovare în agricultură este strâns legat de Strategia Europa 2020 a Comisiei Europene, documentul prin care Comisia subliniază rolul cercetării și inovării ca elemente cheie în procesul de adaptare al Uniunii Europene la provocările viitorului. În acest context strategia de dezvoltare a agriculturii la nivelul Regiunii Sud-Est ar trebui să ia în considerare rolul inovării ca element indispensabil în procesul de dezvoltare regională și de obținere a avantajului competitiv.

Îmbunătățirea performanței sectorului agricol, prin afaceri inovatoare, va avea efecte pozitive asupra stabilității micro și macroeconomice, va contribui la asigurarea unui echilibru între consumul alimentar și securitatea agroalimentară, la creșterea ponderii exploatațiilor agricole comerciale și la generarea de locuri de muncă, inclusiv la absorbția surplusului de forță de muncă din agricultură.

Susținerea specializării inteligente trebuie realizată printr-un set de instrumente care acoperă întreg spectrul de activități creative, de la idee la piață, și punerea în valoare a colaborării și parteneriatelor între actori diverși. Unul dintre domeniile de specializare inteligentă pentru ciclul strategic 2014-2020, identificat pe baza potențialului științific și comercial, este bioeconomia, domeniu care beneficiază de potențialul uriaș al agriculturii românești, în contextul unei industrii alimentare locale tot mai active și cu standarde în creștere și al unor tendințe globale, cum este cererea ridicată de produse alimentare. Specializarea inteligentă presupune un efort complex de explorare și selectare a unor domenii de investiție prioritare, cu potențial economic și inovator.

*****

Prioritatea strategică 3. Susținerea adoptării de soluții de tip SMART CITY la nivelul regiunii

Orașele SMART, sau inteligente, înseamnă orașe mai plăcute, mai inclusive și în care tehnologia nu este un lux, ci simplifică existența locuitorilor și a administrației publice locale. Smart și Tehnologizat înseamnă mai educat, mai sănătos, mai puțin costisitor, mai implicat în tot ceea ce înseamnă procesul de administrație publică, mai multe oportunități pentru mediul de afaceri și cetățeni, beneficii care se traduc pe îmbunătățirea calității vieții – o interacțiune mai ușoară și prietenoasă a oamenilor cu orașul, cu mediul, cu semenii și orientat către un viitor susținut de tehnologii inteligente integrate. Conceptul merge dincolo de relaționarea dintre cetățeni și furnizorii de servicii publice și oferă instrumentele ce încurajează cetățenii să fie mai activi și mai participativi în viața comunității. De exemplu, să ofere un feedback despre starea șoselelor, să adopte un stil de viață mai sănătos sau să participe, ca voluntari, la diverse activități sociale. În felul acesta, un Smart City va fi un loc mai atractiv pentru a locui, a munci și a se recrea.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, municipiul Constanța va beneficia de soluții de tip SMART care constau în soluții de parcare inteligentă și de iluminat stradal având la bază tehnologia LED, un stâlp dotat cu multiple componente, printre care se numără o priză pentru încărcarea autovehiculelor electrice și senzori pentru monitorizarea mediului, dar și internet wi-fi gratuit. De altfel, faptul că la nivelul regiunii se află și un parc de software la Galați crează premisele dezvoltării de parteneriate în vederea identificării, dezvoltării și implementării celor mai bune soluții SMART în regiune.

*****

Prioritatea strategică 4. Soluții inovative în construcția și reparația de nave, cu impact minim asupra mediului

Regiunea de Dezvoltare Sud–Est are un potențial deosebit de dezvoltare prin intermediul domeniului industriei navale. În acest domeniu, o importanță majore o are activitatea de construcție și reparație de nave unde au avut loc numeroase investiții în ultimii ani. În regiune există cele mai importante șantiere navale din România la Constanța, Midia, Mangalia, Brăila, Galați și Tulcea. Lunga tradiție de construcții navale a condus la dezvoltarea de programe educaționale care oferă specialiști cu o înaltă calificare, o activitate de cercetare susţinută și un design calificat. Șantierele navale din România sunt în general specializate în construcția de nave pentru transportul de marfă. Principalele tipuri de nave construite aici sunt vrachierele, nave cu tancuri de marfă, nave de marfă, nave de pescuit, remorci maritime, împingătoare și barje. Profesionalismul constructorilor de nave români este recunoscut la nivel internațional, România fiind destinația preferată pentru producția de nave tehnice și comerciale din Europa. În același timp, industria orizontală cunoaște în ultimii ani o dinamică spectaculoasă ce susține performanța șantierelor navale. Toate aceste argumente demonstrează necesitatea specializării inteligente a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est în domeniul industriei navale și importanța prioritizării subdomeniului construcțiilor și reparațiilor de nave.

*****

Prioritatea strategică 5. Digitalizarea porturilor și transportului naval și reducerea impactului nociv asupra mediului

Porturile și transportul naval sunt esențiale pentru afacerile europene din domeniul transporturilor, pentru competitivitatea Europei, având și un potențial imens de creare de locuri de muncă și atragere a investițiilor. Porturile Europei sunt punctele de tranzit către continentul european. 74% din mărfurile extracomunitare sunt transportate prin intermediul porturilor. Acestea sunt la fel de importante pentru comerțul intraeuropean. În fiecare an trec prin porturi 37 % din traficul de mărfuri din interiorul UE și 385 de milioane de pasageri.

Digitalizarea porturilor este o prioritate a regiunii deoarece, potrivit Comisiei Europene, porturile Europei se confruntă cu 3 provocări majore:

- Până în 2030 este prevăzută o creștere cu 50% a mărfurilor manipulate în porturile UE. Această creștere este o oportunitate pentru creșterea economică și mai multe locuri de muncă: Comisia Europeană a estimat că, până în 2030, în porturi pot fi create între 110.000 și 165.000 de noi locuri

de muncă. Totuși, porturile Europei trebuie să se adapteze pentru a face față unei creșteri a traficului.

- Natura activității comerciale este în schimbare.
- Există decalaje de performanță foarte semnificative între porturile Europei. În prezent, trei din cele mai bune porturile europene, Anvers, Hamburg și Rotterdam reprezintă o cincime din toate mărfurile care sosesc în Europa pe mare. Decalajul de performanță produce ineficiențe enorme — distanțe mai lungi, deturnări ale traficului, călătorii mai lungi pe mare și pe uscat și, în cele din urmă, mai multe emisii din transport și mai multă aglomerare în detrimentul cetățenilor UE și a economiei. În cazul în care nu se iau măsuri, acest lucru se va agrava pe măsură ce traficul crește.

În contextul creșterii accelerate a mărfurilor manipulate în porturi, direcția digitalizării transporturilor navale este absolut necesară. Cu atât mai mult cu cât competitivitatea, decarbonizarea și digitizarea reprezintă principiile directoare aflate la baza politicii UE în domeniul transportului maritim până în 2020 și ulterior. Prin aceste principii se urmărește garantarea faptului că transportul maritim rămâne o modalitate atractivă pentru transportul de bunuri și de persoane, devenind chiar mai ecologic. De asemenea, acesta ar trebui să fie un catalizator pentru investiții și inovare.

*****

Prioritatea strategică 6. Susținerea cercetării-dezvoltării și inovării în vederea valorificării surselor de energie alternativă

Sursele regenerabile de energie (energia eoliană, energia solară, energia hidroelectrică, energia oceanelor, energia geotermală, biomasa și biocombustibilii) constituie alternative la combustibilii fosili care contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, la diversificarea ofertei de energie și la reducerea dependenței de piețele volatile și lipsite de fiabilitate ale combustibililor fosili, în special de petrol și gaze. Legislația Uniunii Europene privind promovarea surselor regenerabile a evoluat în mod semnificativ în ultimii ani. In prezent exista multe surse de energie care sunt regenerabile și prietenoase cu mediul. Acestea sunt mai "curate" și cu siguranță mai ieftine. În România de exemplu, energia solară este folosită în scopul producerii de energie termică pentru prepararea apei calde de consum în perioada caldă. În mai multe localități există deja case solare. Casele pasive sunt un nou concept care atrage tot mai mult

În Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, Dobrogea a devenit cel mai mare parc eolian din Europa Centrală și de Est, județul Constanța fiind împânzit cu sute de turbine, ce au o putere de 2,5MW, în zone precum

Cogealac, Fântânele, Peștera, Independența, Chirnogeni, Siliștea, Târgușor, Crucea. Unul dintre cele mai mari parcuri eoliene funcționale din județul Constanța este în zona Cogealac-Fântânele, cu 240 de turbine și o capacitate totală instalată de 600 MW, în condițiile în care un reactor al Centralei Nucleare-Electrice Cernavodă are puterea electrică de circa 700 MW.

*****

Prioritatea strategică 7. Investiții în eco-tehnologii pentru reducerea poluării mediului

Transformarea economiilor noastre din economii liniare în economii circulare (circular economy) oferă oportunitatea de a le reinventa și de a le face mai durabile și mai competitive. Acest lucru va stimula investițiile și va aduce beneficii atât pe termen scurt, cât și pe termen lung pentru economie, mediu și cetățeni deopotrivă. În România, utilizarea eficientă a resurselor este scăzută și economia circulară rămâne slab dezvoltată. Alături de Bulgaria și Estonia, „productivitatea resurselor" (eficiența economiei în a utiliza resurse materiale pentru a produce bogăție) a fost cea mai scăzută din UE în 2015, situându-se la 0,31 EUR/kg comparativ cu media UE de 2,0 EUR/kg. Nu atât deficitul de resurse, cât mai degrabă lipsa unei gestionări eficiente a resurselor disponibile este ceea ce pune probleme pentru dezvoltarea durabilă în România. România înregistrează întârzieri în adoptarea instrumentelor de planificare relevante în ceea ce privește gestionarea deșeurilor. Rata sa de depozitare a deșeurilor este cea mai mare din UE (82 % în 2013). Aceasta indică faptul că resursele nu sunt păstrate în cadrul economiei atunci când un produs a ajuns la sfârșitul duratei sale de viață. O economie mai circulară, adică axată pe reciclare și reutilizare, precum și pe utilizarea mai eficientă a resurselor, ar contribui la stimularea investițiilor. De asemenea, aceasta ar genera beneficii atât pe termen scurt, cât și pe termen lung pentru mediu, ocuparea forței de muncă și economie în ansamblu.

*****

Prioritatea strategică 8. Soluții inovative de promovare a turismului

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) sprijină competitivitatea, durabilitatea și calitatea turismului la nivel regional și local. Turismul este, fără îndoială, strâns corelat cu utilizarea și dezvoltarea capitalului natural, istoric și cultural și cu atractivitatea orașelor și regiunilor ca spații propice traiului, activităților profesionale și vizitelor de agrement. Totodată, acesta este în strânsă legătură și cu dezvoltarea, inovarea și diversificarea de produse și servicii destinate vizitatorilor.

Turismul nu a fost inclus ca obiectiv tematic în cadrul regulamentelor privind fondurile structurale și de

investiții europene, deoarece reprezintă mai degrabă un mijloc sau un sector decât un obiectiv. Totuși, regulamentele prevăd multe posibilități de investiții inteligente în turism.

Turismul va continua să ocupe un loc important la nivelul investițiilor planificate din FEDR, precum și al investițiilor conexe în conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural, dispunând de o alocare prevăzută din FEDR de aproximativ 8 miliarde de euro.

Aceste regiuni dispun de strategii cuprinzătoare vizând atingerea unui nivel mai ridicat de valoare adăugată nu doar prin investiții în inovarea din sectorul turismului, ci și prin stimularea unor repercursiuni mai semnificative la nivelul altor sectoare, cum ar fi industriile culturale și creative, sectorul agroalimentar, construcțiile etc.

*****

Prioritatea strategică 9. Susținerea inovației de produs și de proces în industria confecțiilor

Într-o economie bazată pe cunoaștere, viitorul industriei confecțiilor va depinde din ce în ce mai mult de capacitatea industriei de a asimila inovarea în vederea eficientizării și flexibilizării proceselor de producție structurilor organizaționale și a operațiunilor comerciale în strânsă corelația cu evoluția nevoilor clienților.

Studiile și analizele realizate la nivelul industriei textile au evidențiat faptul că Regiunea de Dezvoltare Sud-Est prezintă un potențial de dezvoltare foarte ridicat în ceea ce privește domeniul confecțiilor.

*****

Prioritatea transversală 1. Susținerea aplicării tehnologiilor generice esențiale (Key Enabling Technologies – KET) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă

Așa cum sunt definite de Comisia Europeană, tehnologiile generice esențiale sau Key Enabling Technologies – KET se referă la micro/nanoelectronică, fotonică, nanotehnologie, biotehnologie industrială, materiale avansate și tehnologii avansate de fabricație. Fiind tendințe în economiile dezvoltate ale lumii, KET sunt asociate permanent cu un proces de cercetare – dezvoltare și inovare foarte intensiv, cu cicluri de inovare rapide, cheltuieli de capital mari și forță de muncă înalt calificată[13].

[13] Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3), 2012

Din perspectiva Programului Orizont 2020, competitivitatea industrială și economică nu pot fi asigurate decât prin intermediul tehnologiilor generice esențiale. Având aplicații în multiple industrii, KET pot aduce inovație la nivel regional și pot susține dezvotarea economică. La nivelul întregii Uniuni Europene, țările se confruntă cu dificultatea de a transpune cunoștințele în produse și servicii concrete. Producția bazată pe KET este în scădere, patentele europene fiind intens exploatate în afara Europei.

*****

Prioritatea transversală 2. Susținerea implementării tehnologiei informației și comunicării (TIC) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă

În prezent, resursa umană și informațiile sunt cele mai importante active ale unei organizații. Este imposibilă dezvoltarea unei organizații și implicit a unei regiuni sau țări fără utilizarea tehnologiei informației și comunicării. În acest context și specializarea inteligentă a unei regiuni este dependentă de TIC, indiferent de domeniul de specializare inteligentă identificat.

Industria TIC românească produce echipamente de calcul, transmisii de date și telecomunicații, software și servicii, având o rată de creștere pozitivă. În sectorul de software, dezvoltarea este remarcabilă, numărul specialiștilor fiind în continuă creștere. La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est există numeroase centre universitare care formează specialiști TIC, dar și parcul de software de la Galați și diverse alte organizații care pot oferi locuri de muncă. Această forță de muncă înalt specializată în domeniul TIC poate contribui la dezvoltarea economică a regiunii și la implementarea TIC la nivelul tuturor domeniilor de specializare inteligentă identificate.

*****

Prioritatea transversală 3. Susținerea întreprinderilor care desfășoară activități de cercetare – dezvoltare și inovare

Această prioritate urmărește, în primul rând, facilitarea accesului întreprinderilor la instrumentele financiare cu scopul de a sprijini investițiile în cercetare-dezvoltare și inovare, în special cele private. Adesea, IMM-urile întâmpină dificultăți în a obține împrumuturi sau în a atrage capital privat, datorită riscului pe care îl prezintă, capacității de rambursare scăzute pe fondul înrăutățirii situației economico-financiare, reticenței instituțiilor financiare, garanțiilor limitate pe care le pot oferi. Pe lângă accesul greoi la finanțare, IMM-urile se mai confruntă cu dificultăți pentru dobândirea accesului la noile dezvoltări tehnologice, la transferul de cunoștințe și de tehnologie, sau la personal cu competențe

avansate (riscul tehnologic).

Finanțarea unor proiecte tehnologice inovative care au ca scop realizarea unor inovări de produs sau de proces, va contribui la stabilitatea financiară a întreprinderilor care vor să fie performante pe piață prin producerea și comercializarea unor produse noi sau substanțial îmbunătățite.

Susținerea întreprinderilor inovative ar trebui să fie corelată cu prioritățile de dezvoltare identificate la nivelul Regiunii Sud-Est, astfel încât investițiile în cercetare, dezvoltare și inovare să genereze creștere economică, în primul rând, la nivel local.

*****

Prioritatea transversală 4. Susținerea clusterelor inovative

În viziunea multor experți economici și oameni de afaceri, bazată și pe experiența altor economii europene, clusterele pot impulsiona dezvoltarea economică și pot aduce o valoare adăugată mai mare.

În prezent, la nivelul regiunii Sud-Est funcționează 12 clustere care sunt specializate în diverse domenii precum turism, transport, construcții navale, confecții, dezvoltarea durabilă, bio-economie, IT, energie alternativă, sănătate. În concordanță cu domeniile de specializare inteligentă identificate, este importantă consolidarea rețelelor parteneriale existente prin creșterea numărului de proiecte de cooperare implementate și prin consolidarea capacității de administrare și comunicare la nivelul clusterelor funcționale. De asemenea, trebuie menționat faptul că la nivelul Regiunii Sud-Est pot fi dezvoltate și alte clustere noi în domenii precum: industria alimentară, viticultură și industria petrochimică.

Susținerea activității clusterelor inovative și a altor structuri de cooperare economică trebuie să aibă la bază o infrastructură diversificată, modernă și dotată la standarde europene atât la nivel regional, cât și local. Este necesară extinderea și susținerea activității clusterelor inovative și a altor structuri și rețele de cooperare precum și a activităților de promovare economică din Regiunea Sud-Est. De asemenea, este oportună o cât mai eficientă promovare a clusterelor inovative și a altor structuri și rețele de cooperare ca factori catalizatori în dezvoltarea economică și specializarea inteligentă la nivelul regiunii. În plus, în contextul specializării inteligente a Regiunii Sud-Est, dezvoltarea sau crearea de noi nișe este esențială, iar acest lucru poate fi realizat printr-o abordare inter și trans-sectorială.

*****

Prioritatea transversală 5. Dezvoltarea capitalului uman implicat în activități CDI

Creșterea inteligentă cu accent deosebit pe educație și dezvoltarea și valorificarea domeniului cercetării, dezvoltării, inovării reprezintă un vector de convergență în creșterea competitivității și a calității vieții la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare. În acest sens, cea mai mare contribuție o au resursele umane din acest domeniu, sprijinirea îmbunătățirii, diversificării și valorificării competențelor acestora devenind o prioritate nu numai la nivel național, ci și regional.

Obiectivul specific al acestei priorități este reprezentat de creșterea numărului de cercetători și de personal asimilat la nivelul institutelor de cercetare și agenților economici care desfășoară activități CDI.

5. Definirea mixului de politici și a planului de acțiune

Planul de acțiune al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est în contextul specializării inteligente este format dintr-un set de propuneri de proiecte pilot în domeniul cercetării, dezvoltării, inovării, transmise de actorii cheie din regiune care activează în domeniul CDI și care pot contribui la implementarea eficientă a strategiei de specializare inteligentă. Propunerile de proiecte pilot de specializare inteligentă sunt corelate în mod direct cu prioritățile strategice pentru specializare inteligentă stabilite la nivelul regiunii. Portofoliul de proiecte propus accentuează rolul actorilor cheie din regiune în procesul de dezvoltare antreprenorială și reprezintă un instrument prin care strategia poate fi implementată în mod eficient și direcționată spre atingerea obiectivelor și rezultatelor propuse. Pe lângă acest rol, planul de acțiune al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est şi-a propus să identifice sursele de finanțare potențiale și beneficiarii eligibili pentru acestea.

Prin planul de acțiune aferent strategiei se propune orientarea eforturile actorilor cheie din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est către realizarea unor obiective comune și către acționarea acestora într-o manieră coordonată și coerentă, care să permită atingerea rezultatelor și crearea de sinergii în domeniile de specializare inteligentă identificate.

Linii mari de acțiune corespunzătoare priorităților identificate

Ca urmare a analizei exhaustive realizate pentru elaborarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, a fost identificat și propus un set de priorități (9 priorități strategice corespunzătoare domeniilor de specializare inteligentă și 5 priorități tranversale), pentru care au fost stabilite obiective specifice și care a fost ulterior transpus în măsuri concrete și linii de acțiune specifice pentru dezvoltarea regională.

Liniile mari de acțiune, prezentate în cele ce urmează, reprezintă cele mai relevante măsuri din setul propus pentru fiecare prioritate strategică, care au un grad crescut de maturitate și care pot fi transpuse imediat în idei de proiecte sau acțiuni concrete de implementare.

Prioritatea strategică	Linii mari de acțiune (măsuri prioritare)	Obiective specifice
Prioritatea strategică 1. Reducerea poluării mediului prin utilizarea biotehnologiilor	• Sprijinirea înființării de întreprinderi care să aibă drept obiect de activitate cercetarea-dezvoltarea în biotehnologie; • Sprijin pentru activități de formare profesională a personalului angajat în organizații care dezvoltă și utilizează biotehnologii; • Facilitarea parteneriatelor cu entități de la nivel național sau internațional care activează în domeniul biotehnologiilor în care este integrat elementul de CDI, pentru asigurarea unui schimb de experiență și/sau personal specializat;	1. Creșterea ponderii cheltuielilor cu activitatea de cercetare – dezvoltare și inovare în PIB regional; 2. Creșterea numărului parteneriatelor public-private care să desfășoare activități CDI; 3. Creșterea numărului personalului implicat în activități CDI de la nivelul entităților care desfășoară activități CDI; 4. Crearea unor mecanisme care să faciliteze transferul rezultatelor CDI către potențiali utilizatori: agenți economici, instituții publice, ONG-uri, etc. 5. Creșterea numărului entităților care aplică
Prioritatea strategică 2. Creșterea calității și cantității produselor alimentare prin biotehnologii agro-alimentare	• Înființare unor clustere/grupuri operaționale în domeniul agroalimentar la nivelul Regiunii Sud-Est; • Îmbunătățirea infrastructurii de cercetare în sectorul agroalimentar și încurajarea parteneriatului public-privat.	
	•	
Prioritatea strategică 3. Susținerea adoptării de soluții de tip SMART CITY la nivelul regiunii	• Sprijinirea investițiilor pentru procurarea echipamentelor hardware și instrumentelor software necesare în vederea desfășurării de activități CDI în domeniul soluțiilor de tip SMART CITY; • Suport pentru activități de formare profesională a personalului în vederea dezvoltării competențelor necesare în procesul de adoptare de soluții SMART CITY; • Sprijinirea clusterelor IT pentru dezvoltarea de soluții SMART CITY la nivelul regiunii;	
Prioritatea strategică 4. Soluții inovative în construcția și reparația de nave, cu impact minim asupra mediului	• Sprijinirea investițiilor pentru procurarea utilajelor, echipamentelor hardware și instrumentelor software necesare în vederea cercetării–dezvoltării și inovării în construcția și reparația de nave; • Suport acordat pentru realizarea unor parteneriate public–private în vederea cercetării-dezvoltării și inovării în domeniul construcțiilor și reparațiilor de nave.	
Prioritatea strategică 5. Digitalizarea porturilor și transportului naval și reducerea impactului nociv asupra mediului	• Sprijinirea investițiilor pentru procurarea echipamentelor hardware și instrumentelor software necesare în vederea digitalizării porturilor și transportului naval; • Facilitarea participării entităților de cercetare-dezvoltare și inovare din regiune	

Prioritatea strategică	Linii mari de acțiune (măsuri prioritare)	Obiective specifice
	care desfășoară activități în domeniul digitalizării transporturilor navale în diverse parteneriate naționale și internaționale; • Suport acordat pentru realizarea unor parteneriate public – private în vederea cercetării-dezvoltării și inovării în domeniul digitalizării porturilor și transporturilor navale.	tehnologiilor generice esențiale în activitatea desfășurată.
Prioritatea strategică 6. Susținerea cercetării-dezvoltării și inovării în vederea valorificării surselor de energie alternativă	• Dezvoltarea culturilor agricole energetice–culture destinate obținerii de produse cum sunt: biocarburanții (biodiesel, motorină ecologică) și de energie electrică sau termică; • Realizarea unor cercetări experimentale în ceea ce privește utilizarea energiei maritime produsă de Marea Neagră (energia produsă de valuri); • Realizarea unor investiții în infrastructura de transport a energei produse din surse regenerabile;	
Prioritatea strategică 7. Investiții în eco-tehnologii pentru reducerea poluării mediului	• Utilizarea tehnologiei pentru prevenirea poluării (monitorizarea video a zonelor care prezintă risc ridicat în acest sens); • Realizarea unor investiții în sistemele de monitorizarea a calității factorilor de mediu; • Organizarea unor competiții/concursuri de idei de proiect în domeniul ecoinovației.	
Prioritatea strategică 8. Soluții inovative de promovare a turismului	• Organizarea și dezvoltarea unei rețele de puncte de informare turistică la nivel regional; • Promovarea turismului ecologic în zone protejate,; • Dezvoltarea unor trasee inovatoare noi; • Implementarea unor soluții tehnice inovative pentru simplificarea activităților turistice pe de o parte, iar pe de altă parte pentru creșterea gradului de securitate al turistului (cartografierea traseelor turistice cu ajutorul GPS-ului); • Dezvoltarea e-turismului în scopul asigurării unei cât mai bune promovări a potențialului turistic existent la nivelul Regiuni Sud-Est, mai ales pentru atragerea turiștilor străini.	
Prioritatea strategică 9.	• Utilizarea unor soluții IT performante în procesul de producție;	

Prioritatea strategică	Linii mari de acțiune (măsuri prioritare)	Obiective specifice
Susținerea inovației de produs și de proces în industria confecțiilor	• Crearea unor incubatoare tehnologice în domeniul confecțiilor și textilelor, prin valorificarea unor oportunități de finanțare nerambursabilă; • Finanțarea unor proiecte de cercetare-dezvoltarea-inovare în domeniul textilelor și confecțiilor în vederea creării și testării unor produse experimentale, din categoria ”textilelor inteligente„ (tricoul luminos, confecțiile energetice, pulverul care verifică starea de sănătate a individului, etc.).	
Prioritatea transversală 1. Susținerea aplicării tehnologiilor generice esențiale (Key Enabling Technologies – KET) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă	• Sprijinirea investițiilor pentru procurarea utilajelor, echipamentelor hardware și instrumentelor software necesare în vederea cercetării – dezvoltării și inovării KET; • Suport pentru activități de formare profesională a personalului implicat în activități CDI în vederea dezvoltării competențelor necesare aplicării tehnologiilor generice esențiale.	
Prioritatea transversală 2. Susținerea implementării tehnologiei informației și comunicării (TIC) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă	• Sprijinirea investițiilor pentru procurarea echipamentelor hardware și instrumentelor software necesare în vederea informatizării și transferului tehnologic; • Sprijin pentru crearea și asigurarea funcționării de platforme electronice integrate la nivel regional prin care să se asigure diseminarea rezultatelor activităților de CDI și care să permită postarea anunțurilor pentru identificarea potențialilor parteneri pentru depunerea de proiecte de CDI.	
Prioritatea transversală 3. Susținerea întreprinderilor care desfășoară activități de cercetare – dezvoltare și inovare	• Sprijinirea achiziționării de brevete de către întreprinderile mici și mijlocii din Regiunea Sud-Est; • Suport pentru activități de formare profesională a personalului angajat în vederea dezvoltării competențelor necesare în procesul de inovare; • Dezvoltarea serviciilor de consultanță în domeniul inovării sub forma unor pachete de servicii integrate (servicii de consultanță, asistență și formare profesională în ceea ce privește transferul de cunoștințe, achiziția, protecția și valorificarea activelor necorporale, utilizarea standardelor și a reglementărilor care le conțin).	
Prioritatea transversală 4.	• Promovarea activității clusterelor inovative pentru extinderea rețelei parteneriale	

Prioritatea strategică	Linii mari de acțiune (măsuri prioritare)	Obiective specifice
Susținerea clusterelor inovative	cu noi membri; • Sprijinirea utilizării unor instrumente de management specifice care să sporească gradul de implicare al membrilor în vederea implementării de acțiuni specifice transferului tehnologic și de know-how; • Dezvoltarea cooperării cu parcuri științifice și tehnologice; incubatoare; centre de design etc. pentru a promova antreprenorialul în industriile emergente.	
Prioritatea transversală 5. Dezvoltarea capitalului uman implicat în activități CDI	• Atragerea tinerilor talentați spre cariera de cercetare prin organizarea de concursuri cu premii pentru soluții inovatoare; • Sprijinirea realizării de schimburi temporare de personal între entitățile de cercetare din mediul public și cel privat; • Sprijin pentru implementarea unui sistem integrat la nivel regional de premiere și recunoaștere a rezultatelor notabile din activitatea de CDI obținute de cercetătorii și personalul asimilat; • Integrarea doctoranzilor și a tinerilor doctori în proiecte de CDI;	

Intervale de timp propuse

Intervalul de timp propus pentru implementarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est este de 6 ani, acoperind perioada 2018-2023. Acest interval permite corelarea indicatorilor stabiliți în cadrul strategiei cu indicatorii de program din cadrul POC 2014-2020 și din cadrul POR 2014-2020 (monitorizați de către ADR Sud-Est), a căror valoare atinsă va fi raportată în anul 2023.

De precizat este și faptul că intervalul propus permite implementarea măsurilor în mod simultan, neexistând niciun raport de interdependență între acestea sau o ordine prioritară a acestora.

Surse de finanțare

În cadrul strategiei au fost prezentate succint principalele surse de finanțare a activității de cercetare, dezvoltare și inovare din România, mai multe informații și detalii referitoare la aceste programele și schemele de finanțare putând fi regăsite pe site-urile dedicate programelor de finanțare. Programele de finanțare abordate în cadrul prezentei strategii sunt:

- Orizont 2020;
- Planul Național de Cercetare – Dezvoltare și Inovare 2015 – 2020 (PNCDI III);
- Programul Operațional Regional 2014 – 2020 (POR 2014 – 2020);
- Programul Operațional Competitivitate 2014 – 2020 (POC 2014 – 2020);
- Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020 (POCU 2014 – 2020);
- Planul Sectorial Agricultură și Dezvoltare Rurală - ADER 2020;
- Programul Interreg V-A România–Bulgaria;
- Programul de Cooperare Transfrontalieră Marea Neagră;
- Programul ”Dunărea” 2014-2020.

6. Integrarea mecanismelor de monitorizare și evaluare

Pentru a asigura o implementare de succes și eficientă a Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est este necesar ca, pe lângă relevanța acțiunilor planificate pentru dezvoltarea regională, să se ia în considerare capacitatea de monitorizare și evaluare a rezultatelor obținute în urma implementării acțiunilor propuse, astfel încât, să se asigure atingerea obiectivelor propuse prin strategie și să se monitorizeze permanent nivelul de respectare a direcțiilor de acțiune stabilite. De asemenea, în situația în care acest lucru va fi necesar, monitorizarea și evaluarea strategiei vor permite ajustarea acțiunilor viitoare în conformitate cu contextul de implementare a acestora, astfel încât să fie atinse obiectivele și rezultatele planificate.

Procesul de monitorizare are rolul de a verifica dacă activităţile sunt planificate în mod corespunzător și dacă fondurile sunt corect folosite pentru obţinerea indicatorilor de realizare imediată. În același timp, procesul de evaluare are rolul de a analiza efectele acţiunilor întreprinse (contribuţia lor la schimbările observate şi măsurate prin indicatorul de rezultat).

Activitatea de monitorizare a implementării Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud-Est, implicit și a Documentului Cadru Regional, poate fi subsumată, din perspectiva resurselor financiare și umane implicate, activității de monitorizare a implementării proiectelor ce vor fi finanțate prin intermediul diverselor programe de finanțare, în contextul în care activitățile și rezultatele strategiei pot fi corelate cu aceste programe de finanțare.

De asemenea, pentru monitorizarea strategiei se propune colectarea de date și informații din surse precum: bazele de date ale Institutului Național pentru Statistică, autorități publice locale și centrale pentru proiectele finanțate din bugetul de stat sau local, firme ce-și desfășoară activitatea în domeniul Cercetare, Dezvoltare, Inovare pentru investițiile realizate din fonduri private.

În cele ce urmează, sunt prezentați indicatorii propuși la nivelul sistemului de monitorizare și evaluare a strategie. Orizontul de timp pentru implementarea strategiei este perioada 2018-2023, iar punctele de referință pentru evaluarea acesteia sunt anii 2020 și 2023, la nivelul cărora se propune elaborarea unor Rapoarte de monitorizare a Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud-Est, care să conțină informații despre perioada acoperită de raportul de monitorizare, o descriere a activităţilor desfăşurate în procesul de monitorizare, o prezentare a măsurilor şi acţiunilor care au făcut obiectul procesului de monitorizare, precum

și opinii cu privire la progresul înregistrat în implementarea Strategiei de specializare inteligentă. Rapoartele de monitorizare vor fi discutate cu membrii Consorțiului Regional de Inovare, pentru a analiza progresul înregistrat în acțiunile implementate și a formula recomandări pentru implementarea viitoare a strategiei. De asemenea, Consorțiul Regional de Inovare va avea și rolul de a evalua stadiul de implementare a strategiei, pe baza indicatorilor propuși.

a) Indicatori de context

În conformitate cu viziunea de dezvoltare din perspectiva specializării inteligente la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, contextul evoluției regionale va fi monitorizat din perspectiva a două dimensiuni: economică și socio-demografică.

Nr. crt.	Dimensiune	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
1	Economică	Produsul Intern Brut la nivel regional	Ron	++
2		Unități locale active	Număr	+
3		Întreprinderi inovatoare	Număr	+
4		Cheltuieli cu activitatea CDI	Ron	+
5	Socio-demografică	Forța de muncă	Număr	+/-
6		Cercetători	Număr	++

b) Indicatori de rezultat

Pentru furnizarea unor indicații cât mai specifice pentru implementarea strategiei, au fost definite obiective specifice al căror progres este cuantificat la nivelul indicatorilor de rezultat prezentați în continuare:

Nr. crt.	Obiectiv specific	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
1	Creșterea ponderii cheltuielilor cu activitatea de cercetare – dezvoltare și inovare în PIB regional	Ponderea cheltuielilor cu activitatea CDI în PIB regional	%	++
2	Creșterea numărului	Numărul	Număr	++

Nr. crt.	Obiectiv specific	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
	personalului implicat în activități CDI de la nivelul entităților care desfășoară activități CDI	personalului implicat în activități CDI		
3	Crearea unor mecanisme care să faciliteze transferul rezultatelor CDI către potențiali utilizatori: agenți economici, instituții publice, ONG-uri, etc	Nr. proiectelor care facilitează transferal rezultatelor CDI către potențiali utilizatori	Număr	+
4	Creșterea numărului entităților care aplică tehnologiilor generice esențiale în activitatea desfășurată	Numărului entităților care aplică tehnologii inovative în activitatea desfășurată	Număr	+

c) Indicatori de realizare imediată

La nivelul Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est au fost definite 9 priorități strategice, aferente domeniilor de specializare inteligentă, și 5 priorități transverale, care vor contribui în mod sinergic pentru atingerea obiectivului general și a obiectivelor specifice propuse în cadrul strategiei. Pentru aceste priorități, a fost definit următorul set de indicatori de realizare imediată.

Nr. crt.	Prioritate	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
1	Prioritatea strategică 1. Reducerea poluării mediului prin utilizarea biotehnologiilor	Număr de proiecte care utilizează biotehnologii pentru reducerea poluării	Număr	+
		Număr cercetători implicați în dezvoltarea de biotehnologii	Număr	+
2	Prioritatea strategică 2. Creșterea calității și cantității produselor	Număr de proiecte care au creat produse alimentare sigure, accesibile și optimizate	Număr	+/-

Nr. crt.	Prioritate	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
	alimentare prin biotehnologii agro-alimentare	nutrițional		
		Număr personal CDI implicat în dezvoltarea și aplicarea de biotehnologii agro-alimentare	Număr	+
		Numărul entităților care realizează produse alimentare utilizând biotehnologii agro-alimentare	Număr	+
3	Prioritatea strategică 3. Susținerea adoptării de soluții de tip SMART CITY la nivelul regiunii	Număr de parteneriate funcționale pentru implementarea de soluții SMART CITY	Număr	+
		Număr personal CDI implicat în dezvoltarea și implementarea de soluții SMART CITY	Număr	+
4	Prioritatea strategică 4. Soluții inovative în construcția și reparația de nave, cu impact minim asupra mediului	Număr de parteneriate public–private în domeniul CDI în domeniul construcțiilor și reparațiilor de nave	Număr	+
5	Prioritatea strategică 5. Digitalizarea porturilor și transportului naval și reducerea impactului nociv asupra mediului	Număr parteneriate public–private în vederea CDI în domeniul digitalizării porturilor și transporturilor navale.	Număr	+
6	Prioritatea strategică 6. Susținerea cercetării-dezvoltării și inovării în vederea valorificării surselor de energie alternative	Număr de proiecte care utilizează surse de energie alternativă	Număr	+
7	Prioritatea strategică 7. Investiții în eco-tehnologii pentru reducerea poluării mediului	Număr de proiecte care utilizează eco-tehnologii pentru reducerea poluării mediului	Număr	+
8	Prioritatea strategică 8. Soluții inovative de promovare a turismului	Număr de proiecte care promovează turismul ecologic	Număr	++
		Număr de proiecte care utilizează soluții tehnice inovative pentru simplificarea activităților turistice	Număr	+
9	Prioritatea strategică 9. Susținerea inovației de produs și de proces în	Număr de proiecte în domeniul confecțiilor care propun activități inovative	Număr	+

Nr. crt.	Prioritate	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
	industria confecțiilor	Număr inovații de proces realizate în industria confecțiilor	Număr	+
		Număr inovații de produs realizate în industria confecțiilor	Număr	+
10	Prioritatea transversală 1. Susținerea aplicării tehnologiilor generice esențiale (Key Enabling Technologies – KET) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă	Număr de proiecte care prevăd tehnologii generice esențiale sau Key Enabling Technologies – KET	Număr	+/-
		Număr personal CDI implicat în proiecte care prevăd tehnologii generice esențiale (KET)	Număr	+
11	Prioritatea transversală 2. Susținerea implementării tehnologiei informației și comunicării (TIC) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă	Numărul de contracte referitoare la consolidarea relațiilor parteneriale de transfer tehnologic	Număr	+
		Număr angajați implicați în implementarea TIC la nivelul domeniilor de specializare inteligentă	Număr	+
		Numărul de contracte/acorduri în vederea realizării de transfer tehnologic	Număr	+
12	Prioritatea transversală 3. Susținerea întreprinderilor care desfășoară activități de cercetare – dezvoltare și inovare	Cheltuieli totale cu CDI la nivelul domeniilor de specializare inteligentă	Lei	+
		Numărul de salariați ce desfășoară activități CDI la nivelul domeniilor de specializare inteligentă	Număr persoane	+
		Numărul de patente înregistrate de entități private	Număr	+/-
13	Prioritatea transversală 4. Susținerea clusterelor inovative	Numărul de servicii noi din sfera CDI dezvoltate de clustere pentru partenerii activi	Număr	+/-
		Numărul de parteneri înscriși la nivelul clusterelor	Număr	+
		Numărul clusterelor noi care desfășoară activități CDI în domeniile de specializare inteligentă.	Număr	+
14	Prioritatea transversală 5.	Numărul de personal din	Număr	+

Nr. crt.	Prioritate	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
	Dezvoltarea capitalului uman implicat în activități CDI	activitatea de CDI din mediul public și mediul privat	persoane	
		Număr personal CDI care a beneficiat de formare profesională	Număr persoane	+

Concluzii

Documentul Cadrul pentru Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est a fost elaborat pe baza unei analize holistice a specificului regional, în urma căreia au rezultat o serie de concluzii privind potențialul de specializare și avantajele specifice teritoriului. Acestea pot fi abordate din perspectiva specializării inteligente și pot asigura îndeplinirea dezideratului propus, acela de a asigura un cadru favorabil actorilor cheie din regiune care, prin dezvoltarea unor inițiative concrete de acțiune în domeniile de specializare inteligentă, să producă un impact pozitiv în raport cu dezvoltarea sustenabilă a regiunii.

Specializarea inteligentă a Regiunii Sud Est reprezintă un obiectiv ambițios, ce presupune parcurgerea unui proces amplu de schimbări structurale, planificate pe termen mediu și lung, dar ale cărui rezultate pot determina transformarea fundamentală a climatului socio-economic existent la nivel regional.